מעריב

סופשבוע

ט"ו באלול, תשמ"ו 19.9.1986

תופעה

סופרומאניה

ההיסטריה

של המדינה

רולנדו אייזן,
אימפריה של
רהיטים

א. שלום,
הוא לא
ראש השב"כ

רכילות וושינגטונית,
מתי הפסקת
לבגוד בבעלך?

סיפור השער:
ענת דולב
עד פופ, עד ...ופקורן

לגו הנדסי | לגו טירות | לגו חלל

לבנות את הדמיון

לגו חלל
לבנות את החלומות, את ספינות החלל הטסות [...] רחוקות, את נופם המסתורי של כוכבי [...]. לממש את העתיד.
[...] לילדים מגיל 6 ומעלה.

[...]טירות
[...] את האגדות, את טירות האבירים, להציל [...], לצאת לדו־קרב. לפתח את הדמיון, להבין [...] את העבר. מיועד לילדים מגיל 6 ומעלה.

לגו הנדסי
לבנות את המכונות הכי מתוחכמות: טרקטורים, מכוניות מרוץ, הליקופטרים ו...כל רעיון מכני העולה בדעתך. מערכות הגהים ותמסורת, הנעה ממוכנת ושאר שכלולים. למימוש הרעיונות כמו במציאות. מיועד לילדים מגיל 7 ומעלה.

לגו דופלו
לבנות את החשיבה היצירתית והיכולת המוטורית. המשחק שתוכנן במיוחד לילדים מגילאי 3 חודשים עד 4 שנים. לפיתוח הדמיון, החשיבה והסבלנות. לבני דופלו מתחברות ללבני לגו.

שיווק בלעדי:
סוכנויות קופמן בע"מ
נמנה על קבוצת כלל
מגרשי התערוכה הישנים, ת"א, טל' 03-455141.

LEGO

להשיג בחנויות הצעצועים המובחרות, בהמשביר לצרכן, בשק"ם ובמשביר המרכזי.

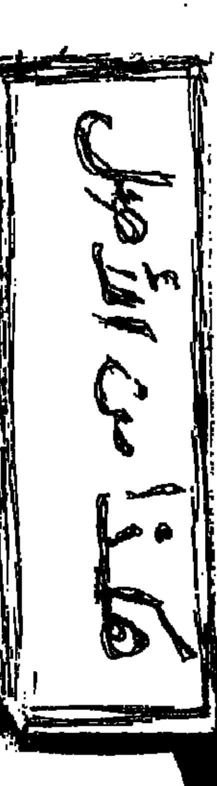
ילדים בונים בלגו - לגו בונה [...]

קורנפלקס תלמה. בוקר טוב כל היום

קורנפלקס תלמה, ארוחת הבוקר של העולם המערבי – בישראל.
קורנפלקס תלמה מיוצר על־פי
ידע בינלאומי חדיש ובאיכות גבוהה,
מצטיין בטעמו ושומר על פריכותו גם בחלב.
קורנפלקס תלמה כשר, קל להכנה
ומועשר בויטמינים ומינראלים.
פתיתי זהב וחלב
עם פירות בפינות וסוכר על ההר...
בתיאבון!

תלמה

סופשבוע

ט"ו באלול, תשמ"ו 19.9.1986

עורך: צבי לביא
עריכה: דניאלה בוקשטין
עיצוב ועריכה גרפית: יורם נאמן
גרפיקה: נטע גרינשפן
מודעות: אורי דגן

קוראים יקרים,

מיכל קפרא הלכה בשבוע שעבר לאולם המכירות של "סוברו" בתל־אביב, לקוחה פוטנ־ציאלית המבקשת לבחון את המכונית הנסחרת היום כמו מניות הבנקים בימים הטובים של הבורסה. החוויות שלה מזכירות את סיפורי התורים ליד חנויות המכולת בתקופת הצנע, כשלא היה אוכל בארץ. לקוחות אחרים מעוצבנים ומלאים טענות כלפי החברה. אחד היבואנים, דווקא צריך להיות מרוצה בבור השומן שהוא שוחה בו, אבל גם הוא לא מסתיר את עצביו הממורטים מההתנפלות ההיסטרית. כאילו מדובר כאן בתור ללחם.

מיכל בדקה את ה"סוברומאניה" שהתגלגלה מהתחבורה לפסיכולוגית. המכונית שחדלה להיות מכונית והפכה לפילוסופיה, כדברי אחד המומחים. חוקרים אחרים מוצאים מקבילים בין מאפייני הדגם המסויים הזה למרכיבים של האופי הישראלי. מי שמתמצא באסטרולוגיה יוקף נבה. "סוברו" ביפנית זה שמה של קבוצת הכוכבים (וגם הסמל המסחרי שלה) הנקראת במקרא "כימה" ובשמיים היא חלק ממזל שור. ילידי המזל הזה מצטיינים ביציבותם וגוליהם תקבועות חזק באדמה. ממציאי השם לא ראו בחלומותיהם את ההיסטריה הישראלית. השפוטים של ה"סוברו" לפי סיפורת של מיכל קפרא — ראשם בעננים.

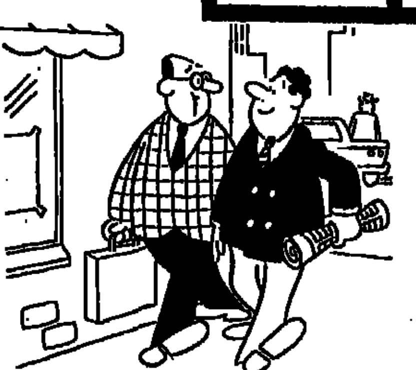
סיפור השער יעניין במיוחד שפוטים מסוג אחר, של מצעדי הפיזמונים, וגם את כל מי שמעוניין לדעת איך מבשלים אצלנו תכנית טלוויזית פופולרית. אבי מורגנשטרן מציץ מאחורי הקלעים של אולפן "עד פופ". הסיפור שלו הוא שקית גדושה של סיפורי פופקורן. הוא חושף תכנית פרובלמטית, בעלת משקל חשוב למשווקי תקליטים וקסטות, שהפכה זירת התגוששות לאינטרסנטים. מתח הרווחים שלהם תלוי בשידור פזמון או פסילתו. אבי עוקב אחר שיקולי הבחירה ובוחן אותם. מימצאיו מעניינים. מפיקי התכנית נתלים במצוקתם התקציבית. מהסיפור נראה שלא הכל תלוי בכסף.

אם הדיווחים של נציגי התקשורת בכנסת היו מודד לעבודה המתבצעת במשכן, אפשר היה לצמצם את מספר חברי הבית בתריסרים. כמה וכמה ח"כים היו ויישארו אלמונים, מפני שהתקשורת מתעלמת מקיומם; אם מפני שנוכחותם בכנסת סמלית, ואם משום שאינם מורפקים את עצמם לתיקשורת בזיקוקין־די־נור פרלמנטריים, או בסיוע מאחורי הקלעים לעבודת הכתבים. אמרים שלום שייך למחנה השני. יש אחד כזה בסיעת העבודה. אבי רז הלך אליו. גם פנייתו היזומה של הכתב לא נתקבלה בהתלהבות מצד הח"כ, שהוא אלמוני אפילו לגבי רבים מבאי משכן הכנסת. לאחרונה, כשהוזכר שמו, בילבלו אותו בטעות עם ראש השב"כ. אבי רז פגש ח"כ פעיל, נאמן לתפקיד, אבל חסר ברק חיצוני ושאיפות פוליטיות מטיאוריות. הכלל ש"עשית ולא פירסמת — לא עשית", לא עובד עליו. אף־על־פי־כן הוא מתקדם. לאט, אבל בטוח. תמונת פרלמנט נגזר מהמלה דיבור. לא כתוב בשום מקום שפרלמנטר ראוי לשמו הוא זה שמדבר קודם כל לתיקשורת.

צ. לביא

תצלום השער: ענת דולב. כתבה בעמודים 14–17. צילום: ראובן קסטרו

צוחק מי שצוחק ראשון

המוכר אמר שהחליפה הזו מגביהה אותי...

אשתי ואני מסתדרים מצויין. היא יוצרת איתי קומוניקציה, ואני מקשיב.

אל תשאלי שאלות, ולא תשמעי שקרים...

למה אינכם מצליחים לגרום לכך שאמא תהיה עייפה מכדי לצאת בערב, כמו ילדים אחרים?!

למזמיני אוגדן טיולי סופשבוע

בימים אלה נשלח האוגדן לרבבות קוראי "מעריב" אשר ביקשו אותו. היענות הקוראים היתה מעבר למשוער. כפי שכבר הודענו, כמות האוגדנים מוגבלת, והחלוקה מתבצעת לפי סדר קבלת ההזמנות ועליפי העיקרון של כל הקודם זוכה, אשר גם עליו הודענו מראש. לפיכך, ועקב מספרן הרב של הבקשות הנמצאות עדיין בטיפול, לא נוכל לצערנו למלא בקשות נוספות. המזמינים מתבקשים להאזר בסבלנות ולהודיע מפניות אישיות וטלפוניות.

סוברומאניה

קדחת הסוברו. פעם רכב סמרטוטי והיום ההיסטריה של המדינה. 150 אלף על הכבישים ועוד אלפים בדרך. המכונית שמזמן הפסיקה אצלנו להיות מכונית ונהפכה לפילוסופיה. מוברגת היטב בתרבות הבורסה. סמל והתגשמות החלום של המצליחן בחגיגת הבורגנות החדשה. חסרה בו רק הגיישה היפנית שתגרד לו באוזן.

מאת מיכל קפרא
צילומים: שמואל רחמני

יבואן דני ברקוביץ וסוברו: מתרגמים את הצעקות והחירחורים לחצי מיליארד דולר לשנה.

מ תוך הסוברו D.L 1300 החדשה – אליה נכנסתי, מתוך בחירה חופשית, כדי לתהות על תכונותיה הנרקוטיות של המכונית, שיותר ממאה ועשרים אלף נהגים מסניפים את ריחה מדי יום אל נחיריהם בריגוש עילאי – מתגלית זווית לא אסטטית של ההמון הנצמד לשמשות. סביב המכונית הלאומית הזו, שעומדת במרכז סוכנות סוטו ברחוב יצחק שדה בתל־אביב, ממשיכים גברי ישראל להידחף, להידחק ולהתחכך.

אחרי שלב הרטט הראשוני, הכולל גם הזמנה והפקדה, מגיע השלב השני שמתמקד ברלפק ההזמנות ומרטיט דווקא את מיתרי הקול. „איפה האוטו שלי?" „תבוא מחר". „מה מחר, יה פוסטמה. כל יום אומרים לי מחר". „מה אתה צועק כמו מפגרז" „נשבר לי התחת מכם". „אל תאיים". „אל תגידי לי אל תאיים". „למה לא התקשרתז" „בטח. מה אני טמבלז כל הזמן תפוס. מה יש, המרכזנית נסעה לחיפהז" „למה, צבע מטלי לא הגיעז" „נסעת להרצליה, חיפשתז" „חיפשתי. איך. „תבוא מחר. אולי יגיע מחר". „מה זה אולי, מה זהז"

ונקומה השניה המאולתרת והצפופה יושבים הוותיקנים דניאל ברקוביץ (66) ומשה ברנובסקי (75) ומתרגמים את הצעקות והחירחורים לחצי מיליארד דולר לשנה. גם לאחר שמורידים את שבעים וחמישה האחוזים שנוגסת ממנו המדינה, נשאר סכום לא רע המגן כנאון על עור התוף.

א לא שברנובסקי דומם וזועף. יבואן הרכב מספר אחד בארץ לא מרוצה. כל מאוויו ברגע זה, כך נדמה, מתרכזים בחלום שיקפיץ יפני קטן ממנוע הסוברו שלמטה ויניס את האנשים בנינג'ה מסורתית. „אני לא מרוצה. לא מרוצה", הוא אומר נינגה, „האנשים האלה משוגעים, מטורפים. מה הם חושבים, שהם קונים פה לחםז מה הם צועקיםז אני אגיד לך, אני אגיד, זה הממשלה אשמה. רק הממשלה. אין לה כסף לזה, ואין לה כסף לזה, אבל מכוניות היא מחלקת בחינם. מי צריך את המשוגעים האלהז את, פעם היו אנשים".

מאיימים עליכםז

„בטח מאיימים. מפחידים. זה לא טוב. פעם זה לא היה פה. אבל זה ישתנה".

למה זה ישתנהז

„כי יגמר לאנשים הכסף. אנשים מבטלים תוכניות חיסכון בשביל אוטו. נו, שמעת דבר כזהז"

אז זה מצויין בשבילכם.

„מה זה טובז"

היית מעוניין למכור פחות?

„למה לאז מי צריך את הווג'ראס הזהז"

פעם, אם נמשיך בנימה המתרפקת של אדון ברנובסקי, סיפרו בדיחה על הסוברו, שהחריצים בגג שלה נועדו לאוזניים של החמורים שקונים אותה. בדיחה לא רעה, שרצה אז כמו שרצים היום הצ'קים על שם הסוכנות שלו, "יפנאוטו". תופעה מדהימה. אפילו הפער בין הנתון שמעניק היבואן דני ברקוביץ – 150 אלף מכוניות סובארו על הכביש – לבין נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה – 110 אלף מכוניות – לא מצליח להקטין את עוצמת המכה שהכניסה חברה יפנית קטנה כאשכיו של מספר הבדיחות הישראלי. 3,500 מכוניות מחכות בנמל אילת, 6,500 כבר מוזמנות.

„סובארו", אומר אדוארד אטלר, עורך ירחון הרכב "טורבו", „מזמן הפסיקה אצלנו להיות מכונית ונהפכה לפילוסופיה. סמל של בורגנות חדשה. סוג של כרטיס כניסה לחברה מצליחנית. כשמישהו קונה סוברו הוא כאילו אומר שהוא מצליחן, מסודר. אם הוא קונה סוברו 1800 עם מגדש (מעשיר דלק) טורבו וחלונות חשמליים – זה בכלל חלום. רק חסרה הגיישה היפנית

(המשך בעמוד הבא)

(המשך מהעמוד הקודם)

שתגרד לו באוזן כדי להשלים את התמונה. יש טיפוסים הקשורים בסובּרו פיזית ממש. הלבוש שלהם נראה כמו סובּרו, הסלון, האשה, כל האביזרים. הם היו סובּרו עוד הרבה לפני שהם קנו את האוטו. זה סגנון חיים. סגנון פרקטי של אוכלוסיה שלא למדה להנות מדברים קטנים, אלא ממה שנראה לה שייך לסטטוס מצליח. הסטטוס כבר השתנה היום, אבל הם אפילו לא יודעים את זה. הם בכלל לא שמו לב לכך שסובּרו נהפכה למכונית יקרה. הריצה ההמונית אליה עדיין נמשכת כי היא עדיין השקעה טובה, כמו פעם בבורסה".

„זה אוטו שמגיב מהר, מתאים לחוסר הסבלנות של הנהג הישראלי. מתאים לטמפרמנט ולטוּוסוּת הישראלית".

„אבל אסור לשכוח", מזדרז אטלר להתנות את התאוריה שלו, „שבורגנים אמיתיים לא סובלים סובּרו. הבורגנים האלה אוהבים מכונית נדירה, בדיוק כמו השמלה הנדירה שהבעל קונה לאשה, או הג'קוזי. אלה עוד לא קוראים ספרים ולא הולכים לתיאטרון, והטעם האמנותי שלהם מתמצה ביעקב אגם, ולא יודעים שנהיגה היא גם כיף, אבל הם שונאים סובּרו כי בשבילם זה זיכרון מהשנים הקשות בהן הם עשו את הכסף. הם יודעים שהשורשים שלהם בסובּרו או אפילו בסוסיתא. הם מבינים שסובּרו זה לא חן, אבל הם לא יודעים למה".

על סובּרומאניה שכזו, אפילו היפנים לא חלמו. קונצרן פוג'י היפני העוסק בייצור מטוסים, מסוקים אניות ורכבות, החליט בשנות השישים לפנות לייצור מכוניות. את הפרוייקט החביב הזה קיבל אחד מצאצאי בעל פוג'י, שהעניק למכונית את שם קבוצת הכוכבים של מזל שור – המזל האסטרולוגי של החודש בו נולד. ביפנית זה סובּרו. כך נולדה המכונית שלא ידעה עדיין עד כמה יהיה גורלה קשור לישבן הישראלי.

יבואן משה ברנובסקי: „הממשלה אשמה. מכוניות היא מחלקת בחינם".

בעקבות החרם הערבי סרבו יצרני הרכב היפנים, משיקולים פיננסים קרים, לייצא מכוניות לישראל. יהודי ארה"ב, מגוייסים כמניעים ציוניים, החלו ללחוץ על תעשיית המכוניות היפנית כדי שזו תשבור את החרם. היפנים נכנעו, אבל לשם כך הקריבו חברה קטנטנה שהזדנבה הרחק מאחורי "טויוטה", "ניסן" "מאזדה" ו"מיצובישי". וכדי להבין את היחס: "טויוטה" מייצרת כשנים וחצי מיליון מכוניות בשנה, ואילו סובּרו כמאתיים וחמישים אלף.

היפנים, שלא התלהבו מי־יודע־מה מהסיפור הזה, יצרו בארץ קשר עם משה ברנובסקי, שייצג את כאן קטנועי ה"ראביט" שלהם. „אח, היה קשה, היה קשה", הוא נאנח כשהוא נזכר בימים שבהם נלחם עם קטנועיו היפנים בווספה השלטת. ברנובסקי, שייבא בשנת 1969 ארבע מכוניות סובּרו 900 סמ"ק, שאת אחת מהן רכש בעצמו, החליט להתחבר עם דניאל ברקוביץ. פרט להיותו בנעוריו אלוף סין בריצה לארבע־מאות מטרים היה ברקוביץ גם סוכן המכירות בארץ של אודי ו"אן.אס.או. השניים ניסו לעניין בשותפות גם את משפחת קז, יבואני וולוו. האחרונים סרבו, והשניים צירפו שותף שלישי סמוי.

הסובּרו, שהחלה בארץ את הקריירה שלה בתור מכונית סמרטוטית, מושמצת ופגועה, סחבה אחריה כמה סטיגמות. קודם כל – יפנית. שנית, סגירת מפעלי קונטסה שארעה זמן לא רב לפני כן, הותירה צלקת בזיכרון המוטורי הישראלי. וחוץ מזה, כל מי שהבין במכוניות היה דופק על המכונית ואומר, פיכס, איזה פח דק.

היום מתחלקת האוכלוסיה הארץ־ישראלית לאלה שזוכרים שהפח דק, ולאלה ששכחו. מי שבאמצע, כמה נוסע על אופניים. „סובּרו זה כמו תנור 'מיקרו וויב'", אומר רוני אהרונוביץ, עורך ירחון הרכב "אוטו", „תנור שממלא את הפונקציה של חימום האוכל, אבל אף מסעדה שמכבדת את עצמה לא תשתמש בו כדי לבשל". זו גישה אחת. גישה שניה היא של היבואנים ושל עוד מאה אלף נהגים.

„הסיבה הראשונה להצלחת הסובּרו בישראל", אומר רוני אהרונוביץ, „היתה בעצם מחירה הזול של המכונית. אחרי המהפך של שנת 1977, ובעיקר בזמן ארידור, נוצרה אופנה: חייבים לקנות אוטו חדש. הממשלה שרצתה לעודד רכישת מכוניות אישרה את ציון שנת הייצור על מספרי הרישום, וזה גרם לתחרות. פתאום היה לאנשים צ'אנס לעבור מגרוטאות לאוטו חדש. אנשים שעברו מפרינץ לסובּרו באמת האמינו שזה האוטו הכי טוב בעולם. במשך הזמן הצטרף גם נושא האמינות של המכונית, והחשוב מכל – תרבות העדר. אם כולם קונים סובּרו – סימן שזה טוב".

„סובּרו עונה על הדרישות של המכנה המשותף הנמוך ביותר. מכונית מרווחת יחסית, זולה, אמינה מאוד ושומרת על ערך השוק שלה. סובּרו התברגה היטב בתרבות הבורסה, שמצאה את ביטויה בשוק הרווח ובמניפולציות. לאנשים היה חשוב אם היא שומרת על הערך שלה – או לא. כיוון ששמרה, היא נהפכה לפופולרית מאוד. לאנשים שכל כוונתם להגיע מנקודה אחת לשניה, היא בהחלט עונה על כל הצרכים. נוחות נסיעה, ביצועים, ובעיקר ההנאה בנהיגה – הם גורמים זרים לסובּרו לגמרי. עובדה היא שהסובּרו, שרכשה את המוניטין בארץ, היתה קודם בעלת מושבים מחפירים ותנוחת־נהיגה מצחיקה. היא לא עמדה בשום סטנדרט של נוחות־נהיגה. רק בשנת 1984 הוחלף ושופר הדגם. סובּרו נותנת הרבה סנטימטר של אוטו בשביל קצת כסף. יש מכוניות שהן קטנות יותר למרות שבפנים הן מרווחות לא פחות וטובות הרבה יותר מסובּרו, אבל הישראלי רוצה אוטו גדול. אוטו שנראה גדול".

(המשך בעמוד 43)

„יצחק ארצי, מנהל השיווק של המשביר המרכזי. לקוח:

„עשו לי טובה שבכלל דברו אתי"

„החלטתי לקנות סובּרו חדשה. כבר בסוכנות שלהם ברחוב יצחק שדה הם נתנו לי תחושה כאילו עושים לי טובה שבכלל מדברים אתי. כשביקשתי פרטים על המכונית, זו היתה בעיניהם ממש הטרדה. אדם כמוני, שמוציא עשרים וארבעה אלף שקל, רוצה לדעת על מה הוא מוציא. לאחר ויכוח חריף הסכימו לתת לי את הפרוטים האלמנטרים.

„כשהגעתי להזמין את המכונית ולשלם את המוקדמה, הודיעו לי שאין מחיר סופי וזה ייקבע רק בעת קבלת המכונית. מועד האספקה נקבע ליולי־אוגוסט. ב־3 ליולי קיבלתי הודעה שהמכונית הגיעה ואני צריך לבוא לשלם. כשביקשתי בטלפון את הפרטים כיצד עלי לשלם, סרבו לתת לי, וחייבו אותי להגיע לשם. ניסיתי להסביר להם שמדובר בתהליך שיגרתי ואני לא מבין למה אני צריך לעזוב את העבודה ולהגיע אליהם. לאחר ויכוח הסכימו, ודרשו צ'ק בנקאי. כששאלתי אותם מדוע צ'ק בנקאי, ענו לי שאלה התנאים שלהם, וזהו. ב־4 ליולי שילמתי.

„ב־22 טילפנתי לברר מתי אקבל את המכונית. לאחר ויכוח אמרו שהודיעו טלפונית או בכתב. התעקשתי ובהוצאת מות אמרו לי [illegible] [illegible] את המכונית [illegible] לחוציא את [illegible]

השחרור מהסוכנות. כשהגיע לשם, אמרו לו – מי שלח אותך בכלל? אנחנו לא מוצאים שום ניירות של הרכב שלכם. מכיוון שבטלפון, שוב – אחרי ויכוח – הסכימו לתת לי את מספר השילדה של המכונית, הוא התעקש על־כך שלא יתכן שיהיה מספר שילדה ולא יהיו ניירות. בסוף מצאו.

„בשעה טובה נסענו להרצליה. ים של אנשים מחכה בתור. האיש שממונה על חיפוש המכונית חזר ואמר לי – אין מכונית. אמרתי: אבל יש לי ניירות. שלחו אדם לבדוק במוסך שני. אחרי כשעה חזר ואמר – אין. הדם עלה לי לראש והחלטתי לחפש את המכונית לבד. אחד מאנשיהם תפש אותי ואמר לי שאין לי זכות להסתובב שם. לאחר ששכנעתי אותו, הסכים לחפש את המכונית – ומצא אותה. אחרי חמש דקות.

„טוב, עכשיו צריך היה לחכות בתור לרישיון. אמרתי להם שרק חסר שיכניסו לי מכות כדי שהתמורה בעבור עשרים וארבעת אלף השקלים ששילמתי תהיה מלאה. הגענו לתחנת הדלק הקרובה בחשש שהדלק יגמר על הגל, ואז התברר שמכסה המנוע לא נסגר. חזרנו, שוב נבוכים, בסוף הסכימו לבדוק ולתקן. גם את הוצאת המכונית שהיתה מאובקת מאוד [illegible] לבין עצמם.

„המסקנה שלי: בעל כל כך הרבה כסף מגיע לפחות [illegible]"

אפרים שלום: „אני ... ממנו רק ...

שלום עכשיו

עיקר פירסומו של אפרים שלום הוא על אלמוניותו. איש קטן ואפור, מסור וחרוץ, שפעלתנותו העצומה אפופה סודיות ומיסתורין. בכנסת, שאליה הוא בא בקביעות, חושבים שהוא בכלל ראש השב"כ ההוא. חשיפה ראשונה של איש חסוי.

מאת אבי רז
צילומים: שמואל רחמני

אפרים שלום הוא חבר־כנסת. נשבע לכם. כבר שנתיים שהוא יושב בבית־המחוקקים העברי. בחייו לא מאמינים? תתקשרו לכנסת, ותשאלו. כן־כן: אפרים שלום הוא חבר־כנסת, מקום שלושים־ושישה ברשימת המערך. באמתו

ולא סתם חבר־כנסת: גם חבר הנהלת הקואליציה, גם יושב־ראש ועדת המים של הכנסת (ואגב, הרי לכם עוד גילוי: ועדת המים!), גם חבר ועדת הכספים וועדות־המישנה שלה לענייני השיכון ולמיסוי עקיף, גם חבר ועדת הכלכלה וועדת־המישנה שלה לאנרגיה, וגם חבר ועדת־המישנה לתקציב הביטחון.

ואפילו חבר־כנסת חרוץ מאוד: במשך השנתיים שלו כמחוקק, הוא עלה ארבעים פעם לדוכן כדי להשתתף בדיוני המליאה, הגיש שלושים־וארבע שאילתות, עשר הצעות־לסדר והצעת־חוק אחת.

ואף־על־פי־כן, מסך כבד של חשאיות אופף את עובדת חברותו בכנסת. בכלל, היו שחשבו כי הוא ראש־השב"כ ההוא; כל־כך חסויה חברותו בפרלמנט שלנו.

ותבל: אין ראוי ממנו לאותו מגן־אדיבות, המוענק מדי שנה לפרלמנטר התרבותי והמנומס ביותר. אלא שהאיפול המוטל על הוויתו הפרלמנטרית של אפרים שלום הוא כה סמיך, עד שהוא מכסה גם על הליכותיו ומעלותיו הללו, שבגללן זכאי שלום לאותו מגן – אשר אינו ניתן לו בעטיין של אותן תכונות ממש. מילכוד.

וכך, יכול אפרים שלום להתנחם, לפחות, כי בזכות אותה אלמוניות מופלגת הוא נחשף לפעמים לציבור בידי תיקשורת חובבת קוריוזים כ„ח"כ האלמוני ביותר". אשר לעצם האלמוניות, אין הוא יכול להלין אלא על עצמו: הנה, לדוגמה, תמונה מריון בכנסת על מצבן של עיירות־הפיתוח ירוחם ומיצפה־רמון:

„שאלה כרשות", שואג ז'ק אמיר אריה־הממרים לעבר שר־האוצר משה ניסים הניצב על הדוכן. „ארוני השר, אתה מוכן לענות על שאלה?" מצייץ אחריו אפרים שלום קטן־הגוף בקולו החלוש. והשר מוכן להשיב, אבל רק על שאלה אחת: השואל המאושר, אין צורך לומר, הוא ז'ק אמיר. שלום מוותר.

מעט אחר־כך הוא מנסה פעם נוספת: „ארוני השר, תרשה לי לשאול שאלה לגבי מיצפה־רמון." „בבקשה", נעתר השר. „בבקשה", מסכים גם יושב־ראש הישיבה. אלא שאפרים שלום אינו מצליח להוציא אלא אחת־עשרה מילים מפיו, עד שהשר משסע את דבריו והשאלה נמוגה לה בחלל המליאה. אפרים שלום נכנע סופית.

„יש חברי־כנסת שבאים לבית־חולים ואינם חונים בחוץ אלא נכנסים עם האוטו בפנים. אני חונה בחנייה רגילה, כמו כל אזרח."

הוא מושבניק בן חמישים־ושתיים, נמוך־קומה ובעל כרס קטנה ומעוגלת. שיערו האפור והדליל משוך ימינה, כהשקפותיו, בניסיון־שווא לכסות על־החסר. דיבורו מונוטוני מאוד, שקט, ובמיבטא פרסי מודגש. שפתו אינה עשירה ולפעמים כמעט עילגת. נושא תמיד תיקיד קטן וממורט, דמוי עור, הגדוש מיסמכים וניירות. נעים־הליכות, אדיב מאוד. לא מתוחכם, נטול חוש הומור וחסר כריזמה לחלוטין.

„מי זהו" שואלים לא־פעם אורחים במישכן הכנסת, כשמבחינים בו. ולא קל להבחין באפרים שלום: לעולם אין הוא פוסע במרכז, מספרים עליו, אלא הוא מקפיד להלך בצד, צמוד לקיר. גם אין רואים אותו במרכז־העצבים של הרשות המחוקקת, המיזנון, אלא לעיתים נדירות. במשך שנתיים, אומר כתב־פרלנטרי משתאה, ראיתי את אפרים שלום במיזנון אולי פעמיים. והחמור מכל: הוא אינו נוהג ללהג עם עיתונאים.

אפרים שלום, מזכיר תנועת־המושבים עד לפני פחות משנתיים, הגיע לרשימת המערך לכנסת כשליח תנועתו, שבשירותה מילא לפני־כן שורה של תפקידי־ביצוע כלכליים־חקלאיים. אל המישכן הוא מגיע בדייקנות ובהתמדה בפג'ו־הצמודה שהעמידה לרשותו תנועת־המושבים, והוא מפגין נוכחות ראויה־להערצה בישיבות הכי־משעממות. את רוב זמנו ומירצו הוא מקדיש לענייני החקלאות בכלל ולענייני המושבים בפרט; כאשר אין הוא משתתף בישיבה או משיב על קריאת־טלפון של אירגון־קניות זה ואחר, מבלה אפרים שלום בחברת אנשי הלובי החקלאי והמושבי.

אבל הוא חף מאותו כושר להשפיע על הדרג המבצע, החיוני כל־כך לחבר־כנסת הפועל כלוביסט. אפרים שלום אומר את שלו, וזהו; ואיש אינו מתרגש, לא ממעמדו כחבר־כנסת ובוודאי שלא מדבריו. עד כדי כך, שחבר־הכנסת שלום פונה לפעמים לחברי־כנסת אחרים, בעלי כושר־השפעה ומעמד, כדי שיעזרו לו בקידום העניינים שברחיפתם הוא רוצה.

„ארם יקר", אומר עליו חבר־הכנסת הליכודניק אוריאל לין, היושב עם שלום גם בוועדת הכלכלה. „אני יכול לומר עליו רק דברים חיוביים. אינני חושב שהוא נחבא אל הכלים, אבל הוא לא סובל מבעיות קשות של אגוצנטריות וצורך מוגזם להתבלט. הוא לא חבר־כנסת אילם, בשום פנים ואופן, אלא הוא חבר־כנסת שמביע את דעתו כשיש לו מה לומר. רק שהוא אינו מביע את הדברים דרך אמצעי־התיקשורת. הוא לוחם למען האינטרסים של הסקטור שהוא מייצג."

„הבעייה של אפרים", אומר עמית אחר, איש ועדת הכספים, „היא שאינו במקום הנכון. הוא מין שתדלן בכיר, רק בלי העוצמה הנחוצה לשתדלן שהוא חבר־כנסת; בלי יכולת הטחת האגרוף בשולחן שיש לפייסי גרופר, למשל. אפרים פשוט אינו נמצא בסביבה הטיבעית שלו. לכנסת נחוצים כישורים אחרים. הוא ופרלמנטריזם, אלה שני קווים־מקבילים שלא ייפגשו. לפעמים אני מתבונן בו, וצר לי עליו: הוא נראה בכנסת כמו אחד שהלך לאיבוד. הוא צריך לחזור לתנועת־המושבים, או למלא תפקידי ביצוע במשק החקלאי."

„יודע את ערכו", טוען כתב־פרלמנטרי ותיק. „ואינו מקשקש בנושאים שאינו מתמצא בהם."

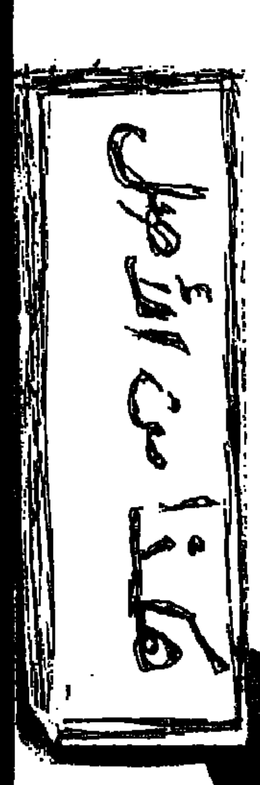
לא מקשקש, אולי, אבל מצביע: בעד החוק האוסר על מיפגשים עם אנשי אש"ף, בעד חוק המצות והעד חוק החזיר (ואף נמנה עם החותמים על הצעת־החוק), בעד הצעה של אברהם שפירא מאגודת־ישראל ואחד מאנשי ש"ס לתת משכנתאות מוגדלות לבחורי־ישיבה שלא שירתו בצה"ל. רק בהצבעה על חוק „מיהו יהודי" נכנע למישמעת הסיעתית ולא הצביע עם הדתיים. בקיצור, נץ אורתודוכסי.

הוא, אגב, איננו שומר־מיצוות מובהק, אבל מה „מסורתי".

צנוע, כאמור. ובגלל הצניעות, אותה מעלה שלעיתים קרובות מדי מרבים מדי להפליג בשיבחה, אין העם יודע על פעילותו של נבחר־העם אפרים שלום. למשל, בישיבת הכנסת המיוחדת שהתקיימה לפני שבועיים לכבודו של הפישפשוק הקיבוצי, נשמעה גם הצעתו לסדר־היום של חבר־הכנסת שלום בעניין מצבם הקשה של המושבים. ובכן, חמישה עמודים תופס נאומו של אפרים שלום בפרוטוקול הכנסת, ועוד חמישה עמודים מנציחים את תשובת שר־החקלאות, שבעיקבותיה הוחלט להעביר את ההצעה לוועדת הכספים. הידעתם? בוודאי שלא: רק העיתון „דבר" טרח לספר על כך לקוראיו, ובקיצור נמרץ.

ודווקא באותו נאום בכנסת, שלא הובא לידיעת הציבור, כלל אפרים שלום קטע אוטוביוגרפי מרגש: „במשך שנתיים גרנו באוהלים", סיפר על ראשית ימיו בארץ, במושב בית־עוזיא שבו הוא מתגורר גם כיום. „שש שנים ללא חשמל וללא כביש. עשרים שנה גרנו בבלוקון, שמונה נפשות בשני חדרים ללא תנאים סניטריים".

(המשך בעמוד הבא)

(המשך מהעמוד הקודם)

כיום בית־עוזרא הוא מושב מבוסס, ללא חובות, שאינו מזכיר אפילו ברמז את השממה שאליה הובאה משפחת שלום (ההורים, חמישה בנים ושתי בנות) בשנת חמישים, שבועות מעטים לאחר עלייתם ארצה. אפרים נולד בעיר קרמנשה בפרס ושם התגוררה המשפחה, „אבל בבית התנהגנו כעיראקים לכל דבר".

באותה שנה ראשונה בארץ, היה אפרים שלום בן שש־עשרה. הוא עבד אז כפועל בפרדס, ובשנה הבאה הצטרף לקבוצת מבוגרים מהמושב שעבדה בבנייה ברמת־גן. מדי מוצאי־שבת היו נפרדים מהמושב, עד ליום שישי הבא; ברמת־גן לנו במרתף של בית־הכנסת של העיראקים. כעבור שנה מלאו לו שמונה־עשרה, והוא התגייס לנח"ל והוצב בקיבוץ עין־גב; עבד בגן־הירק ובמטעי הבננות. כששוחרר מצה"ל הצטרף למשק ההורים, עד שהתבקש להחליף את מזכיר־הפנים של המושב, שיצא למילואים.

„בתקופה שהחלפתי אותו, אירגנתי את עיבוד השטחים ואת הגידולים, וחסכתי בהוצאות", מספר שלום. בינתיים תמו ימי המילואים של המזכיר, אלא שהוא לא שב אל המושב; אפרים התבקש אפוא להישאר בתפקיד. כך החלה הקריירה הציבורית שלו, והוא אך בן עשרים. כעבור שלוש שנים מונה למזכיר־חוץ וגיזבר („בתקופה זו דחפתי את המושב לפיתוח; הגדלנו את שטחי שלחין, קיבלנו מהסוכנות את הפרדס שהתחיל להניב, התחלנו לבנות לולים, והמשכנו בתנופה של גידולי ירקות") ומקץ ארבע שנים נוספות התבקש לנהל את מכון־התערוכת האזורי. חלפה עוד שנה, ואפרים שלום נקרא לתל־אביב כדי לכהן כסגן המנהל של אירגון־הקניות של מושבי הדרום. בתפקיד הזה שימש שמונה שנים.

עכשיו דהרה הקריירה שלו בזכות בית־המחוקקים שבירושלים: בשישים־ותשע נבחר לכנסת מנהל אירגון־הקניות, בר־ציון חלפון, ואפרים שלום התמנה למנהל במקומו; בשבעים־ושבע נבחר לכנסת המישנה למזכיר תנועת המושבים, יחזקאל זכאי, ושלום נבחר לבוא במקומו; בשמונים־ואחת נבחר לכנסת מזכיר תנועת־המושבים, אריק נחמקין, ואפרים שלום ועמוס הדר נבחרו במקומו. ובשמונים־וארבע הגיע תורו־שלו: אפרים שלום נבחר לכנסת. סוף־סוף.

הוא נשוי ואב לילד (יוני, בן שמונה). השכלתו הפורמלית דלה: „מאחר שלא התאפשר לי ללמוד בגלל המצב הכלכלי והמישקי של המשפחה בשנים שלאחר העלייה, מאז שנבחרתי למזכיר במושב עברתי הרבה שלבי למידה וקורסים בנושאים של מינהל, כלכלה וחשבונאות." חוץ מאותם שלבי־למידה הספיק להיות חבר ההנהלה של המועצה־האזורית באר־טוביה ולהיות פעיל במיפלגתו. כבר חמש שנים שהוא חבר לישכת מיפלגת־העבודה, אם כי גם שם אין רבים שיהיו מוכנים להתחייב בנקיטת חפץ כי אפרים שלום מוכר להם.

תגיד: אתה מנהיג?

„למה צריך לקרוא לחבר־כנסת 'מנהיג'? לא ברור לי. אני חושב שחברות־בכנסת היא ככל פעילות אחרת: חברי־כנסת עוסקים בכנסת בתחומים שונים, מדיניים או כלכליים או חברתיים, וישנם אחרים במדינה, שהם לאו־דווקא חברי־כנסת, העוסקים באותם תחומים. אינני חושב שצריך לתת לחבר־כנסת דימוי של מנהיג."

למה בכלל הלכת לכנסת?

„היה משבר של חקלאות. משבר עמוק. וחשבתי, שלאחר כל הפעילות הרבה שלי מבחינה כלכלית, תנועתית וחברתית, אוכל לתרום, אם אבחר, למיגזר המושבי."

איך השפיעה עליך החברות בכנסת?

„אותי זה לא שינה. אני הייתי תמיד מוכר כאיש צנוע, לא רודף כבוד, ונשארתי כפי שהייתי. בדרך כלל אני גם מנסה להעביר את הדברים בצורה נכונה, נבונה ותרבותית. אני לא חושב שבגלל היותי חבר־כנסת מותר לי להתנהג בצורה כפי שמתנהגים, שהיא לא תמיד לרוחי, ולפעמים אפילו מוזרה בעיני."

בלומר?

„אני אינני נוהג בסיגנון של צעקות או גידופים או התפרצויות. זה לא לרוחי. גם כשאני בא למקומות ציבוריים, אז למרות שלחבר־כנסת יש פריבילגיות, או דברים שמותרים לעשות, אני לא נוהג להשתמש בהם."

„למה צריך לקרוא לחבר־כנסת 'מנהיג'? לא ברור לי. אינני חושב שצריך לתת לחבר־כנסת דימוי של מנהיג."

למשל.

„למשל, יש חברי־כנסת שבאים לבית־חולים, אינם חונים בחוץ אלא נכנסים עם האוטו בפנים. אני חונה בחנייה רגילה, כמו כל אזרח, ועומד בתור אם צריך."

מדוע לא רואים אותך באירועים בכנסת?

„לאירועים בכנסת אני דווקא כן מופיע."

ולמה אתה לא יושב במיזנון־הכנסת?

„אני יושב במיזנון רק שצריך: או לאכול, או כשיש לי פגישות עם אנשים."

מה עם נסיעות לחו"ל?

„הציעו לי פעמיים לנסוע, ומסיבות אישיות לא נסעתי. בתפקידים הקודמים שלי, לפני שנבחרתי לכנסת, דווקא נסעתי."

בטלוויזיה הופעת אי־פעם?

„כן: ב'ערב חדש', בנושא הצעת־חוק להגבלת סכומי הזכייה בלוטו. חוץ מזה היו עוד כמה פעמים, אבל עם אחרים."

מה אתה אומר על זה שעיקר פירסומך על אלמוניותך?

„תראה, האמת היא שאני בציבור שלי די מוכר. בציבור של ההתיישבות, עיירות־הפיתוח, אני מוכר מאוד. אני גם פעיל מאוד בשטח הזה. אין יישוב בארץ, קרי מושב, שאני לא בקשר איתו, אם זה בכתב וגם באופן אישי. בכנסת עצמה, במליאה ובוועדותיה, אני די פעיל ומשתדל לקחת חלק בדיונים. החיסרון שלי בהדלפות: אני לא רץ לספר לכלי־התיקשורת מה נאמר בישיבה ומה אני אמרתי."

אני מבין שיש לך ביקורת על חבריך הח"כים שכן רצים אל התיקשורת.

„אה, אני לא נוהג לבקר. הם חושבים שזה אולי דרך לעצמם. אני לא מבקר אף אחד. כל אחד והרצון שלו."

איך אתה מצליח להתמיד ולשבת בישיבות הכי משעממות?

„תראה, יש ישיבות שאפילו שהן משעממות, דנים בהן בנושאים לא־מעט חשובים. ואם אני חושב שאני צריך להשפיע באותם נושאים שמקיימים עליהם דיון, אז אני מפגין גם נוכחות וגם נוטל חלק בדיון. ובאותם נושאים שאני מוצא בהם עניין לתת פירסום, אז אני עושה את זה מדי פעם."

האם יש הצדקה לחברות כמו שלך בכנסת, המתבטאת אך ורק בשתדלנות בענייני חקלאות ומושבים?

„אני בראש ובראשונה שליח של המיגזר החקלאי. ואני בין הבודדים שמעלה את הנושאים האלה מדי פעם בפעם, אם זה במליאת הכנסת או בוועדות הכנסת, כדי לתת ביטוי לעשרות־אלפי חקלאים ולהשתדל להשיג בשבילם תוצאות חיוביות בגין עמל כפיהם או למצוקות שהם מדי פעם נתונים.

„בנוסף לזה, אני משתדל להשתתף ברוב הדיונים בנושא חינוך, בנושאים חברתיים ובנושאים כלל־מישקיים כתעשייה וייצוא. גם בנושאים אחרים הייתי בהחלט שותף; גם נושאים מדיניים."

איזה מין חבר־כנסת אתה, שאינו מצליח לקדם עניינים הקרובים לליבו ונאלץ להיעזר בקשרים ובהשפעה של הקולגות אצל הדרג המבצע?

„אני לא פונה לחברי־כנסת אחרים כדי שהם ידחפו את העניינים שלי. אני פונה אליהם כדי לקבל תמיכה באותם הנושאים שאני מעלה. ודרך אגב, הרבה מאוד ח"כים שיש להם הצעות־חוק פרטיות, או הצעות לסדר, פונים ומבקשים תמיכה מח"כים אחרים. חבר־כנסת שנושא מסויים חשוב בעיניו והוא רוצה לקדם אותו, אין זה פסול לשכנע גם חברי־כנסת אחרים לתמוך בעמדתו, לטובת אותו נושא.

„לדעתי, בנושאים שאני עוסק בהם – נושא החקלאות, הנושאים החברתיים והנושאים הקשורים במיסוי – אנימיצה את הדברים עד הסוף ולשביעות רצוני, ואני מאמין שלשביעות רצון של שולחי, חברי תנועת־המושבים."

אתה נץ ותומך של חקיקה דתית.

„זה נכון. השקפותי הן: לשמור על גבולות ביטחון, לא לחזור לגבולות שישים־ושבע, לא לנהל משא־ומתן עם אש"ף ואני מתנגד למדינה פלשתינאית בין הירדן לישראל. אני בדעה שצריך לחזק את היישובים בגבולות הביטחון. אינני חושב שהפיתרון שלנו הוא ליישב בכל מקום ובתוך אוכלוסיה צפופת ערבים.

„בנושא הדתי: אני בא ממשפחה מסורתית, ומשתדל לקיים את המיצוות היהודיות. יחד עם זה, אני לא חושב שבמדינת־ישראל אנחנו צריכים להחריף את היחסים בין דתיים לחילונים, או להיפך, ויש לאפשר לכל אחד לחיות את אורח־החיים שהוא בוחר בו. לכן אני תומך מדי פעם באותם נושאים שהם אולי מסייעים לציבור הדתי לשמור על אורח־החיים שהם בחרו."

מה השאיפות שלך בתחום הציבורי?

„להמשיך עוד קדנציה אחת בכנסת, במידה והדבר יתאפשר לי. לאחר מכן, להעמיד את עצמי לרשות התנועה וחברי, וכל תפקיד שיוטל עלי ושאוכל להתמסר לו ולתרום את חלקי – אעשה ברצון."

ומה עם הממשלה? לא היית רוצה להיות לפחות, שר־החקלאות?

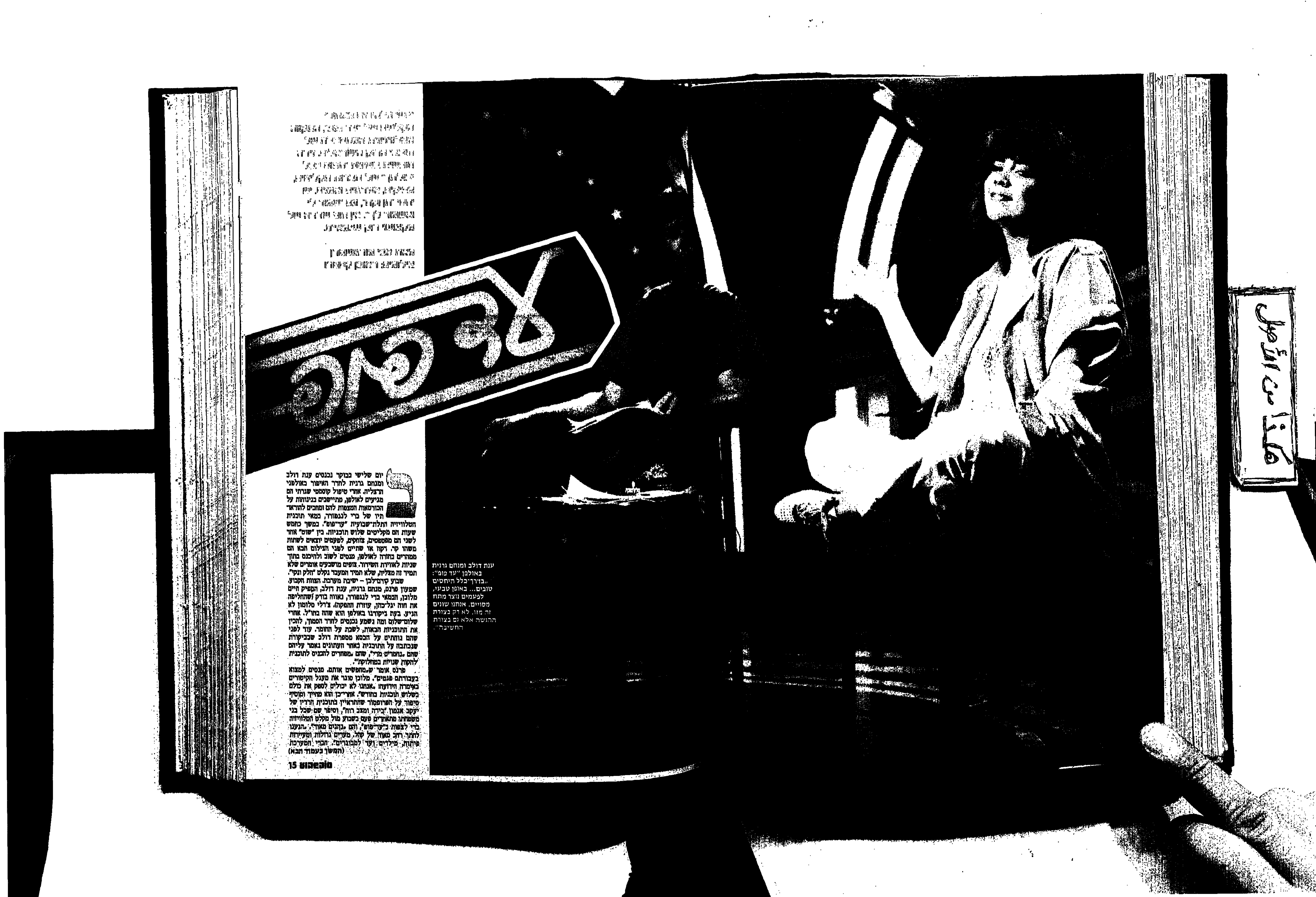
„דיית שימחה בשעתה. אני לא הייתי בין אלה שהכריזו הכרזות, וגם כיום אינני מכריז הכרזות, וזה לא בראש דאגתי."

ולבסוף: איזה ציון היית נותן לעצמך בקדנציה?

„אני יושב שאני בין הבינוניים־פלוס."

„אותי החברות בכנסת לא שינתה. אני מוכר כאיש צנוע, לא רודף כבוד, ונשארתי כפי שהייתי."

עד פופ

ביום שלישי בבוקר נכנסים ענת דולב ומנחם גרנית לחדר האיפור באולפני הרצליה. אחרי טיפול קוסמטי שגרתי הם מגיעים לאולפן, מתיישבים בנינוחות על הכורסאות המצפות להם ומחכים להוראותיו של ברי לנגפורד, במאי תוכנית הטלוויזיה התלת־שבועית "עד־פופ". במשך כחמש שעות הם מקליטים שלוש תוכניות. בין "שוט" אחד לשני הם מפטפטים, צוחקים, לפעמים יוצאים לשתות משהו קר. דקה או שתיים לפני הצילום הבא הם ממהרים בחזרה לאולפן, מנסים לשוב ולהיכנס בתוך שניות לאווירת השידור. צופים מושבעים אומרים שלא תמיד זה מצליח, שלא תמיד המעבר נקלט "חלק ונקי".

שבוע קודם־לכן – ישיבת מערכת. הצוות הקבוע, שמעון פרנס, מנחם גרנית, ענת דולב, המפיק חיים מלוכן, הבמאי ברי לנגפורד, נאווה בורק (שהחליפה את חוה יגל־כהן, עוזרת ההפקה). צ'רלי סלומון לא הגיע, בעת ביקורנו באולפן הוא שהה בחו"ל. אחרי שלום־שלום ומה נשמע נכנסים לחדר הסמוך, להכין את התוכניות הבאות, לשבת על החומר. עוד לפני שהם נוחתים על הכסא מספרת דולב שבביקורת שנכתבה על התוכנית באחד העתונים נאמר עליהם שהם „נחמדים מדי", שהם „מפחדים להכניס לתוכנית להקות שנויות במחלוקת".

פרנס אומר ש„מחפשים אותם. מנסים למצוא בעבודתם פגמים". מלוכן סוגר את מעגל הקיטורים באימרה הידועה „אנחנו לא יכולים לספק את כולם בשלוש תוכניות בחודש". אחר־כך הוא מחייך ומוסיף סיפור על הפרופסור שהתראיין בתוכנית הרדיו של יעקב אגמון "בירה ומצב רוח", וסיפר שם שכל בני משפחתו מתאחדים פעם בשבוע מול מקלט הטלוויזיה כדי לצפות ב"עד־פופ", והם „נהנים מאוד". „הגענו לחתך רחב מאוד של קהל. מעדים גדולות ומעיירות פיתוח, מילדים ועד למבוגרים". חברי המערכת

(המשך בעמוד הבא)

ענת דולב ומנחם גרנית באולפן "עד פופ": „בדרך־כלל היחסים טובים... באופן טבעי, לפעמים נוצר מתח מסויים. אנחנו שונים זה מזו, לא רק בצורת ההגשה אלא גם בצורת החשיבה".

(המשך מהעמוד הקודם)

מהנהנים בחיוב. דולב מזכירה לכולם „שאפילו ראש הממשלה שמעון פרס הודה שהוא צופה בתוכנית ונהנה. הוא אמר זאת לבת־דודה שלי. זו היתה שיחת היום". מחמאה. ראש ממשלה, פרופסור, אנשים חשובים, עסוקים, עברו מזמן את גיל העשרה ובכל־זאת לא רק צופים בתוכנית אלא אפילו נהנים ממנה. היה יכול להיות מעניין לשאול את הפרופסור, למשל, מה הוא יודע על הרוק העכשווי, הערכני, שהתוכנית אמורה לעסוק גם בו.

"עד פופ", בגירסתה החדשה (שעלתה למסך בחודש אוקטובר '84) היתה התקווה של חובבי הרוק הישראלים. אחרי פרישתו של אהוד מנור – שבעת עבודתו בתוכנית זכה גם הוא לספוג ביקורת לאו־דווקא אוהדת, כמינון סביר – היתה ציפייה שדווקא חבר'ה צעירים כמו דולב וגרנית יביאו אליה משב־רוח אחר. היום כבר רבים מתגעגעים למנור. חיים מלובן, מפיק ותיק בטלוויזיה, מודה שעזיבתו של מנור היתה „מכה קשה שחייבה היערכות מחודשת". בתקופתו של מנור גם ההחלטות על הרפרטואר היו נחתכות אחרת. "עד פופ" היתה אז, למעשה, ה"בייבי" הפרטי של אהוד מנור. הוא העלה אותה על המסך, הוא קבע מה יכנס לתוכנית ומה לא, ולמרות שהיו לצידו עוד חברי מערכת היה הקו שלו – ברור ומורגש – הקו הקובע.

קו של מנור נטה יותר לעבר, למרות שנכללו בו גם דברים ערכניים טובים של אותם ימים כמו בילי בראג או "זה יגמר בדמעות" שאיך־שהוא השתחלו פנימה והוצגו לקהל. בישיבות המערכת של אז למלובן היתה נוכחות יותר פסיבית. הוא היה מנמנם בעצלתיים על כסא בפינת החדר, וסמך על אהוד בעיניים עצומות. אחרי שאהוד החליט לעזוב מלובן נכנס לבעיה. הוא נאלץ להיות יותר דומיננטי מבעבר, לעמוד יותר על המשמר. כשהגיע הזמן לבחון את המגישים החדשים היה ברור למלובן שמגיש אחד לא יהיה מספיק טוב. הוא חשש שאיש מהצעירים לא יצליח להיכנס לנעליו של מנור. גם הקו המנחה של התוכנית השתנה, קיבל כיוונים חדשים, שינויים תוכניים ושיפוצים קוסמטיים. "עד פופ" נהפכה למעין מגזין; הורחב היקף החומר שהובא לשידור; לא עוד הסתפקו בפסקדין של מחליט בודד, ועברו להחלטה רחבה של המערכת כולה. גם מלובן מביע את דעתו.

כאן המקום להדגיש שחיים מלובן אינו מתיימר לשום הבנה מיוחדת במוסיקה, וזה בלשון המעטה. הוא בהחלט אינו מעמיד פני מומחה. לזכותו יאמר שהוא

[illegible]

מנחם גרנית: „מאמין שההגשה שלי השתפרה"

משקיע בתוכנית הרבה זמן והרבה רצון. אנשים שעבדו איתו מספרים שיש לו פתיחות לרוב הדברים, למרות שבשטח המקצועי „אין לו הבנה". לחברות התקליטים יש בעיה עם הדבר הזה. לפעמים מדברים אתו על להקה פופולרית וידועה, אומרים נציגים מהתעשייה הזו, ו„למלובן זה נשמע כמו שם של להקת־מחתרת". סיפור אחד: פעם המתין מלובן לקבל סרטון של סולן "ווהאם", ג'ורג' מייקל. כשהודיעו לו שהגיע ה"קליפ" של מייקל, הוא הגיב ב„לא מעניין אותי ג'ורג' מייקל, אני מחכה ל'קליפ' של סולן 'ווהאם'".

סיפור נחמד. אבל איש מאלה שחזרו עליו לא היה מוכן להזדהות. מלה שלא במקום יכולה לערער את שיווי המשקל במערכת היחסים העדינה שבין חברות התקליטים לאנשי "עד פופ". לכמה נציגים של חברות תקליטים ששוחחנו איתם בעת הכנת הכתבה יש „בטן מלאה" על הצורך שלהם לספק תקליטים לחוה יגל־כהן, עוזרת ההפקה, למרות שאין לה נגיעה כלשהי לבחירת החומר. כולם יאמרו שהיו מפסיקים את ה"אספקה" אבל אף אחד לא מוכן להיות הראשון שיעשה זאת. הם חוששים שמעמדם יפגע, וזה כמובן מצב מסוכן לחברות תקליטים בארץ הרואות את "עד פופ", באופן טבעי, כחלון־הראווה החשוב ביותר לאמנים שהן מייצגות.

חוה יגל־כהן מציגה את תפקידה כ„טכני בעיקר": „אני רואגת לאסוף חומר מחברות תקליטים, לתאם מועדי־הקלטות עם הזמרים הישראלים, לקבל מהחברות חומר צילומי, מלים של השירים, רשימות של דברים חדשים שהגיעו אליהן וכדומה. בישיבת המערכת אני מספרת לצוות מה הגיע אלינו מאז הישיבה האחרונה. אחרי שהם מחליטים מה מכל זה ייכנס לתוכנית, אני מתקשרת לחברות התקליטים ומבקשת לקבל את החומר החסר לי. בעת הקלטת התוכנית אני משמשת כעוזר־במאי".

את מעורבנת בכל מה שקורה היום בעולם המוסיקה?

יגל־כהן: „פחות או יותר. בכל מקרה, לא אני הקובעת מה ייכנס – כך שזה לא עקרוני".

אנשי יחסי־הציבור של חברות התקליטים הישראליות די מתמרמרים על כך שהם צריכים לשלוח לך תקליטים חדשים בכל שבוע, למרות שבפועל אין לך צורך בתקליטים כי אינך מעורבת בקביעת החומר שישודר.

יגל־כהן: „ממורמרים? לא יודעת. אין לי מה להגיד בנושא. תראה, לא תמיד מקבלת תקליטים. אם לפעמים יש להם מחסור, הם מוותרים עלי. אבל בהחלט כן, ברוב השבועות אני מקבלת כמה וכמה תקליטים. הנוהל הזה היה מקובל עוד לפני שאני נכנסתי לתפקיד, כלומר, גם בימי אהוד מנור זה היה כך. אין לי מה להוסיף בנושא. לומר את האמת, אם התקליטים לא יגיעו אלי – זה לא יפגע בעבודה שלי".

החומר שמשודר ב"עד פופ" בנוי בתשעים אחוזים על סרטוני־וידאו שמספקות לה חברות התקליטים. כאן המצב נהפך לרגיש יותר. למעשה, זהו מצב שבו חברות התקליטים אוחזות בגרון המערכת. הן מספקות לה את החומר מתי שנוח להן. הן מתאימות את התוכנית לצרכי ה"פרומושן" – קידום־מכירות – שלהן. דוגמה: תקליט חדש של אמן מחו"ל יוצא שם לשוק בחודש ינואר; חברת התקליטים בארץ מקבלת את הוידיאו של האמן כמעט במקביל, אלא שהתקליט – בהדפסה מקומית – ייצא רק כעבור חודשיים־שלושה, לפעמים יותר. חברת התקליטים תמתין, לא תעביר את הסרטון ל"עד פופ" עד שהתקליט, מבחינתה, יהיה מוכן לצאת לשוק. וכך, למרות שהוידיאו מצוי בארץ כבר חודשים קודם־לכן, למלובן אין אפשרות לשדר אותו. הוא כבול. מלובן עצמו מודה בעובדות, אבל מנסה לטשטש את הבעייה שהן יוצרות: „אני מנסה ליצור תחרות בין החברות. נותן לחברה אחת יותר מקום כדי שהשניה והשלישית יתאמצו להביא לי בפעם הבאה חומר טוב יותר, ושוב יותר".

"עד פופ" נראית, בנקודה הזו, ככלי־שרת של החברות. ישנן כמובן סיבות מקילות למצב הזה, כמו התקציב הזעום שלה. בכלל, כל מה שלא זוכה לחשיפה, מיד נכנס ל"משוואה" של „לא יכולנו, אין תקציב". עוד דוגמה: לפני מספר חודשים הגיעו חברי "מינימאל קומפקט", להקה ישראלית המצליחה בחו"ל, להופעות בארץ, אבל ממערכת "עד פופ" לא יצאו לצלם אותם בהופעה או להקליט עמם ראיון. הסיבה הרשמית: אין תקציב. אותו סיפור חזר עם הופעתו בישראל של בליין ראנינג'ר, מוסיקאי מצויין ומרתק. שוב, אין תקציב. אלא שמעבר לכך רצוי להדגיש שאת האמנים האלה לא הביא לישראל אמרגן "כבד", מהחשובים שפועלים בשטח. הם גם לא הסתייעו במשרדים ליחסי ציבור שיודעים היטב איך להוליך חומר לתוכנית. את "מינימאל קומפקט" וראנינג'ר הביאה לכאן החנות התל־אביבית "בית התקליט", שאין לה קשרים הדוקים עם מערכת "עד פופ".

אבל – דוגמה מסוג אחר – כשהגיעה לישראל "כרמן" של אנטוניו גראס, נמצא התקציב להעניק להם זמן־מסך ב"עד פופ", למרות ש"כרמן" רחוק מאוד מלהיות מופע רוק. חברי המערכת ומלובן בראשם יאמרו לך שהשיקולים שלהם הם „איכותיים בלבד", שהרצון לספק מגוון רחב של חומר הוא היחיד המניע אותם, אלא ש"כרמן" היא רק דוגמה אחת מרבות. לכל מי שמקורב לנעשה בעולם המוסיקה, בתעשייה במיוחד, ידוע שמדובר כאן במעין מעגל סגור: מערכת "עד פופ" קשורה לאמרגנים, ליחצ"נים, למקדמי מכירות של חברות התקליטים. ישנו היזון הדדי. כמעט כל יום מדברים בטלפון, קיפצים, משוחחים.

נושא כאוב במיוחד הוא סרטי הקולנוע שנכנסים לתוכנית. לאו־דווקא כאלה העוסקים במוסיקה. הטלוויזיה הישראלית מקדשת לקולנוע תוכנית מיוחדת. אבל גם "עד פופ" נהפכה ל"נציגת" מפיצי ההוליווד. חברי המערכת, כולם, מתנגדים לביקור השוטף וחסר הצורה של קטעי סרטי קולנוע בתוכנית. דולב טוענת, בצדק, שאין לה מה לומר על קטעים כאלה. גם פרנס מציע למלובן לרדת מהעניין. מלובן טוען שזה חשוב מאוד. ש„ככה הם שוברים את הרצף של הקליפים". תירוץ לא כל־כך משכנע אם נביא בחשבון שכמעט בכל תוכנית מקרינים בקושי חמש דקות קולנועיות המתחלקות בין שני סרטים, והצופים מתקשים להבין את העלילה או הרעיון שמאחורי הסרט.

שיחה אופיינית בין דולב למלובן:

דולב: „יש לי בעיה עם הסרטים. על פיליפ גלאס בסרט 'איינשטיין על החוף' היה לי מה לומר, אבל ל'זאב צעיר' לא היה לי מה להגיד. מבחינתנו, לא היה בסרט הזה שום עניין. היתה שם קצת מוסיקה, אז מה?".

מלובן: „מה זאת אומרת אז מה?".

סניף התל־אביבי של הטלוויזיה יאמרו לך שמלובן אוהב סרטים. "פרסום 'דץ'", חברה המטפלת ביחסי־הציבור הישראלים של כמה מיצרניות הסרטים, מזמינה את מלובן להקרנות מיוחדות. אם הוא לא יכול להגיע, לפעמים מוכנים שם להתאים את שעת ההקרנה במיוחד בשבילו. לפעמים, אומרים בפרסום "דץ", הוא בא גם עם האשה ואפילו הילדים.

משקל כבד לשאלה מה יעלה על המסך יש לשידור קליפים או כתבות בתוכניות אחרות של הטלוויזיה. מלובן לעולם לא יסכים לשדר קליפ מסוים אם כבר שודר קודם־לכן ב"זהו־זה" או "להיט בראש". מכאן הלחץ על חברות התקליטים לתת לו "זכות ראשונים". גם היחסים בין מחלקת החדשות ל"עד פופ", בנושא זה, רחוקים מלהיות אידיליה. לא פעם מלובן פותח את הטלוויזיה בערב שישי ורואה כתבה על אמן זה או אחר שהוא התכוון להקליט ל"עד פופ". מלובן צריך להכין את השטח כחורש לפני שידור כל כתבה. למחלקת החדשות מספיק יום אחד. לפעמים מגיעים חילוקי־הדעות בעניין זה עד למנהל הטלוויזיה. גם כאן יש סדרי עדיפויות. דוגמה: כשיהודה פוליקר זכה לכתבה ב"יומן" לקראת המופע "עיניים שלי", התרימו אותו ב"עד פופ". אבל החשיפה המכובדת ב"יומן" שזכתה בה "גבירתי הנאווה" לא מנעה את מלובן מלשדר כתבה די דומה ב"עד פופ".

[illegible] חיים מלובן (מאחור), המנחה ברי לנגפורד ועוזרת ההפקה חוה יגל־כהן: „תקוות חובבי הרוק"

בחירת הקליפים שמספקות חברות התקליטים (הטלוויזיה משלמת להן כ־100 דולר לקליפ), תלויה, כמובן, בטעם חברי המערכת. למלובן ודולב יש פתות דריסת־רגל בהחלטות. חשוב לציין שהמערכת יכולה לתמרן רק במרווחים צרים ביותר. סרטון של "ווהאם" או "מודרן טוקינג", לדוגמה, יזכה להיות משודר כמעט באופן אוטומטי – אלא אם כן כבר שודר לפני־כן ב"להיט בראש".

לפעמים קורה שחברת תקליטים מודיעה למלובן שבחו"ל הכינו ראיון עם להקה מסויימת. היא יכולה להזמין את החומר, אבל תעשה זאת רק בתנאי שהוא יתחייב לשדרו. אם מלובן אכן רוצה את הראיון – הוא ישדר אותו למרות שהוא רוכש אותו כ"חתול בשק". כל התופעות הללו ודומותיהן נובעות, כמובן מחוסר היכולת של מלובן לקנות סרטונים בחו"ל ללא המתווכות – חברות התקליטים. ייבוא עצמאי יגרור אחריו הוצאות כספיות גדולות מדי.

„[illegible], בגלל הלחץ של הצילומים, ומשום שלא כל הטקסט כתוב מראש, אלא נמצא רק בראשי פרקים".

היחוד של "עד פופ" אמור בעצם להיות טיפולה באמנים הישראלים. גם בנושא זה הולכים, לרוב, על המרכז, מנסים לקלוע לממוצע. כמעט כל תקליט חדש של אמן ישראלי יזכה לחשיפה שמיתרגמת לראיון. קשה לסרב לאמן, אלא אם כן הוא חסר פופולריות להלוטין ומשעמם עד אימה.

בחירת החומר לשידור אינה הבעייה היחידה של התוכנית. גם צורת ההגשה זכתה ל"ליטופים" מכיוונים שונים. בישיבת המערכת שנכחתי בה ניסו לשפץ דברים. דולב מבקשת לשנות אווירה. אולי תפאורה אחרת. גרנית מציע משהו כמו פאב שבו דולב והוא ישבו וישוחחו ביניהם.

ברי לנגפורד לא מבסוט מדרך ההגשה של דולב וגרנית, במיוחד מזו של גרנית: „אנחנו צריכים מנחים שילהיבו את הצופים, ואתם לא מלהיבים. בפירוש לא". ולמנחם הוא אומר: „תרשה לי לומר לך משהו לא נעים. לפעמים אתה נראה על המסך כמו השדרים שקראו את רשימות החללים במלחמת לבנון. אתה צריך לתת יותר אקשן".

מנחם גרנית, איש רשת ג', עשה דרך ארוכה עד שהגיע לטלוויזיה. פעם היה טכנאי ברדיו. האהבה למוסיקה הביאה אותו ל־ג', ושם הוא אחד מהעורכים המרכזיים, היותר מקצועיים. למערכת "עד פופ" הגיע עוד בתקופת אהוד מנור. גרנית ידוע כמי שמבין במוסיקה, אבל בטלוויזיה צריך יותר מכך. יש הטוענים שעד היום הוא לא לגמרי "עוכר את המסך". עדיין קפוא, סטטי, עדיין מתרגש. גרנית לא יכול להיות "די.ג'יי". אין לו האופי המתאים. הוא ידוע כאדם שקט, מתון. בהגשה שלו חסר מעט פילפל.

גרנית: „בהתחלה הייתי עצור, כי די התרגשתי מול הזרקורים. זה היה חדש בשבילי. אינני יכול – וגם אינני רוצה – להיות על המסך שונה משאני בחיים. אבל אני מאמין שההגשה שלי השתפרה עם הזמן".

ש ב"עד פופ" חלוקת תפקידים ברורה: גרנית נחשב למומחה המוסיקלי. האיש שמבין. בתוכניות האחרונות הוא באמת התחיל להיפתח והראה שהוא יודע להתבטא נכון, אפילו בצורה מעמיקה. לעומת גרנית, שהגיע לכאן מתחום המוסיקה, ענת דולב הגיעה ל"עד פופ" די במקרה. היא שרתה בגל"צ, ואחרי־כן הלכה ללמוד באוניברסיטת ת"א. כשיוסף בראל, אז מנהל הטלוויזיה, חיפש קריינית־רצף, המליץ עליה בפניו צביקה שפירא (לשעבר מנהל גל"צ). מלובן חיפש מגישה שתופיע ב"עד פופ" לצד גרנית. כשראה את דולב ב"פיילוט" המבחן של קריינית־הרצף, התלהב. דולב אמנם עוברת יפה את המסך. יש לה בטחון עצמי, היא נינוחה ורגועה. אבל היא לא מבינה במוסיקה, והיא הראשונה שתאמר זאת, לא רק כאשר היא "מועדת". הפרשנות שלה לגבי קליפ או תקליט חדש מסתכמת ב"תקליט טוב" או "תקליט טוב מאוד". היא לא תנתח נושא מוסיקלי בצורה רצינית, ותאמר שזה גם אינו תפקידה, אבל את הטקסט היא רושמת בעצמה. מדי פעם נעזרת בפרנס, גרנית או סלומון.

על חוסר הידע היא מחפה בחיוך, אבל זה לא תמיד עובד. כשהיא מכריזה בבטחון שלהקת "ז'אן קונפליקט" היא להקה ישראלית הפועלת בחו"ל, החיוך לא יעזור. "ז'אן קונפליקט" תישאר להקה

(המשך בעמוד 44)

ענת דולב: „אמרתי שאני לא מבינה במוסיקה"

דל

שים ■ דגמים ■ מחשבים ■ מכותנה ט

-BP-

טבעי שלובשים דלתא.

ביפ ביפ... דלתא מציגה אופנת גרביים חרשה. לספורט, לפנאי ולכל המשפחה... ביפ.

הוא נולד בפנמה עם כפית זהב בפה. אביו עזב מפעל רהיטים ענק ועלה לישראל. לפני שהקים את "ריס", הבן בילה ברחוב הרצל כשאלות ושולחנות מעל גבי מרצדס דיפלומטית. להעביר את הזמן, לא לעשות כסף. הבן הגיע למפעל במקרה ועשה ממנו סיפור הצלחה. רולנדו אייזן, אימפריה של רהיטים ומזרונים.

הַקֵּשׁ בָּעֵץ

מאת תמר גיא

כשבנימין נתניהו, שגריר ישראל באו"ם, נואם בעצרת הכללית הוא בוודאי לא בודק אם הדוכן מצופה בפוליאסטר ולכה מבריקה. ואולי כן. שהרי בעברו הלא רחוק היה "ביבי" נתניהו מנהל המכירות של "ריס", קונצרן הרהיטים הישראלי הגדול, שמייצא עכשיו את תוצרתו גם לארה"ב. ואם לא מעניינים אותו הרהיטים באו"ם, אולי קורץ לו ארון הקיר השחור עם הזכוכיות הכהות והפסים המוזהבים שבסלון הראווה של "בלומינגדיילס", כשהוא חולף לידו בשדרה השלישית – ודרישת שלום חמה מרולנדו אייזן, הבוס הירושלמי, מי שהיה הבוס שלו.

לפני עשרים וחמש שנים קיוו המרצים בחוג למתמטיקה שימושית באוניברסיטת נורת'ווסטרן ליד שיקגו שרולנדו, בן העשירים מפנמה, ימשיך באופן טבעי לחקור את התחום החדש והמסעיר של הבינה המלאכותית. "האלוהים שלנו בפקולטה היה אז הרברט סימון, חתן פרס נובל. עבודתי לידו ומלבד הבינה המלאכותית כמעט ולא התעניינתי בשום דבר", מספר רולנדו, "אני, אגב, חייתי בין הסטודנטים הבודדים שבקושי ראו טלוויזיה, אפילו חדשות, וגם זה בנפרד מהחבר'ה שלגמו בירה וחגגו בחדר אחר".

קשה להאמין, אבל זו עובדה. רולנדו אייזן, האיש שמוכן לדבר שעות ובנשימה אחת על יהודי ברית המועצות, על היחס הנחות של מספר עובדי התעשיה לעומת עובדי השירותים, וכמובן על עיצוב רהיטים – זה אותו סטודנט מבריק אליו הוא מתייחס עכשיו כאילו היה אדם זר. היום, בגיל 44, הוא לא רק עומד בראש קונצרן תעשייתי גדול ומשגשג ונחשב ליצואן מצטיין, אלא גם נבחר כיושב־ראש החטיבה הכללית בהתאחדות התעשיינים, נתמנה קונסול כבוד של פנמה בישראל, מכהן כדירקטור בבנק הבינלאומי הראשון וממלא עוד אי אלו שליחויות ציבוריות. אבל עם יד על הלב הוא מודה שבכל זאת תוקפים אותו מפעם לפעם געגועים לעברו האקדמי. "אני מאושר כשבאים אלי לפעמים חבר'ה מהמחקר או מהמחשב להתייעץ איתי".

לפני ש"ריס" ורולנדו באו לעולם, היה מפעל הרהיטים המשפחתי הענק שהקים אבא אהרון אייזן בפנמה, המפעל הגדול ביותר באמריקה הלטינית. "[illegible]" קראו לו, משהו גדול פי שלושה או ארבעה לערך מאשר גילגולו הישראלי. אבא אהרון ואמא רוזה הגיעו ממזרח אירופה, כל אחד לחוד. הם נפגשו והתחתנו בקובה, דילגו לפנמה, ופתחו בעסקי הרהיטים זמן קצר אחרי שפרצה מלחמת העולם השניה. כעבור שנתיים נולד רולנדו, אחריו נולדה רותי. ילדי אייזן גדלו בעושר ובאושר ברחוב ה־29. בלוק אחד למטה היה רובע העשירים היוקרתי של פנמה. בלוק אחד למעלה כבר היתה שכונת מצוקה מחרידה בעוני וחולי.

אבא אהרון, יהודי חם, ציוני חם, היה פעיל בעסקי הקהילה לפני אחרי ובתוך עסקי הרהיטים. אין ארגון שלא עמד בראשו. אחרי הקמת המדינה נתמנה קונסול כבוד של ישראל. אחרי שעלו לישראל, נתמנה מזכיר ראשון בשגרירות פנמה. מי שסחף את המשפחה לעליה היתה רותי. היא היתה הילדה של אבא. למדה בבית־ספר יהודי, התעסקה בציונות. היום נשואה רותי בן־ארי לישראלי ומנהלת את המחלקה לתלונות הציבור ב"ריס", כמובן.

רולנדו היה שונה. התרחק מהיהדות כמעט במופגן. למד בבית הספר האמריקני והתכונן להמשיך באוניברסיטה אמריקנית. הוא לא יצא עם נערות יהודיות. העיירה היהודית באירופה חרבה מזמן ונעלמה בעשן, ובקהילה של פנמה עדיין היו מבוגרים מלווים זוגות צעירים בטיולים שלפני החופה. רולנדו נמשך למכוניות, לסירות ולסקי מים, וגם לרומנטיקה של הרחוב הלא־יהודי. סיפורים ממאה אחרת, כמו מהסרטים. "אני עוד זוכר איך בגיל 16 עמדנו שלושה חברים מתחת לחלון ביתה של בחורה ושרנו לה עם גיטרות. ברצינות". אבא אהרון עשה נסיון אחרון להחזירו בתשובה. כשרשם אותו לאוניברסיטת פיטסבורג ביקש שילך לפגוש לפחות את הרב המקומי. רולנדו אפילו לא רצה לשמוע על כך.

הוא מכיר את כולם במפעל. על כל אחד יש לו סיפור. "לזה עזרנו בניתוח. את זה קידמנו בתפקיד". יחסי העבודה טובים. שביתה לא היתה שם. "שביתה זה כמו בתולה", אומר רולנדו, "מספיק רק פעם אחת".

בפיטסבורג עשה תואר ראשון במינהל עסקים, התמחה בחקר ביצועים, והחליט להשתלם באוניברסיטה המעולה של נורת'ווסטרן. מכיוון שהציונים לא היו טובים במיוחד, הוא חיפש קשר אישי לראש הפקולטה, הצליח לקבוע עימו פגישה, ושיכנע אותו שהוא מסוגל להיות דוקטור. היום הוא מבין שהחוצפה הישראלית קדמה אצלו לציונות.

בדיוק באותה תקופה שכנעה רותי את ההורים לעלות לישראל. צעירים כבר לא היו. המפעל בפנמה גרף הון. אפשר היה להשאיר את ניהולו בידי השותפים, קרובי המשפחה, ולחיות יפה בארץ מהרווחים. אבל לא איש כמו אהרון אייזן ילך בטל. ובמה כבר יכול אבא עשיר להתעסק בישראל? ממשלת פנמה העניקה לו מינוי של דיפלומט בשגרירות. ובאיזו שכונה של עשירים יגורו? הוא חיפש בית בכפר־שמריהו, אבל שרת החוץ גולדה מאיר הסבירה לו שלא נאה לדיפלומט זר, בעיקר אם הוא יהודי חם וציוני לוהט, שלא לגור בירושלים. וככה הגיעה המשפחה לירושלים.

אין סערות דיפלומטיות בין ישראל לפנמה ולמזכיר הראשון אהרון אייזן היה משעמם בשגרירות. זמן לא היה חסר, ובעיקר לא כסף. חסר היה רק עניין בחיים לאיש שכבר עבר את גיל 60, ומן הצד חזר לרהיטים. קנה נגריה ירושלמית קטנה והחל לייצר כסאות ושולחנות. יותר תחביב מאשר עסק. את הסחורה היה הדיפלומט המכובד מעמיס על המרצדס השחורה בעלת לוחיות הזהוי הרשמיות, וסוחב אותה לאורכו ולרוחבו של רחוב הרצל בתל־אביב. הקוריוז נמשך עד אחרי שהתבונן מסביב וראה מה חסר בשוק.

כך הגיעה להחלטה: הוא יבנה ארונות־קיר. שר האוצר פנחס ספיר הציע לו אלפיים מטרים מרובעים בגבעת־שאול, ובתנאי שימהר להכניס קצת חיים באיזור התעשיה הגוסס למחצה. אייזן שכר מומחה גרמני לעזור לו בהקמת המפעל, והפירסומאי יוכל טל נתן שם לפירמה: רהיטי ירושלים או בקיצור "ריס". עיקר שכחנו: השיווק. קשה להוביל ארונות־קיר על מרצדס. אהרון אייזן גם לא ראה את עצמו חוזר לחנויות של רחוב הרצל, אפילו על גבי משאיות. הוא חזר בראש שלו לימים של פנמה. לחשוב בגדול. "ריס" לא יהיה רק מפעל רהיטים אלא גם רשת חנויות.

בתופשת הסמסטר של 1963, זמן קצר לאחר שהתחתן, קפץ רולנדו לבקר את ההורים ובהזדמנות זו גם להציג את כלתו. הם נרשמו במלון "הנשיא". אחר־כך עברו לדירה משלהם. רולנדו לא חזר למעבדות הבינה המלאכותית ול"אלוהים שלו" באוניברסיטת נורת'ווסטרן. אבא הציע לו לנהל את המפעל. הוא נשאר בירושלים ונכנס אל הארון. לציונות ולאהבת הארץ הגיע מאוחר יותר. התהליך עדיין בעיצומו.

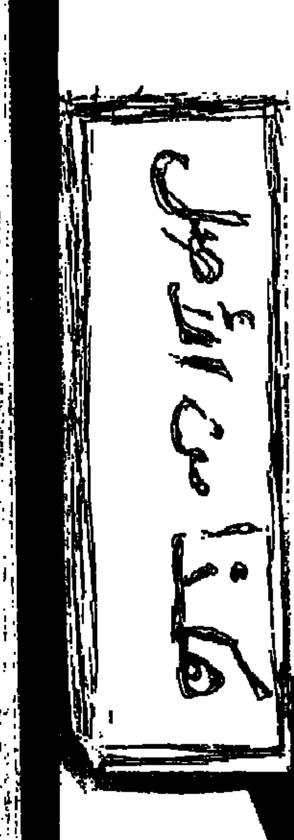
"תאמיני או לא, כשהגעתי לארץ – זו היתה הפעם הראשונה שעבדתי", הוא אומר. את הנשמה שהכניס למפעל הרגישו בשוק. "ריס" – יצרן ארונות קיר סטנדרטיים – היה שם נרדף לתוצרת פשוטה אך אמינה, ולכן מבוקשת. "בשנים הראשונות שלנו המחשבה העיקרית היתה איך להוזיל את מחיר המוצר. איפה לחסוך. היום בדיוק להיפך. קודם כל שאיפה לאיכות. גם הטעם השתפר. זה מתחיל בתכנון המוצר, בשיווק, בסקר דעת קהל. קשה להשוות תעשיה כמו שלנו לנגר פרטי. הוא לא משקיע בפיתוח מוצר כמונו. אנחנו עושים מוצר שאת כל הטעויות שלו כבר תפסנו. חומרי גלם שלנו זולים יותר. אנחנו גם מקפידים על בקרת איכות, ומבחינה זו עולים גם על האמריקנים. אצלם אין בקרת איכות כמו שלנו. שמת לב שאצלם חדרי־השינה תמיד חשוכים? גם בתצוגות".

הוא כמובן מכיר את כולם במפעל. כל מי שעובר לידינו – מיד יש לרולנדו סיפור עליו: לזה עזרנו בניתוח, זה עבר משיווק לביקורת ומצטיין. יחסי העבודה במפעל טובים. שביתה לא היתה שם – "שביתה זה כמו בתולה. מספיק רק פעם אחת".

אבא אהרון מעליו, וכעצם מאחורי הקלעים, היה מרדבן, קרוב לשבעים, ועדיין מלא כוח, שואף להתפתח, עד מאה ועשרים. ההרחבה באה לאחר מלחמת ששת הימים, ב־1968. לא הסתפקו בארונות ועברו למזרונים. לא יצור עצמאי ומתחרה אלא השתלטות על מפעלים קיימים. תחילה רכשו את "פורדייז" מקבוצת מיאמי. רולנדו סגר את העיסקה. "עשיתי גם כמה שטויות אבל אבא התערב ותיקן", הוא אומר. בינתיים היו צריכים להרחיב את שטח מפעל הארונות פי חמישה – לעשרת אלפים מ"ר.

תוך פחות מעשר שנים, ב־1977, יצא קונצרן "ריס" לגייס הון בבורסה. אבא אהרון מכר לא מכבר את חלקו במפעל בפנמה. הון עצמי לא היה חסר גם קודם, רק מזה הזהירות תמיד משתלמת. כעבור שנה רכש את רשת היוקרה "דניש" – שמונה חנויות. ארבע שנים מאוחר יותר השתלטו על מזרוני "ממי" וחיסלו מתחרה נוסף. מחברה אמריקנית קיבלו את הזיכיון לייצר את מזרוני "סילי", וזה היה סיפור הצלחה. תחילה נבנה בבתי"ם קו ייצור ל־500 מזרוני "סילי". עכשיו, גם תפוקה של 2,000 מזרונים בחודש לא מדביקה את הביקוש.

(המשך בעמוד 28)

יעקב, בן קיבוץ שסיים את שרותו הצבאי, גוייס למודיעין ונשלח על־ידי "המוסד" לקנדה לבנות לעצמו זהות בדויה של סוחר אלקטרוניקה מצליח. במסווה הזה הוא נשתל בביירות ומתחיל לעבוד בה כסוכן חשאי. תוך כדי שירותו בבירת לבנון הוא מכיר ונושא לאשה (בפקודת "המוסד") את מסעודה, בת למשפחת ג'מאייל הנכבדה, ומוליד שני ילדים.

ערב מבצע "שלום הגליל" הוא נקרא לחזור לישראל, אך מעמיד את מפעיליו בפני ברירה קשה: אם לא יתירו לו להביא את בני משפחתו, הוא נשאר בלבנון. "המוסד" מקבל את התנאי. זה הרקע לעלילת "הסוכן", רומן חדש פרי עטו של יגאל לב שיצא בהוצאה "כתר", המתרחשת בשלוש שנות מלחמת לבנון. היא מתעמקת בעולמו של סוכן ביון שרוף החוזר לקיבוצו עם אשתו הערביה־נוצריה ועם בנם הצעיר, את מערכת יחסיהם עם החברה הקיבוצית ועם אנשי "המוסד". בפרק המתפרסם בעמודים אלה משחזרת האשה את לידתו של רומן האהבה עם הסוכן הישראלי.

אשת הסוכן

מאת יגאל לב

מסעודה ישבה על מדרגות הבטון המוליכות אל חדרה. שביל עבר ברחבת הדשא הגדול כמו פלג מים המוליך את גליו אט אט אל סף הבית, אל מול ערוגת פרחי הנרקיסים הזהובים, אל הגדר החיה של שיחי היסמין. מהעבר האחר עמדו עצי השסק, כרוש ענקי ועץ אקליפטוס שענפיו התחככו כמעט באנטנת הטלוויזיה שעל הגג. בליל סערה חורפי נשבר ענף ענקי אחד וצנח לו על גג הרעפים וניפץ אותם. אחר־כך ניסרו את הענפים והעץ התנשא לגובה, ובקיץ מטיל צל קריר על הדשא ועל ערוגות הפרחים המבושמות.

לא. לעולם לא תסתגל לצורת החיים המוזרה הזאת. חשה כמרד העולה וגואה בעולמה הצייתני. לרגע. ואחר כך חוזר ודועך. עולם שליו. כמים האלה המקבלים את צורת הבקבוק שנוצקו לתוכו. עכשיו הבקבוק הוא הקיבוץ. אינשאללה, בכמה מבחנים יעמיד אותה האל הטוב. כמה בקבוקים תמלא, ובכל בקבוק היא משאירה משהו משלה, משהו מאישיותה. לבסוף לא יישאר לה דבר משל עצמה. להסתגל לשמה החדש. פרחייה. שם בעל צליל ערבי, אבל שמה מסעודה. שם יפה כל כך. מסעודה למשפחת ג'מאייל. ללמוד את השפה הקשה הזאת. את העברית. את הכתב הזה שאין בו הסלסול הציורי של הכתב הערבי ולא החוסן הגראפי הנאה של הכתב הלאטיני.

היא יושבת לה על המדרגות, מתענגת על השמש האחרונה של הערב וממתינה ליעקב שיחזור מהשדה. כאשת איכר הממתינה לאדונה. מתי חלמה שתהיה אשת איכר. הרי היא בת למשפחה אצילה, אדירת כוח. ראוי היה לה שתינשא לסוחר צעיר ונמרץ, לגבר יפה תואר, שהיה בן בית בחצרו של חוסיין מלך ירדן, ובארמונו של נשיא סוריה, ואצל נשיא לבנון. אשה מוקסמת בתוארו של בעלה. במעמד החברתי שלו, ובעלה היה סוחר מבריק ועשיר. איש העולם. ועכשיו היא אשתו של איכר, ואין לה משלה דבר וחצי דבר, וגם לא מה שניתן לאחרון האיכרים בלבנון. אין לה דירה משלה. לא פאר, לא תכשיטים, לא מעמד, ולא כבוד. סתם אשת איכר החיה בתוך מסגרת מטורפת שבטל בה הרכוש הפרטי ולא ניתן כל פיצוי תמורתו.

יושבת לה על המדרגות ומחשבותיה מוליכות אותה אל מעבר לגבול סמוך החיל. אל ביירות שלה. אל העיירה היושבת לאורך הים. ג'וניה, שראים ממנה את נמל ביירות ואת בתיה רבי הקומות. במחשבותיה היתה נטיבות השחייה של ג'וניה, כחופים הפרטיים הנאים החודרים לתוך מפרצים קטנים. ביאכטה שהיו מפליגים בה לקפריסין או מניחים לרוח להשיט אותה לאורך החופים מראש הנקרה ועד לטריפולי. עולם זה נראה לה כעולם נעורים שחלף ולא השאיר אחריו אלא את הפיכחון הקר.

עמרי, בנה בן השבע, חלף בריצה על פניה עם כמה מחבריו לכיתה בדרך לרקות תעלול זה או אחר. הוא הרעים בצחוקו. סוון, כמו שאר הילדים, לבוש גופייה, מכנסיים קצרים, יחף. הם רצו אל המתבן לשחק במשחק שוטרים וגנבים. "אמא, אני אאחר קצת", הפריח בעודו ממהר להדביק את חבריו. הם קוראים לו עמרי. את שמו היפה עמר גזלו ממנו. מה רע בעמר? מדוע עמרי? אבל הוא דבק בשם העברי, מבקש להיטמע בעולמו החדש, לטשטש את המבטא המזרחי שלו ולהיות צבר כמו שאר בני הקיבוץ. הוא אפילו מתבייש קצת באמו הערבייה. באמו שאינה חמה לחברות המשק, לבנות הדור השני של הקיבוץ ההולכות במכנסיים קצרים וקשורות בקשרי חיתון או ידידות עם כל בני הכפר הקטן הזה. עד היום נשארה אמו זרה. צובעת את ציפורני ידיה ורגליה. בוחרת בקפידה את בגדיה, מתבשמת בבשמים יקרים. מבקשת לשמור גם כאן בכפר על עולמה הכושל כערבייה בת ביירות וכאשת כפר. לא נוח לו שאמו יוצאת דופן כל כך ובעיקר אחרי שאחיו...

ענה כבדה כיסתה את מצחה של פרחייה. כאילו קפצה עליה הזיקנה פתאום. והפנים הנאים שעורם מתוח במין חיוך רך, השפתיים החושניות, והעיניים השחורות הרושפות, הפנים החייכניים ששמרו על רעננותם למרות שהיא מתקרבת לגיל הארבעים, כל אלה נראים פתאום עייפים וזקנים. העור כאילו נידלדל מהלחיים ונעשה רופס מתחת לסנטר. ידיה, שעליהן היתה גאוותה, ידיה הלבנות והמטופחות דקות האצבעות שלמדו לפרוט על פסנתר וללפות מחבט טניס, ידיים אלו נעשו זקנות, ועורקים כחולים כוגרדניים תופחים מבעד לעורן הקמוט. ידיים של זקנה.

הרהרה כראוד. ראוד נער החמורות שעלה על המזבח: קח את בנך את יחידך אשר אהבת את יצחק ולך לך אל ארץ המורייה והעלהו שם לעולה על אחד ההרים. לאיזה אלוהים העלו את ראוד כקרבן? לאלוהי העברים? לאלוהיו של מוחמד? או שמא לאלוהיו של ישו? לאיזה אבא יש זכות לקחת את בנו אל אחד ההרים ולהעלותו לעולה. איזה אלוהים הוא אכזר עד כדי כך שידרוש זאת מאב או מאם: קח את בנך. הם לקחו את ראוד אל ראש אחד ההרים והעלוהו לעולה. איזה אל מהשלושה מתענג עכשיו על הניחוח הנורא הזה ראוד, אהבתה האחת הגדולה. הבן אשר התכחש לה שנים רבות באהבתו והערצתו את אביו. היתה צריכה להרחיק עד לקיבוץ הזה שבלב הגליל כדי ללמוד כמה דברים תמוהים באופיו של הסוחר הצעיר שהכירה.

רק כאן בכפר, בבתי הילדים, ברפת, במטע, בחדר האוכל, כמגרש המשחקים, חזרה וראתה את בעלה באור חדש. חזרה והבינה את מערכת יחסיו עם הילדים. את חכבנתו הלקויה בתפקוד המשפחה. אז ייחסה זאת לעולמו של צעיר שנשאר בלי הורים ונאלץ לפרנס את עצמו תוך כדי לימודים. עכשיו, במערכת החיים המשונה הזו של הקיבוץ מצאה פתרון לתמיהות רבות שתמהה על עולמו של בעלה. אבל יעקב חזר הביתה. ראוד הוא קרבן העולה. ראוד העריץ את אביו באותה דרך תרבותית שחונך עליה בבית. לתת כבוד לאב. להיות מנומס. צייתן וממושמע. אבל ראוד הוסיף למערכת הנוקשה הזו את נעימת ההערצה המהולה באהבה. הוא אהב את אביו, היה גאה בו. ניסה להיות תמיד לידו, להתלוות אליו בהפלגות, בנסיעות, להיות ידידו, ללכת אתו למשרד הסמוך לאזור השגרירויות, לצטט את אבא, לנחש את מחשבותיו. לעשות למענו דברים עוד לפני שביקש. פרחייה התענגה על היחסים היפים הללו של בנה עם בעלה. אותו עונג של אשה החשה כי המשפחה מלוכדת בלי קשר לחוקים ולמוסכמות הכופים עליהם להיות יחד.

הכיבה היתה על ראוד עליצותו של אביו. קלות הדעת הזאת הפורצת לפעמים מאחורי המסווה של סוחר נכבד, השיחות שלהם. ואפילו הגערות המעשות של אביו כאשר היה מנסה לשתפו בפרטי השיעורים שעברו עליו במשך היום, כל אלה היו חביבים עליו. ויעקב בדרכו (הקיבוצניקית, הייתה מוסיפה פרחייה עכשיו, כאשר למדה להכיר את מערכת היחסים של יעקב עם אביו ואת כל הבעיות הכרוכות במערכת יחסים זו), יעקב היה דוחה אותו במין קוצר רוח נזעם. אם היה מצב רוח זועם היה פשוט צועק עליה, "מסעודה, אולי תורידי את הילדים שלך מעלי".

ובאותה דרך אופיינית לה, נקייה מחשבונות אישיים לא הרהרה מסעודה בגורלה שלה ולא נתנה את דעתה אלא על בעיותיו של ראוד. מה חשיבות יש לצרותיה שלה, לתחושת הזרות, לגעגועים, מה חשיבות יש לאימה שיורדת עליה פתאום במקום מרוחק כליכך מהבית, נכרי למנהגיה, למחשבתה ולתרבותה. ומה כל אלו לעומת צרותיו של ראוד. בסופו של דבר זו היתה הבחירה שלה. וכך היא יושבת לה על המפתן והמולת הקיבוץ עם ערב גוועת והולכת, הטרקטורים חוזרים אל הסככות מהשדה, ענני אבק עולים עם עדר הצאן, והכבשים דומות לנחל אפור לבן המתפתל לו קוצף ושוצף דרך שדה התלתן ושדה האספספת, ובתנועות הראש שלהן, תנועות הגב והאליה הן יוצרות תנועה גלית רצופה של זרם מים שאין לו סוף. הריח הנישא באוויר, ריח שדה קצור, ריחות הצאן וריח אבק, וכל זה מעורב בניחוח מתוק שלא עמדה על טיבו, ניחוח שעות הערב. כאילו השמש השוקעת היא פרח ענקי המציף את החלל בריחו הענוג רגע לפני שהוא נובל.

זקפה את גבה. כך יושבות נשות איכרים על מפתן הבית להמתין לבעל. נעשיתי אשת איכר. ובאותו זלזול מעורן אמרה לעצמה: אבל הלכתי אחריו. כך חייבת אשה לנהוג. לא חשה כלל כי חיוך ענוג עלה על פניה והוא ריכך את תווי הפנים הנוקשים, הקמטים שעלו במצחה וסגרו על עיניה ובזוויות פיה. עכשיו הרהרה ביעקב ולבשה ארשת רכה וענוגה.

מתי חלמה שתהיה אשת איכר? הרי היא בת למשפחה אצילה, אדירת כוח. ראוי היה לה שתינשא לסוחר צעיר ונמרץ, לגבר יפה תואר, שהיה בן בית בחצרו של חוסיין מלך ירדן, ובארמונו של נשיא סוריה, ואצל נשיא לבנון. ובעלה אכן היה סוחר מבריק ועשיר. איש העולם. ועכשיו היא אשתו של איכר, ואין לה משלה דבר וחצי דבר, וגם לא מה שניתן לאחרון האיכרים בלבנון.

הקסים אותה הגבר גבה הקומה ושחור השיער. פגשה בו באחת ממסיבות הקוקטיל של שגרירות ירדן בביירות. השגריר הירדני מוסטפה קאמל, ידידה משכבר, הוליך אותה בין האורחים, לחץ ידיים, קד קידות. המסיבה הלכה ושקעה באותו שיממון שגרתי שהוא מכת כל אותן מסיבות הדומות זו לזו. תמיד פגשה כהן אותם שגרירים, אותם יועצים בחליפות שרד, נספחים צבאיים במדי ייצוג ראוותניים שהם נראים בהם כשוערי בית מלון, נציגי החמולות בגלביות לבנות שזורות כסף וזהב, שייח'ים שחורי זקן חייכניים. אנשי השגרירויות האירופיות ונשותיהן החצופות המתהדרות בשמלות מערביות, שאשה ערבייה לא תעלה על דעתה כלל ללבוש בפומבי.

אולי מעטה השיממון שעל פניו, או הבדידות שאפפה אותו כמעגל, היא שמשכה את תשומת לבה אליו. סוחר ערבי מצליח, בחליפת ערב נאה ומחוייטת על־פי האופנה הפאריסית. עניבת פרפר לבנה. חסכן בתנועות. ניכר היה כי רוב באי הקוקטיל מכירים אותו. לחצו ידיים, שוחחו בעירנות. הוא היה בן בית בשגרירות הירדנית ולא פעם ראתה אותו מסתודד כתשאי עם השגריר הסעודי, מחליף בדיחות עם השגריר המצרי, מתווכח בלהט עם השגריר האמריקני. נראה כאילו המעגל החברתי הידידותי הזה אופף אותו ללא חרף. אף על פי כן נראה שרוי במעגל בלתי נראה של בדידות. הכפילות הזאת משכה את תשומת לבה. כאילו כל לחיצות הידיים, החיוכים, פרצי הצחוק, אינם אלא הצגה שערך או מס שהעלה לנימוס.

אבל היא ראתה את עיניו, שהיו חדורות בדידות עמוקה שלא עמדה על טיבה. עצבות כמעט, לו פרץ בצווחה באמצע הקוקטיל הזה, לא הייתה מסעודה נדהמת. להיפך, ציפתה לכך. השגריר הירדני לפת את זרועה והציגה לפני הגבר הצעיר שעמד במרכז מעגל, "הכירי את אחד הצעירים המזהירים שלנו, מוסטפה סילואן". מוסטפה הרכין את ראשו השחור המבריק במידת הנימוס הראויה. שמה לב כי מבטו ריחף על פניה כאותו חיפזון מקצועי, כמבקש לתהות על מעמדה. איך היא נראית כאשה. פתאום מצאה את עצמה מבקשת לתת תשובה לשאלה החצופה הזו. שאלה את עצמה, איך אני נראית כאשה?

עיניה חייכו אליו באותו ניסיון אריב ונשי לשאת חן, אבל עיניו נעשו פתאום צוננות ומנומסות כאילו נבהל להיווכח שנחשפו לפניה מחשבותיו. והוא חזר אל הנימוס הזהיר הצונן שלו. השגריר הציג אותה כמסעודה לבית ג'מאייל. היא באה עם אביה, תת־שר החוץ הלבנוני. כאשר נפרדה ממנו ראתה אותו טופח על שכמו של הנספח הצבאי הסורי, כרנש מהודר במדי ארגמן וכסף ובשפעת מדליות, בעל שפם שחור עבות וכנפי טייס שהעידו עליו שהוא שייך לעילית של החמולה העלאווית. אחר־כך נעלם מעיניה. אבל משהו הטריד אותה ולא נתן לה מנוח. דומה שהעיניים הללו הבודדות ליוו אותה, והחיוך הנבון העצוב שלו פשט על מחשבותיה.

ערבה כמה חקירות על אודותיו. ביירות, אף־על־פי שמטורפת היא ומסוכסכת כולה, אינה אלא עיירה קטנה. אנשי השכבה השלטת מיטיבים להכיר זה את זה. מצאה שהוא סוחר מבריק שגילה לפני כולם את העידן האלקטרוני ונעשה סוחר מצליח בעסקי מחשבים, ציוד אלקטרוני. יש לו חנות גדולה במערב ביירות ברחוב איבן־סעיד, משרד במזרח ביירות, למעלה על הגבעה סמוך לקולג' האמריקני, המשקיף אל ביירות כולה, אל המפרץ, אל מסופי הנפט ואל הספינות העוגנות בנמל ואל מטוסי הענק שבנמל התעופה. את המשרד זכתה לראות בדרך מקרה.

(המשך בעמוד הבא)

(המשך מהעמוד הקודם)

הוזמנה למסיבה בחווילה של משפחת זעפראן במזרח העיר על אחת הגבעות הצופות אל ביירות שלמטה. מסיבת קוקטיל עליזה. לבוש זרוק. כיאה לבני טובים. אבל מסעודה הבחינה כי הלבוש הזרוק הזה נתפר בכתי אופנה יקרים. לבוש לא רשמי. בפינה ראתה את מוסטפה, והפעם בחליפה ספורטיבית. ניכר בו שהוא רוצה לתחום תחום ברור בינו ובין הצעירים הללו, כאילו הוא מבקש להגיד ששוב אין הוא צעיר. נוהגו היה שקט, מאופק, ולבושו הספורטיבי מכובד. בסוף המסיבה הציע ללכת למועדון שנפתח במזרח ביירות, סמוך למועדון הסוס הלבן. צעדים ספורים מהווילה שנערכה בה המסיבה. מוסטפה הכיר היטב את ביירות. הוא היה בן בית במועדוני הלילה ובמועדוני ההימורים כדרך שהיה בן בית בקוקטילים.

יצאו אל הערב הקריר. אפלה פתאומית ירדה על ביירות. אותה אפלה שהיא מוצר של מלחמת כנופיות המשתוללות בעיר, או של הזנחה סתם. עומס יתר, ופתאום בבת אחת כבים האורות בעיר. מזרח ביירות השתרעה לרגליהם. גוש אפל וקודר. פנסי הרחובות, החנויות, בתי קולנוע ובתי השעשועים היו כבויים. גיששו דרכם באפלה באותה עליצות נעורים המוצאת בכל את הצד המגוחך שבו. מוסטפה הוליך אותם בבטחה ברחובות האפלים. כלבים וינקו לעומתם, חתול מבוהל צרח מרה כאילו הוא מבכה מישהו. אי שם בכה תינוק. בכי עקשני. למטה במזרח ביירות זרחה חגיגה של יריות. מלחמת כנופיות. פסי כדורים נותבים נמתחו כמו חוטי אש ישרים המחברים בין שתי נקודות. מבריקים רגע וחוזרים וכבים. פצצות תאורה נראו כערמות גחלים לוחשות מתפשטות ווזהרות מכותה של מרורה ראוותנית שהדליקו, והיא מבקשת לאחוז בבתים, במכוניות, בעצים. קולות הנפץ נשמעו כרודים. תקתוק מכונות הירייה. חדגוני. פרץ של כדודים, כאילו מישהו אינו יכול לעצור בעד עצמו והוא משתעל שיעול חנוק. רעם הפגזים שהאירו את בתי העיר הרטיט את הבתים המתנועעים עם האורות וכבים, משאירים אחריהם עלטה כבדה...

מלמעלה, מהגבעות של מזרח ביירות, נראתה המלחמה הלילית הזאת, והיו מעורבים בה אנשי אמל, השיעים, הדרוזים, הפלשתינים, וכל מי שהיה נשק בידו ירה בהפקרות חגיגית. מלמעלה נראה הקרב הלילי כתגיגה של אש. בדממה שהשתררה לאחריה שמעו צעדי סוס המושך עגלה. פרסותיו בוקשות בבטחה על פני הכביש, כמו לפי קצב של תופי הג'ונגל. צעדים בטוחים. שפויים. בתוך העיר המטורפת הזאת. סוס לבן. צעד בטוחות, גורר אחריו כרכרת אופן, ואיש לא נראה מוליך את העגלה ואת הסוס. הסוס הולך בנחת, מתענג על הלילה הקריר ועל כרכרה שאינה רורשת ממנו לגרור אותה.

מוסטפה מיהר לעצור את הסוס.

לרגע נח מבטה של מסעודה על ידו המלטפת את הסוס, מרגיעה אותו בתנועה שקטה בטוחה. כאיכר או כסייס מירוצים. אחר כך הזמין אותה לטפס ולעלות לכרכרה, „טיול רבותי, סיור לילי בפאריס של המזרח". כמה ידידים טיפסו ועלו, צוחקים נרחקו בכרכרה. ישבה לידו על כסא הרכב. התבוננה איך המריץ את הסוס ביד אמונה, כאילו אינסטינקטיבית חש את הבהמה מבעד

השגריר הירדני לפת את זרועה והציגה לפני הגבר הצעיר שעמד במרכז מעגל, „הכירי את אחד הצעירים המזהירים שלנו, מוסטפה סילואן". מוסטפה הרכין את ראשו השחור המבריק במידת הנימוס הראויה. שמה לב כי מבטו ריחף על פניה באותו חיפזון מקצועי, כמבקש לתהות על מעמדה. איך היא נראית כאשה.

לרתמותיה, מבעד למושכות, והרבר נטע בה את ההרגשה שזו לא הפעם הראשונה שהוא נוהג בכרכרת סוסים. דלת המועדון היתה סגורה. עצר סמוך אליה בדיוק. הרחוב היה שרוי באפלה כבדה ורק הסוס הלבן הבהיק.

דפק על הדלת. נפתח אשנב, וכבר הם בעולם אחר של ביירות, כלב מועדון גועש עליז ותוסס של ריקודים, שירה. גברים ונשים נעו כמעגל. ישבו סביב שולחנות קטנים, ועליהם נרות זורחים. כפילות האופיינית לבירת לבנון. כובד הראש הפוריטני מצד אחד וקלות הדעת מצד אחר. הכפילות הזאת היתה מובנת מאליה, כאילו אין קיום לביירות הרצינית ללא הפן העליז שלה, הסגור במועדוני לילה, הנחבא מאחורי דלתות ותריסים. ואין קיום לעיר התוססת ללא ביירות הרצינית, הלוחמת עכשיו למטה מלחמה נואשת, מלחמת פנים אל פנים שכדורים מכרסמים בה את אבן הבתים, פגזים משספים את מרצפות הרחוב ומפוצצים את הפנסים.

מוסטפה חש את עצמו בבית גם במועדון חדש. לחץ ידיים, התנשק. הנערות ביקשו את קרבתו והגברים נדחקו אליו כדי לשמוע אותו. מסעודה שמרה מרחק. חושה הנשי אמר לה שהגבר הזה צופן סוד. אולי ראתה צל של סכנה מרחף סביבו כמו מעגל בלתי נראה. והמעגל הזה ריתק וריחק גם יחד. גם גאוותה הנשית לא הניחה לה להיות אחת ממעריצותיו וידידותיו. היא ראתה עצמה נערה מודרנית. מעמדה המשפחתי זיכה אותה בהזדמנויות רבות. להיות שייכת למשפחת ג'מאייל משמעותו להיות שייכת לאחת המשפחות החזקות לא רק בביירות עצמה אלא בלבנון כולה. משפחה ששמה יצא לתהילה בארצות ערב, ונעשתה מקובלת ברמשק, בקהיר, בעמאן ובבגדד.

בתור נערה מודרנית ידעה

שהשידוך שהיא ראויה לו תלוי בסופו של דבר בה עצמה. תחושה זו הקנתה לה בטחון אבל גם הטילה עליה אחריות כבדה. ידעה שהיא נאה, ושיש בה גם חן נשי. אבל סוד המשיכה האמיתי שלה היה צפון בשם המשפחה. ניסתה לדחות את ההחלטות בדבר מציאת בעל ודרכה בחיים. הלימוד באוניברסיטה האמריקנית של ביירות אפשר לה להרחיב את חוג ידידיה מבלי שתסתכן בהחלטות חפוזות. פרק זמן מסויים ניסו לגרור אותה למאבקים אידיאולוגיים שבין נוצרים, מוסלמים, דרוזים והפלגים האחרים שבכל אחת מהדתות הללו. להרהר בשאלה מי צריך להיות נשיא לבנון, ראש הממשלה, ראש הצבא, ומי הם הנבחרים לפרלמנט. המרקם העדין, שהקנה כוח עצום לנוצרים, החזיק אותם כל הזמן בתחושה שהם חיים על פצצת זמן, שכל רגע היא עומדת להתפוצץ, ברגע שיתבעו המוסלמים והדרוזים והפלשתינים את חלקם שלהם בלבנון.

סירבה לשקוע במאבקים הללו שסחפו את כל הסטודנטים האחרים, ובלבה ידעה כי סופה שתינשא לאותו בן חמולה שיקבל את ברכת אביה. כאשר פגשה במוסטפה בלי משים כמעט השתבשו עליה הקביעות שקיבלה על עצמה, וגם התכניות לעתיד נראו פתאום נזילות ואיבדו מיציבותן, כאילו חשה שנוכח המציאות שהיא מבקשת לפלס את דרכה בה, העתיד מאבד את חשיבותו. או אולי למען אותו עתיד היא משנה את ההווה שלה.

דמותו של סילואן בלבלה אותה. לעומתו נראו שאר ידידיה יבשים, צפויים ומשעממים. הוא היה חיוני ותוסס. מסתורי ועליז. בסביבתו הקרובה תמיד התרחשו כל מיני דברים. והנה החלה נמשכת אליו בלי שתבין לאן היא פונה באמת. אותו הלילה במועדון עשה סילואן את צעדו הראשון לקראתה. ישב סמוך אליה, תולה בה את שתי עיניו השחורות ואותו אמן זהיר, „סוף סוף. כבר מתחילת הערב רצית בקרבתך".

„אז מה עיכב בעדך?"

„את נראית מסוייגת כל כך".

„כך אני נראית?" ניכר בה שהיא סקרנית לגבי תגובותיה והפרשנות עליהן.

„את נראית מסתורית".

„גם אתה".

„ואת מתמאה".

„את זה נצטרך לברר אחרי שנפתור את כל הסודות".

„אני ספינקס בלי סודות", גיחך, מצטט את אוסקר ויילד.

„יש לך. אתה מסתיר משהו. לא יודעת מה. אתה שומר איזה סוד שלא נותן לך להיות משוחרר באמת. תמיד אתה קצת מפוחד. כאילו עומד על המשמר".

„יש לך טביעת עין".

„הסתכלתי רק בך". הודתה. צחק. צחוק משוחרר.

במרוצת השיחה נודע לה שסיים לימודי הנדסה אלקטרונית בסורבון בפאריס והשתלם בטורונטו שבקנדה. הוריו מתו בטורונטו לאחר שריפה גדולה שפרצה שם והשאירו לו סכום כסף גדול. עם סיום לימודיו עלה על הגל החדש של המחשבים, וכך בסכום הכסף הזה הצליח להקים לעצמו אימפריה כלכלית קטנה משלו. הקשיבה. כאשר דיבר על עצמו חזרה ועלתה בה התחושה האינסטינקטיבית שהגבר הזה צופן בחובו סוד. אבל הסוד רק הגביר את זוהרו. הוא היה שונה באמת משאר ידידיה. אחרי ששוחחו על ספרות, מוסיקה, אגדות ערב, אגדות של עמים אחרים (ערכו השוואות ביניהן) שוב לא מצאה עניין בידידיה. הוא היה מרתק ומקורי, ולמעלה מן הכול אותה קלות דעת חביבה שכאילו אומרת: שום דבר אינו רציני באמת. היא מצידה היתה מאזינה קשובה. מבטלת את אישיותה שלה, סופגת בהנאה חושים את המלים ואינה נותנת דעתה כלל איך לתקוף אותו בשאלות כדי להציג את עצמה חכמה, אלא איך לגרום לו שייתן יותר מעצמו.

ביומנה כתבה: פגשתי גבר אחד

שאני חושבת לעשות אותו לבעלי. אחרי שקראה את המשפט הזה החליטה שהוא תוקפני מדי, מחקה אותו וכתבה, „פגשתי גבר אחד ואני מקווה שיהיה בעלי".

היא לא ידעה שבדרך זו או אחרת התגלגל לידי יצחק רונן, קצין בכיר של "המוסד" דו"ח של אחד ששמו יעקב, שכתב: „פגשתי בבת לשבט ג'מאייל, סטודנטית לספרות אנגלית ושמה מסעודה. בת תשע־עשרה. בזמן האחרון היא מעניינת אותי באמת".

תפוס שטיח כרמל לפני שיעבור את הגבול!

סדרת שטיחי יצוא נמכרת ברשת בית כרמל לקראת החגים בעד 50% הנחה

יש לך מזומנים? - זה הזמן!

תפוס עכשיו שטיח יצוא של כרמל לפני שישלח לחו"ל! רשת בית כרמל פותחת את עונת השטיחים במבצע הנחות ענק לשטיחי היצוא של כרמל.
הכנס עכשיו לכל אחד מסניפי הרשת ותמצא מבחר עצום של שטיחים, שטיחים לסלון, לחדר הילדים, שטיחים מקיר לקיר. הכל באיכות המעולה של כרמל, ובעשרות דוגמאות, צבעים וגדלים.
רק בבית כרמל תוכל למצוא **שטיחי כרמל המשווקים אליך ישירות מהמפעל!**
רק בבית כרמל - ורק עכשיו - תוכל לקנות שטיח יצוא מעולה בחצי המחיר.
הזדרז וקנה עכשיו את השטיח שלך. כך תיהנה כל השנה מחדר יפה ומשטיח איכותי.
אפשרות ל-**12 תשלומים שקליים** לא צמודים ובריבית של 18% לכל התקופה.

בית כרמל רשת השיווק הישיר

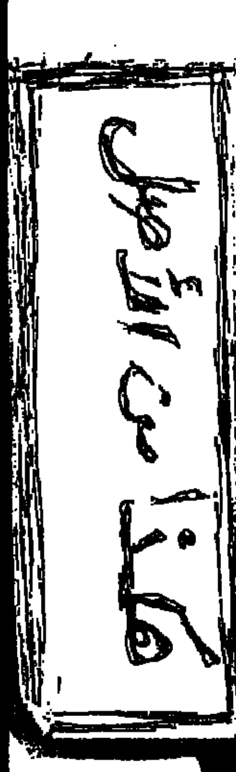
★ פתוח במוצ"ש אחרי צאת השבת

מבצע חד פעמי

★ רמת גן:	רח' מודיעין 13	
★ רמת גן:	קניון אילון, דרך אבא הלל	
★ רמת-גן:	"ביתילי" מול אצטדיון ר"ג	
תל-אביב:	גרוזנברג 28	
תל-אביב:	ברוכים, דרך יפו 13	
★ ירושלים:	רח' המלך דוד 14	
יפו:	רח' יהודה הימית 36	
★ נתניה:	רח' שמואל הנציב 6 (בפסג')	
★ ראשון-לציון:	המשך רח' הרצל כביש בית דגון	
★ רחובות:	רח' הרצל 183	
★ חיפה:	צומת הצ'ק פוסט (מול החיפרש)	
באר-שבע:	בית האשל 26	
★ עפולה:	הנשיא 1	
כפר סבא:	רח' הרצל 63 (פינת המייסדים)	
רעננה:	אחוזה 184	
דלית אל-כרמל:	מרכז מסחרי	

★ ואצל הסוחרים המורשים: חיפה: שיח, הרצל 48. חזי שקלים, הרצליה 12 • נהריה: חן, תחנת אגד • תל-אביב: ציון, דרך יפו 62, שלמה שקלים, הרצל 99 (פינת סלמה) • פתח תקוה: ארמון השטיחים, הברון הירש 28 • חולון: עמרם שמחה, כיכר ויצמן 7 • ירושלים: סומך, יפו 44. • אשדוד: בית קרגל, אזור התעשיה הקלה.

שטיחי כרמל קונים ברשת השיווק הישיר

הַקֶּשׁ בעץ

(המשך מעמוד 21)

קונצרן "רים" מעסיק היום 900 עובדים, ומגלגל בשנה 35 מיליון דולרים. רשת "רים" מקיפה חמישים חנויות, אליהן נוספו לא מכבר חמש חנויות חדשות ברחבי הארץ תחת השם "המזרונאים". הן מוכרות רק את המזרונים של "רים", ובעצם מתחרות בחנויות של רשת האם. תרגיל שיווקי מעניין. איש מענף הריהוט אומר לי: "לא אתפלא אם ירכוש בעתיד גם את 'עמינח'".

כראשית השנה ארגן רולנדו את האימפריה מחדש. כל מפעל וכל רשת – ששה במספר בסך־הכל – מתנהלים במשק סגור תחת מנכ"ל נפרד, עם חשבון רווח והפסד עצמאי. רולנדו מאמין שזו הדרך הנכונה לרווחיות טובה יותר. הוא עצמו עבר הסבה. נטש את מנכ"לות הקונצרן ונתמנה סגן יו"ר פעיל. היו"ר נשאר האבא. אבל המושכות בידי הבן. המנכ"ל החדש הוא ישראל אמיר, חבר קרוב של רולנדו שעובד כבר שתים־עשרה שנים במפעל.

אבל היהלום בכתר שלו, כך הוא רואה אותו, זה הייצוא. כמעט הרפתקה. "הנסיונות הראשונים שלנו היו כשלונות טוטאליים", הוא מספר. "אבל ב־77' הצגנו בתערוכה בינלאומית ואז קיבלנו הזמנות למזונים. לא הרבה, רק כמה עשרות אלפי דולר. אנחנו לא ויתרנו וחיפשנו 'נישה' בשוק שתתאים לנו. מצאנו במחסני המפעל מכונה ישנה, ששימשה לפני עשרים שנה לציפוי בפוליאסטר ועשינו נסיונות. שלחנו דוגמאות וזו היתה הצלחה מיידית. קודם היינו צריכים להלחם ולמכור סחורה בהפסד ופה פתאום נתנו ערך מוסף שאיפשר לנו למכור ברווח. הייצוא היה יותר רווחי מהמכירות בארץ. השנה ייצאנו בסך 7 מיליון דולר".

רולנדו ו"רים" לא גילו את אמריקה. הם ידעו לשווק נכון, כשהחכמה היא למצוא את העטיפה שתגרה את הלקוח. הם הקימו בשותפות עם אמריקנים חברה לשיווק ועיצוב והחלו לייצר בירושלים ארונות קיר מודרניים, תחת שם צרפתי מפוצץ, "לה לאקיר" – המצופים כלכה. "בלומינגדיילס" מוכרים ורולנדו מקווה שהכל־בו הענק יעשה לארונות שלו מה שעשה בעבר לאופנה של רלף לורן, ומה שמייסי'ס עשה לג'ורדש.

את מותר המרץ והפעלתנות הוא מפנה להתאחדות התעשיינים. שנה וחצי הוא כבר כראש האגף הכללי המאגד ענפים שונים מהפלסטיקה עד הדפוס והתמרוקים. באסיפה הכללית של ההתאחדות כ"הילטון" – רולנדו הוא התעשיין היחיד שמופיע מעונב ומרגיש חנוק. חברו לנשיאות דוד מושביץ, צעיר ממנו, אך ותיק בעסקנות הציבורית, אוהב את חוש ההומור של רולנדו. מה שכנראה די בולט בחבורה הקשוחה משהו. רולנדו איש עסקים ממולח. מספרים שגם בתור בוס קשה להוליך אותו באף. מושביץ אומר עליו דברים טובים: קולגיאלי, לא מכרכר, מציג את טיעוניו בצורה עניינית, ומוסיף: עתידו לפניו. "הוא כוכב עולה" – אומר לי איש מההתאחדות.

רולנדו אוהב את התפקיד. "זו ההזדמנות שלי לפגוש את האנשים הכי־יפים של מדינת ישראל". הוא מתכוון לא מעט לפועלים, לא רק לבעלים־התעשיינים. בהוראה שלו הפסיקו לקיים את ישיבות האגף במשרדי ההתאחדות בתל־אביב, והן נערכות בשטח – במפעלים – כל ישיבה במפעל אחר לפי תור. שירגישו את השטח, ייפגשו עם האנשים שמאחורי המכונות, ימששו את הדופק, יחושו את הבעיות שמעבר לספרי החשבונות. באגף יש תחושה טובה של מישהו שאכפת לו. הוא מוכן להתעסק בכל נושא, ללמוד אותו ולתקוף אותו. לי הוא מספר שהוא מקדיש רק יום בשבוע לפעילות הזאת. באגף אומרים: הרבה יותר. "הוא תמיד מוכן לכל קריאה שלנו". וכשהוא מדבר על התעשיה בישראל – לא קשה להבחין מה עומד מאחורי הלהט הזה, ואיזה דלק משלהב אותו.

"מוכרחים להגיע לשינוי המבני של היחס בין עובדים בתעשיה לעובדים בשירותים", הוא אומר, "אבל לממשלה אין אומץ לעשות את הצעדים הדרושים, וזהו לדעתי הכשלון הגודל של התכנית הכלכלית. לא מכרו חברות ממשלתיות. לא הקטינו מספרי עובדים. הקטינו רק את הסיוע לייצוא. במקום להגדיל את העוגה, אנחנו רבים על אותה עוגה בציפיות גבוהות יותר. לתעשיה גם אין יכולת ההשפעה שהיא ראויה לה כדי להביא את המשק לגידול ולצמיחה. לחקלאות שהיא רבע מהתעשייה יש בכנסת לובי מצויין. מי בכנסת קרוב לתעשיה חוץ מח"כ שפירא? אחת הבעיות היא שהתעשיינים לא רוצים ללכת לפוליטיקה. הם רגילים למערכת שבה רק הטובים יותר מתקדמים".

בכל זאת, הפוליטיקה מסקרנת אותו. המוניציפלית, נכון לעכשיו. הוא הצטרף ל"ירושלים אחת", אותה חבורה של ירושלמים איכפתניקים שהתגבשה סביב טדי קולק לפני שמונה שנים ומרכיבה את סיעתו בעיריה. רולנדו חדש יחסית בחבורה הזאת. הוא פעיל שם, מחוץ למועצה, רק בשנתיים האחרונות. ההיכרות הקודמת שלו עם טדי קולק היתה דווקא בעימותים. פעם במלחמה ציבורית על רמזור שיאבטח את מעבר הילדים בדרך חברון הסואנת ליד אכרתנו. פעם במלחמתו של ועד ההורים נגד הכנסת הרפורמה לגימנסיה העברית "רחביה", לפני שיוסיפו למוסד מבנים ושירותים חינוכיים הולמים. בעיריה לא אהבו את רולנדו כשנתמנה סגן יו"ר המועצה הציבורית של ימק"א. "כשבאתי לשם הסתבר לי שהעיריה משלמת שכירות [עבור מתקני הספורט] של בערך 7,000 דולר לשנה. עכשיו הם משלמים 70 אלף. הם לא אהבו את השינוי".

טדי קולק אוהב פייטרים. אנשים כדמותו כצלמו. הוא זה שהזמין את רולנדו לפני כשנתיים להצטרף לחוג אישי הציבור המקורבים לו, והמסייעים לראש העיר בעצה ובעזרה אחרת. יש אומרים שבחוג הזה מכשירים את יורשו של טדי, או לפחות פועלים לאיתור היורש המתאים.

אתה מוכן לרוץ לראשות עיריית ירושלים?

רולנדו: "אני??? אני לא רואה עצמי מנהל את הביוב והגינון של העיר. אם כי התשובה לטיעון כזה היא שאפשר למצוא מנכ"ל טוב. חוץ מזה השאלה העיקרית היא אם יש לי סיכוי להבחר ועל כך התשובה היא פשוט 'לא'. אני לא נולדתי כאן, לא הייתי פייטר בצבא ואני לא איש מפלגה". אין לו שאיפות מעבר לפעילות הציבורית שהוא עסוק בה, כך הוא טוען. "מעט הכוח שיש לי עכשיו נובע מכך שכולם יודעים שאין לי שאיפות פוליטיות".

בוויכוח פוליטי הוא מזכיר קצת עולה חדש. הולך בין הטיפות. נוקט עמדות אמצע. קצת בעד זה וקצת בעד זה. מרגיז אותו ח"כ מהשמאל אבל גם כמה אנשים מהימין. ביותר משמץ של נאיביות הוא עדיין דוגל ב"מריטוקראסי" בפוליטיקה – כלומר בתפיסת עולם שלפיה יתקדם הבנאדם על־פי כישוריו האישיים. "רק אז", הוא אומר, "גם תעשיינים ילכו לפוליטיקה".

הוא לוקח אותי לסיור עסקים בירושלים. קופצים לראות חנות חדשה של "רים". רולנדו מלטף, כל מטבח: מבדיל בין סגים של דלתות ומסילות של מגירות; מתיישב על מזרון ומסביר מה בין קפיץ אחד למשנהו. בסוף כבר מאוחר, אבל הוא עוד שולף במסדרון שלל צבעים של עלוני פרסומת וקטלוגים של חנויות יוקרה אמריקניות – בלומינגדייל, מרשל פילדס, סאנגר האריס. עכשיו גם אני כבר מזהה את ארונות הקיר והמזונים עם הלכה השחורה והפסים המוזהבים מתוצרת גבעת־שאול הירושלמית, ש"ציפר" נתניהו מנהל המכירות של "רים" לשעבר עזר לשווק לאמריקנים, לפני שעבר לאו"ם לשווק לעולם את ישראל מעל בימת העצרת ומסכי הטלוויזיות.

תמר גיא

אהרון ורולנדו אייזן: הבן עשה כמה שטויות. האב התערב ותיקן. (צילום: אירית זילברמן).

צלילה ונשים יפות

רולנדו אייזן, רעיתו יהודית וארבעת ילדיהם דרים בבית יפהפה, מוקף גינה, המשקיף לעבר גיא בן־הינום בירושלים. "לגדל ילדים בארץ זו חוויה", הוא מחייך ונהנה לספר איך הלך לבקר את בנו בטירונות ומצא אותו ממוטט אחרי מסע אלונקות. רולנדו עצמו לא שירת בצבא.

אחד השכנים שלו הוא ההיסטוריון היהודי־הבהוטי מרטין גילברט, ממנו הוא שומע על יהודי בריה"מ: "אנחנו יושבים כאן בשקט וגורבאצ'וב מחסל שם את כל הדיסידנטים".

מי שהיה אלוף נוער בטניס שולחן בסקי־מים חושב על אפשרות להתקרב לים. לעבור לשפלה. פעם, לפני שהתחזרו את סיני, היה יורד כל חודש לצלילה בים־סוף. על הירידה מגם החר למישור החוף הוא חושב לא רק בגלל הים. מדאיג אותו תהליך ההתחרדות של ירושלים שלו.

בשנים אלה הוא משיל מעליו את קליפת העולה החדש. "שיעזבו אותי מהקיטורים – העיקר שאני פה. כשטוב למדינה – טוב לי. נשרע – רע לי. ביום שיורד גשם – אני מאושר".

חבריו הקרובים הם ביבי נתניהו, שיושב כיום בניו־יורק, ישראל אמיר מנהל המפעל, חלל דודאי, שותפו למאבק ב"רחביה" נגד העיריה ועו"ד יגאל ארנון, שמלווה אותו עוד מימיו הראשונים בארץ.

"אני גם אוהב נשים יפות", הוא מוסיף שורה לרשימת התחביבים "והן ודאי אוהבות אותו. יש לו הרבה קסם, נעימות וצלקת אמיתי.

אלול תשמ"ו
מאת נילי פרידלנדר
צילומים: שמואל רחמני

מכונת התעופה של ליאונרדו.

49. אל המוזיאונים שיש רק בחיפה.

זה טיול אל המכונות המעופ־פות בשמיים ואל המכונות שנעצרו בתחנת הרכבת המ־זרחית של חיפה.

בבניין הטכניון הישן בהדר הכרמל אפשר לראות, בין השאר, את המכונה המעופפת הראשונה שתיכנן ליאונרדו דה־וינצ'י – בתערוכה מרתקת שתינ־על ב־26 באוקטובר. היום, כשעולים ומטיילים ברכבל או, ליתר דיוק, בטיסה תשקופה אל הכרמל, כדאי במיוחד לראות את הדגמים המשוחז־רים מעבודותיו של ליאונרדו שהאמין כי הראייה היא החוש הבטוח ביותר, והמקור העיקרי להכרה אמיתית של המציאות.

זה טיול אל מוזיאונים קטנים ומ־יוחדים שאותם אפשר לראות רק בחיפה, ולבלות בהם שעות מעניינות ויפות. שווה לבוא לחיפה בשבילם. הורים עם ילדים ובני־נוער יוכלו לנ־סוע ברכבת מתל־אביב לחיפה אל מו־זיאון הרכבת שבעיר התחתית, אל המוזיאון למדע וטכנולוגיה שבהדר הכרמל, ואל המוזיאון היפני ובית מא־נה כץ במרכז הר הכרמל. בשעות אחה"צ המאוחרות כדאי לשוטט בט־יילת של בת־גלים ואולי לסיים בארו־חה קלה בספינה החדשה בים, מול הטיילת. לא הכל אפשר להספיק ביום אחד. ליום טיול אחד בחיפה יספיקו מוזיאון הרכבת או הטכניון, בת־גלים ועוד מוזיאון אחד אחרי־הצהרים על הכרמל.

עדיין לא מאוחר לתכנן את חופ־שת החגים בחיפה. מלונות העיר מצי־עים מחירים מיוחדים לנופשים היש־ראלים שיבואו לחיפה שהתעוררה הקיץ. מרכז הכרמל תוסס יותר מת־מיד, עם בתי־קפה ופאבים פתוחים בלילה. כל זה בנוסף לינפי הטבעי ולי־שלוותיות של העיר הזו, בין הכרמל לים.

● **אל מוזיאון הרכבת:**

מוזיאון קטן ויפהפה זה הנמצא בתחנת הרכבת המזרחית הוא חוויה מיוחדת, ולא רק לילדים.

מי לא אוהב לראות קטרים ישנים וצבעוניים, פעמון־נחושת גדול, מכונה להדפסת כרטיסים, וכל אלה בתחנה ישנה ויפה מימי התורכים. הרכבות בארץ החלו אז, בימי התורכים, הגיעו לשיאן בימי הבריטים ודווקא במדי־נת ישראל הן הולכות ומתמעטות משנה לשנה. מסילות חדשות אין, ומי יודע כמה תאונות דרכים היו נמנ־עות בימי הקיץ המיוזעים אילו היו לנו רכבות מהירות בעמק כמו פעם, ורכבת המגיעה לאילת.

מוזיאון הרכבת נמצא במיבנה תורכי ישן, משופץ ויפה בתחנת הרכ־בת המזרחית של חיפה, ברחוב חטי־בת גולני. זוהי תחנת הרכבת הראשו־נה בעיר שהוקמה בימי התורכים, בראשית המאה. הרכבת הראשונה בקו חיפה־דמשק יצאה מכאן ב־15 באוקטובר 1905. לפני התחנה – אנ־דרטת־שיש עם כתובת מסולסלת בערבית. את תרגומה העברי אפשר לקרוא במוזיאון הרכבת.

המוזיאון פתוח בכל יום מעשר בבוקר עד אחת בצהרים, והכניסה בחינם. בבניין הראשון יש אוסף מעני־ין של תצלומים ואביזרים ישנים. יש פעמון גדול שהקישו בו כדי לקרוא לנוסעים לעלות לרכבת. יש מכונה להדפסת כרטיסי־הרכבת שעכשיו מדפיסה כרטיס־כניסה לכל מבקר. יש בולים של רכבות מאוספו הפרטי של מנהל המוזיאון שעוד נהג קטרים ברו־סיה לסטאלינגראד הנצורה לפני שנ־הג קטרים בארץ. בזכותו ובזכות עוב־דים נוספים של רכבת ישראל לא הושלכו כל המוצגים היפים הללו לג־רוטאות או נעלמו בבתי אספנים פר־טיים.

החלק המרתק ביותר במוזיאון הוא בית הקטרים. המקום החביב על הילדים שעולים ומטפסים לקטרים ולקרונות. כאן הרכבות נישמרות הי־ ◄

ון הישן בהדר־הכרמל.

טיול
מוסף

מעריב

רכבות נשמרות היטב   במוזיאון הרכבות בחיפה
(צילום: שמואל רחמני)

טיול

סופשבוע

(המשך)

טב, והכל מבריק ומצוחצח. יש כאן קרון־משא של רכבת העמק, ויש קרון עתיק ששימש להובלת נוסעים במצרים לפני מלחמת העולם הראשונה והוסב לאמבולנס ע"י הצבא הבריטי שכבש את ארץ ישראל ב־1916. קטרי הדיזל הראשונים של רכבת ישראל, וקטר קיטור שחור וישן, מאלה שהעלו הרבה עשן. קטר זה, שנוצר בגרמניה בשנת 1910, הוא קטר הקיטור האחרון שנשאר בארץ. רעיו הקטרים הותכו לגרוטאות, ועובדי רכבת ישראל משפצים אותו עכשיו כדי שיהיה יפה לתצוגה.

המבוגרים יתעניינו יותר בקרון הסאלון. ברכבת הממשלתית החביבה והמנומנמת שלנו כבר אין דבר כזה. בזמן הבריטים נועד קרון זה לעשירים ולחשובים. וינסטון צ'רצ'יל והקיסר האתיופי היילי סלאסי נסעו בו בימי המנדט. הגברת החשובה האחרונה שהתארחה כך ברכבת ישראל היתה אליזבט, מלכת הבלגים, המלכה האמיתית היחידה שביקרה במדינתנו הצעירה ונסעה ברכבת. לפני הקרון עדיין עומדת מזוודה ישנה בגודל ארגז. הנה עוד מעט יסיעו אותה הסבלים ונעלה לקרון עם קירות העץ הכהים והעבים, עם חלונות הקריסטל ופיתוחי העלים והפרחים. עכשיו אפשר רק לראות את מירפסת הקרון, סגורה בחלונות זכוכית, עם כורסאות קש עתיקות.

ייתכן שיהיו ישראלים שהקרון הזה יהיה מוכר להם מאין שהוא. זה היה חדר המלחמה של צה"ל ברפידים (ביר גפגפה) והוחזר לרכבת ישראל כשהוא מכוסה כולו בחול. את המוזיאון מפעילים מתנדבים מהגימלאים של רכבת ישראל, עובדיה ובני נוער חיפאים. מהטיול למוזיאון הרכבת נהנים אם נוסעים לחיפה ברכבת, ומבתגלים ממשיכים ברכבת לתחנת חיפה־מזרח.

כל רכבת הנוסעת מחיפה לנהריה ומנהריה לחיפה, עוצרת בתחנה המזרחית. עוד פרטים על זמני הרכבות – ב"מידע" שבעמודי טיול זה.

● **אל המוזיאון הלאומי למדע:**

רק בחיפה. את הבניין ההיסטורי והיפה של הטכניון בהדר הכרמל לא הרסו לבסוף. את החזית ניקו באבן חול ושיפצו מבפנים. ארכיטקטורה יפהפיה: בשיפוצים הוסרו מחיצות ותוספות בנייה שפגמו במראה הבניין במשך שנים רבות. בתוכו נחשפו הקשתות המקוריות, ועכשיו תענוג להסתובב כאן. מחזירים את בניין הטכניון בהדר הכרמל למתכונתו המקורית. הקמתו של הבניין החלה בשנת 1912 והוא הושלם ב־1924. מתכננו, האדריכל אלכס ברוולד, אמן רב גוני ושופע הומור, היה מראשוני המרצים בפקולטה לארכיטקטורה בטכניון.

בטיילת של בת־גלים יש בתי־קפה חדשים.

הסגנון המיוחד של הבניין: שילוב של סגנון אירופי עם בנייה באבן מקומית, קשתות וכיפות. אירופה במזרח־התיכון. בעשרים השנים האחרונות ניבנתה קרית הטכניון בנוה־שאנן. הבניין הישן והגן שבתוכו השוכנים במרכז הדר הכרמל, מעל רחוב הרצל ובין רחוב בלפור לרחוב שמריהו לוין, החלו להופיע בחלומות ההתעשרות של קבלנים ואנשי עסקים חיפאים. זה לא הלך להם.

המורים והסטודנטים של הפקולטה לארכיטקטורה סירבו לנטוש את הבניין ולעבור לנוה־שאנן עד שהובטח כי לא ייהרס. קבוצת פרופסורים חיפאים בראשות צבי דורי הקימה לפני שלוש שנים מוזיאון לאומי למדע לתיכנון ולטכנולוגיה, והיה ברור שמקומו הטבעי בבניין הישן של הטכניון.

בשלב הראשון שוכן המוזיאון שנפתח כאן השנה רק בקומה הראשונה. כל פעילות המוזיאון נשענת על עבודה התנדבותית של אנשי סגל הטכניון והסטודנטים. בגן צומח דקל ואומרים שאלברט אינשטיין שהיה כאן בשנת 1923, נטע אותו.

● **אל המוזיאונים הקטנים בכרמל:**

● **מוזיאון מאנה כץ:**

ממש במרכז הכרמל, כביש באמצע ושביל בצד, והנה שני מוזיאונים קטנים ומיוחדים. גם כן רק בחיפה.

ברחוב יפה נוף, בטיילת ההררית המשקיפה על המפרץ, יש בית פרטי שנהפך למוזיאון. כדאי לבקר בו. הבית צנוע אך מיקומו מיוחד וכך גם מה שיש בו. במוזיאון, שהכניסה אליו בחינם, תצוגות מתחלפות של ציורי מאנה כץ, ובעיקר ציורי העיירה היהודית במזרח אירופה. אוסף עשיר של פריטי יודאיקה, ריהוט ושטיחים, עזבונו של הצייר שקיבל במתנה בית מעירית חיפה, מילא אותו בציוריו ובחפציו והוריש אותו לעיריה.

מאנה כץ נולד ב־1894 באוקראינה ולמד בישיבה עד גיל 16. אחרי־כן למד אמנות בוילנה ובקייב. ב־1913 הגיע לראשונה לפאריס ובה חי ועבד מרבית שנותיו. בשנת 1958 עלה לארץ וגר בבית זה עד למותו בשנת 1962.

המוזיאון קרוב למרכז הכרמל, ברחוב יפה־נוף 89 – ואפשר להמשיך ולטייל ממנו לכיוון מלון דן עד לגן קטן בצד הכביש, ובו פסל של צביה שותה מים מבריכה קטנה. מאחוריו מגרש שעשועים. מקום טוב גם לפיקניק. יש שירותים ומים.

● **המוזיאון לאמנות יפנית:**

ברחוב יפה־נוף, בין הבתים במספר 64־66, יש סימטה קטנה – רחוב דפנה – שבה עוברים אל שדרות הנשיא. הולכים לבית מספר 89 ומגיעים למוזיאון לאמנות יפנית. זהו מוזיאון קטן ויפה עם גן אבנים קטן ובאולם התצ־ רנה דלתות הזזה מנייר. קצת יפן בחיפה.

המוזיאון מבוסס על האוסף היפני של פליקס טיקוטין ובו ציורים, תדפיסים, מסכים מצויירים, בדים, ספרים מעוטרים, קרמיקה ועבודות מתכת ולכה – מהתקופות העתיקות והחדשות. המוזיאון נוסד בשנת 1959 ביוזמתו של אבא חושי, והוא מנוהל ע"י אלי לנצמן, ישראלי ששהה תקופה ממושכת ביפן.

התצוגות מתחלפות כמעט מדי חודש. יש כאן ספריה גדולה בנושא אמנות ותרבות יפן, הפתוחה לציבור בתיאום מראש.

מידע

● מוזיאון הרכבת – בתחנת הרכבת חיפה־מזרח, רחוב חטיבת גולני – בעיר התחתית. החמשך המזרחי של רחוב העצמאות. הליכה של חצי שעה מתחנת חיפה־מרכז, ליד ממגורות דגון, למי שאוהב ללכת ברחוב סואן השומר עדיין על אוירה עיסקית של עיר נמל. המוזיאון פתוח בימים א'־ה' מ־10 עד 13, הכניסה חופשית. פרטים נוספים – בטלפון 04־531211. הרכבת שיוצאת מתל־אביב בשמונה בבוקר ממשיכה למוזיאון בתחנת חיפה־מזרח (דרך בת־גלים וחיפה־מרכז). פרטים נוספים – בלוח הרכבות.

● המוזיאון הלאומי למדע, בניין הטכניון, הדר הכרמל. בין רחוב בלפור לרחוב שמריהו לוין, מעל המשביר לצרכן. כניסה לגן משני הרחובות. המוזיאון פתוח בכל יום לבד מיום א', בימים ב, ג, ה – מ־9 עד 17. ביום ג' – מ־9 עד 19, ביום ו' – מ־9 עד 13, בשבת – מ־10 עד 14. דמי כניסה: ליחיד 4 שקלים, לילד 3 שקלים. למשפחה 10 שקלים.

● מוזיאון מאנה כץ, רחוב יפה־נוף 89, הר הכרמל. טלפון: 04־833482. פתוח בימים א'־ה' בין 10־13 ובין 16־18. הכניסה חופשית. עולים לכרמל מהעיר באוטובוס 22 מהדר – באוטובוס 23 מרחוב ... ביאים, או באוטובוס 21 ... הרצל. לקו 22 ו־23 התחנה מול המוזיאון לאמנות יפנית בשדרות הנשיא.

● המוזיאון לאמנות יפנית – שדרות הנשיא 89, הר הכרמל ... 04־383554. פתוח בימים א'־... 10־17. בשבת: בין 10 ... [illegible]

ליאונרדו בטכניון

התערוכה הראשונה בבניין הטכניון ההיסטורי, פתוחה עד אחרי החגים (26 באוקטובר 1986). מהמוזיאון הלאומי למדע ולטכנולוגיה במילאנו הגיעה הנה התערוכה יוצאת מהכלל המוקדשת לליאונרדו דה־וינצ'י. באולמות הרחבים והמקושתים מוצגים דגמים של המצאות הטכנולוגיות שניבנו על בסיס שירטוטיו המקוריים.

רק שלוש מעבודותיו של ליאונרדו דה־וינצ'י (1452־1519) בתחומי המדע, האמנות והטכנולוגיה נישתמרו לדורות הבאים. "דמותו מסמלת את התגלמות הגאוניות, הזנוו ואופקיו נחשבים לתופעה כמעט חד־פעמית בתולדות האנושות". גאוניותו באה לידי ביטוי כצייר, פסל, ארכיטקט ומהנדס. יש כאן דגמים שתיכנן: תותחים ומכונות מעופפות. תוכניתו היומרנית ביותר היתה "תעלת ארנו" שעתידה היתה לחבר את פירנצה אל הים. הוא חקר את מעוף הציפורים, ותיכנן בעקבותיהן מכונות תעופה.

הוא עסק בתיכנון בתים טרומיים, בעבודות והמצאות הקשורות בהנדסה צבאית וחקר ביסודיות נושאים הקשורים לאור, צל, ראיה, שיטות חישוב ותיכנון של מכשירי מדידה, כוחות תנועה.

תוכניותיו המדעיות והטכנולוגיות מוצגות במוזיאון יפהפה זה, עם העתקים של רישומיו, וזה מרתק גם מי שלא מתעניין במדע באופן מיוחד.

כדאי לבוא ולבקר כאן, ולהורים ולמורים כדאי להסביר מה שפחות, ולתת לילדים להסתובב לבדם ולהתרשם בעצמם.

שטח פרטי

אהרון אמיר

סופר, משורר, מתרגם, עורך

אהרון אמיר: „אני מרגיש את העולם אצלי בבית, לא צריך לחפש אותו במרחקים"

סופר, משורר, מתרגם ועורך, בן 63, הובא ארצה מליטא בגיל 10, למד בגימנסיה הרצליה, בוגר המכון למדעי המזרח באוניברסיטה העברית. היה ממנהיגי התנועה העברית ("כנענים"). ערך את הירחון הפוליטי־ספרותי "אלף" ואת הרבעון "קשת". תירגם למעלה מ־700 ספרים. הוציא לאור 12 ספרים במקור. ספרו החדש, "אפרודיטי — או הטיול המאורגן", רואה אור בימים אלה בהוצאת "מעריב". נשוי לציירת בטין, (יחד יש להם חמישה ילדים וי"ב נכדים), גר ברמת־אביב.

היום האידאלי בשבילי לא יהיה שונה בהרבה מיום רגיל. לא הייתי חושב על טיסה בכדור־פורח או נסיעה סביב העולם. אני מרגיש את העולם אצלי בבית, לא צריך לחפש אותו במרחקים. אילמלא היו חומות בינגו לבין הארצות השכנות, הייתי מבלה שנים בחריש יסודי של האיזור. לא בשייט תיירים, אלא ממש להרגיש את תחושת המקום. וכמה חודשים בשנה הייתי שמח לבלות בלבנון, בבתי ידידים בהרים. הבתים מוצעים, רק שאי־אפשר להגיע אליהם.

אני אוהב להיות עסוק. כמעט כל חיי אני עוסק ועיר עצמאי, לכן אין לי הרגשה שב"יום האידאלי" הייתי משתחרר ממוסדות עבודה וסדר־יום. בתרגום, עיסוק שהוא פרנסתי, יש גם סיפוק כל משפט שאני מכתיב לכתבנית הוא בבחינת אתגר, כיבוש, התמודדות. לכן אני נמצא כל הזמן במצב של מתח רומני מסויים. לא כל שכן כשאני מצליח לממן לעצמי תקופה של כתיבה, עם כל המכאובים שבכתיבה, זה בסך הכל חגיגה. נכון הוא שאילו היו מזמנים לי סוכריה גדולה שפירושה — אתה לא צריך מהיום והלאה לתרגם אלא רק לכתוב — הייתי אומר שהגעתי אל המנוחה והנחלה ובעצם אל הפעולה.

אני מעריך מאוד את העובדה שיש לי בית אלטרנטיבי בטבריה, לפחות אחת לשבועיים אנחנו שם, בין לשם עבודה ובין לשם נופש בלבד. טבריה זה כנרת, ושמונה חודשים בשנה אקלים אידאלי. טבריה זה חילוף קיצוני מאוד לגבי ת"א, מבחינת קצב החיים ונעים הליכות. ואני לגליל הייתי נמשך עוד מנעורי והייתי שם תקופות לא קצרות, וזה גם קרוב יותר ללבנון, גם זו מעלה.

בתל־אביב אני בסך הכל בגלות, גלות מירושלים. בגיל 17, כשגמרתי תיכון, עקרתי לשם. שם עמדתי על דעתי והייתי לאיש וכמה מן הזכרונות והחוויות המפתח של חיי קשורים בירושלים. כשעזבתי אותה, ב־58, חשבתי שזה לתקופה קצרה. בינתיים עברו 28 שנים ואני מחפש בכל פעם תירוץ קלוש בשביל לקפוץ ליום, לחצי יום לירושלים. עכשיו אני מתחמן סידור שיצדיק מעבר או מעבר למחצה לירושלים.

הגעגועים האלה לשיבה תקפו אותי כמו גל אחרי שבילית בחורף חורש במשכנות שאננים. הרגשה שמקומי שם, למרות השחרה וההקצנה הדתית, שבה אלי בחריפות. הקסם של האבן, של האינטימיות בתוך מטרופולין. ירושלים הרבה יותר אינטימית והרבה פחות אנונימית מאשר תל־אביב. ההרים, האקלים, הטיפוס המיוחד של הירושלמי, היתוך של מזרחיות שורשיות עם נופך של אינטלקטואליות שהיא עמוקה שם, לפי הרגשתי, יותר מאשר בת"א. והחן המיוחד של עממיות ירושלמית, בין אצל ערבים, בין אצל יהודים והעובדה שיש גם מזרח ירושלים, ההרגשה שיש פריפריה גדולה בהישג יד, מיריחו ועד רמלה ובית־לחם וחברון.

הבית בשבילי הוא גם מקום עבודה, אבל אני מרבה לעבוד בבתי־קפה. שולחן נוח, מיזוג אויר אם אפשר, והרגשה של תכונה שאינני מעורב בה אבל היא נמצאת, אופפת אותי, הרעש סביבי והכוח להתגבר על הסחת הדעת הוא שמסייע לי להתרכז. הרגל זה, שיש השנים בעשה הרגל של קבע, לידתו בהכרח משנות הסטודנטיות שלי, כשבית־הקפה היה נוח יותר מחדר כמקום עבודה וכמקום לזמן בו פגישות שהשתלבו בעבודה. אני עובד בבית כשאני מכתיב תרגום או כשאני גמרתי לכתוב, וכשיש דברים שצריך לעשות תוך כדי צמידות למילונים, אנציקלופדיות וספרי עזר. בבית אני עוטף בליווי מוסיקלי מתאים, תוך שהוא אוזן פתוח לרדיו, למה שמתרחש בגל"צ. אשתי מציירת בבית, בפועל, תקופות העבודה הפוריות ביותר שלה הן כשאני בטבריה, בחו"ל או בבית־קפה. בטבריה אני עובד בבית, לא מבית־קפה, ויושב אל

שולחן מול האגם, ואין צורך להסתכל כל הזמן בורד [illegible] או בכינרת כדי לחיות בתחושה שזה בהישג יד, [illegible] ואם יש דבר שנקרא השראה, זה פוקד אותי שם.

אני אוהב לפעמים להסתובב בחנויות מיוחדות [illegible] לצורך דברים שאינם מצויים בחנות רגילה, [illegible] משקאות. אוהב להופתיע מדי פעם ברכישת [illegible] מתובלן, לחם או יין מסוג חדש, גבינה [illegible] אוהב להסתכל בחלונות־ראווה של חנויות [illegible] וישנים, חנויות אוכל, אביזרים [illegible] ומדי פעם מבשר לאשתי שראיתי [illegible] תכשיט או בגד, וגם הולך איתה [illegible] וחפצים לבית. יחד הסתובבנו בחנויות [illegible] לבחור מה מתאים לנו. בתחום [illegible] בגדי בלשון כללית „פונקציונאלי", [illegible] צריך להיות מצוי אחר פונקציונאלי [illegible] להיות בו הידור שקט.

חדר צריך שתהיה בו הרגשה ביתית חמה והידור, הרגשה של טעם ולא של גינדור, ושתהיה גם תחושה של צמח בבית ושטיחים מזרחיים. אבל הקשר שלי לחפצי הבית הוא קשר של הרגלו אם פתאום יחליפו לי את כל מערכת הריהוט ארגיש ומקמה נוכרי בביתי, ואחר־כך אתרגל.

לספרים שלי אני ממש קשור, אפילו אם את רובם לא קראתי אלא רק רפרפתי, הצצתי פה ושם. אני משלה את עצמי שאקרא אותם כשאגיע למנוחה טוטאלית. כשערכתי את „קשת" הייתי מעורה הרבה יותר ביצירה העברית השוטפת, מה גם שחלק ניכר ממנה היה מגיע בצורת כתבי־יד אל שולחן המערכת. היום, מקריאות הקבע שלי זה ספרות מקצועית של המזרח־התיכון, בעיקר תחום וקצת מבמי קדם. שום דבר מזרחי אינו זר לי מבחינת נושא, חוץ מזה אני קורא בעיקר מה שאני מתרגם, ואולי ואני מתרגם ספרים בהרבה שטחים ותחומים אני מסייע לעצמי להשכיל קצת ומרגיש שאינני יוצא מופסד הרבה. ליד המיטה מונח הספר אותו אני מתרגם. כרגע זה „הרפתקאות הקלברי פין". אני מתרגם וצוחק לעצמי וזה נחמד. אני אוהב להיות מוקף בספרים כמו שצייר אוהב להיות מוקף בתמונות, לא רק שלו. בסך הכל, הספרים זה האלמנט שלי. אוהב להרגיש שהדברים הם בהישג יד, שהעולם הוא בביתך. הספרות בונה עולם, היא מיצוי של העולם. גם אם זאת אשלייה, זאת אשלייה שיש בה הרבה סיפוק.

„אני אוהב להיות מוקף בספרים כמו שצייר אוהב להיות מוקף בתמונות, לא רק שלו. בסך הכל, הם האלמנט שלי. הספרות בונה עולם, היא מיצוי של העולם".

הבית מלא ציורים של אשתי מתקופות עבודתה השונות, ואני, במידה ידועה, שותף עקיף בעשייה האמנותית שלה. אני קורא על אמנות והולך לתערוכות. זה לא צורך פיזי או רגשי חריף אבל יש לי זיקה וסיפוקים מאמנות. באשר למוסיקה, אין לי מושג בתווים. בזמן שסביבי היתה נטייה למוסיקה, ראיתי בזה נטייה לסנוביות והתחנחנות על רקע שנות ה־30־40, ועד גיל מבוגר הייתי כמעט אטום לנושא. במשך הזמן פיתחתי טעם כמעט אישי. אני אוהב מוסיקה עתיקה, ימי הביניים, רנסנס, בארוק, דגש חזק על מוסיקה ווקאלית, הרבה מוסיקה כנסייתית ומוסיקה עממית־מסוגננת, כלים מיוחדים במינם שלא מצויים ברפרטואר המערבי. הדבר שמכתים אותי בעיני בעלי "טעם מוסיקלי" זה שאני מסוגל להקשיב ולעבוד כשסביבי מוסיקה מזרחית, ערבית, תורכית, יוונית, ים־תיכונית. מוכן גם לשמוע מוסיקה מזרחית־ישראלית. אני שמח שהיא קיבלה לגיטימציה בשידורי ישראל. המוסיקה הזאת מפעילה אותי מוטורית יותר מאשר מוסיקה אחרת. יש לי הרגשה שזה מתנגן בעצמותי. אילו הייתי טיפוס יותר מתפרץ, הייתי מסוגל לנוע בקצב המוסיקה. אבל אני רוקד רק כשמטעמים חברתיים צריך לעשות תנועות כאלה הנקראות ריקוד. אני אוהב לראות אנשים רוקדים, גם באירועים חברתיים וגם בהופעות.

אינני בוחל בטלוויזיה. רואה בעיקר סרטים אנגליים ו"סוף ציטוט". בתוכנית הערבית אני מוצא לא פעם דברים מעניינים ובעלי רמה יותר מחלק ניכר מהחומר שמוצג בתוכנית העברית. אני גם מעדיף את דרך הגשת החדשות שלהם. יש יותר תחושת פרופורציה: מה חשוב, מה לא חשוב, ופחות תחושת חשיבות עצמית של המגיש, הקריין. יש הרגשה נעימה שהוא אינו מעורב בעניין אלא רק מוסר, צינור. בו בזמן שלגבי המגיש העברי לפעמים קשה להתגבר על ההרגשה שהוא רואה עצמו חלק חשוב מהתהליך הפוליטי או החברתי שעליו הוא אמור, בסך הכל, לדווח.

מכל הבילויים אני מעדיף סרטים — מכל הסוגים — עם העדפת סרטים אירופאיים על אמריקניים. באשר לתיאטרון, יש לי הרגשה מוקדמת של שיממון וכבר שנים אני משתדל להמנע מזה. לפעמים יש הפתעות נעימות, את "צמר הכבשות" של שבתאי רוקא אהבתי מאוד. לפעמים אני הולך להצגה מתוך נכונות מוקדמת להתרגז, ובא על סיפוקי. מקומם אותי הגל השליט של "מקורי" ו"לוונטי" בתיאטרון, ההשלטה הזאת תתנקם בטווח ארוך מבחינת הקהל. החושים לגבי קליטת ערכים תיאטרוניים של אמת. ההשלטה גם מחזקת את הדומיננטיות של ה"זרוק" בשפה ובלשון וגם בהתנהגות, ולמעשה מחדירה ערכים ארטיציאליים. הטכס הוא דבר חשוב בחיים ואני לא אוהב את ה"זרוק" בתחום העיצוב התרבותי. יש לי הרגשה שזה מרחיק אותנו מאוד מתרבות של אמת ושיש לזה חלק ניכר בתהליך ההתבהמות של ההווי הישראלי בשנים האחרונות. זה משליט את ההרגשה שבעצם שום דבר אינו חשוב באמת, אינו ראוי לכבוד, אינו מחייב.

במי אתה מקנא? *בעצמי כשהייתי צעיר יותר. נדמה לי שהייתי אדם יותר מבטיח וחי חיים עשירים יותר מהאדם שיושב מולך. ובפוטנציאל שאני מייחס לו בדיעבד אני מקנא.*

במה אתה גאה? *בהשלמתי עם המיגבלות שקיבלתי עלי ביודעין מתוך השקפת עולם עקבית לאומית; שלא נעניתי לפיתויים שארבו לאורך הדרך ונשארתי נאמן לעצמי, לדרכי ולהשקפת עולמי; שאינני מתקנא באלה ששילמו את המחיר של התכחשות לעצמיותם כדי למצוא עמדה במסגרת המימסדים השונים; שלא נימנתי מעולם עם קליקות למיניהן ושלימדתי עצמי להעריך דברים לגופם ולהתייחס עליהם יחס צונן, ביקורתי, מאופק.*

מה למעשה תוכן חייך? *ההתנגדות וההתקוממות כנגד מכלול הערכים השליט.*

מה היתה נקודת המיפנה בחייך? *כשהתוודעתי, בגיל 19, אל השקפת העולם העברית מפיו של רטוש המנוח.*

ממה אתה מאוכזב? *למעשה משום דבר. כל המאכזב בחיי החברה והתרבות בישראל היה צפוי מראש מבחינתי.*

אתה אדם חזק? *יש מצבים שבהם חולשה היא כוח, והחולשה שבה אני נתון כל ימי מול המלכים השליטים בסביבה הסובבת אותי והיכולת שלי לעמוד ולהישאר שלם ברוחי ובאמונתי מולה, על אפה ועל חמתה, היא בעיני מקור של כוח.*

מה אתה אוהב לעשות עם ילדיך? *לשבת איתם, לשמוע את בעיותיהם, לעזור במידת האפשר, להרגיש שהם משתפים אותי בחייהם ושיש לי שיור בעולם הזה שאולי ישא מידה של חיבה את זכרי.*

על מה קשה לך לסלוח? *על גניבת־דעת, יומרת־שווא והתהדרות של אדם בנוצות לא שלו, על קונפורמיזם והמוניות.*

מה החולשה שלך? *לחשוב שחולשתי היא כוחי.*

מה התכונה המציינת אותך? *גאווה עצמית בלתי־מוצדקת.*

מה קושר אותך לאנשים? *מתח אינטלקטואלי, יושר ביחסים, הגינות וכמובן זכרונות משותפים.*

מה אנשים אוהבים אצלך? *אולי את חוסר הפניות, נראה להם שאני מסוגל להעריך ולכבד דברים שאינם בהכרח כוס התה שלי.*

מה מפחיד אותך? *הבלייה של הזיקנה.*

מה מרגיז אותך? *הזיקנה.*

מה משעמם אותך? *אני אוהב מה שמקובל להגדיר כמצבים משעממים. יכול למצוא את העניין בתוך השיעמום.*

מה אתה מתעב? *המוניות, לכלוך וצעקנות.*

מה ישראלי בעיניך? *חומוס עם פול, זעתר, שמיר, פטרוזיליה, חברות, שמחת חיים, אופטימיות רטננית, קימורים וכליון־נפש.*

מה אתה שונא בארץ? *כל מה שקשור בתפיסתה כארץ קודש.*

מה המאכל החביב עליך? *מרק שעועית, אורז אינדיבידואלי, המרקים של אשתי ותרנגול מבושל ביין.*

מה גורם לך סיפוק? *לבלות בחברת הדור הצעיר של משפחתנו, לגמור עבודה שדעתי נוחה ממנה, לצאת מסרט טוב בהרגשה שהעשיר אותי, לגמור לקרוא ספר טוב בהרגשה שהייתי רוצה להיות שותף למעשה היצירה, להרגיש ביצירה, מכל תחום, (כולל בישול) שהאיש [illegible] שלם במעשי ידיו.*

מה מרגיע אותך? *שעתיים רצופות באמבט חם תוך כדי קריאה והאזנה למוסיקה.*

מהו זכרון הילדות החזק שלך? *שוטר בריטי צועד קוממיות בנחלת בנימין, אלה בידו וכל יוקרת האימפריה בהילוכו. הייתי בן 10. הרגשתי שפני מוצפי דם ולא ידעתי מדוע. ופעם שניה הרגשתי אותה הרגשה, כשראיתי בשולי רחביה צמד אברכים שצועקים אל בעל בית המרקחת „שעבעס, שעבעס".*

מי היית רוצה להיות? *להיות אני כמו שיכולתי, אולי, להיות.*

מה עוד היית רוצה ללמוד? *ספרות דתית קלאסית של הדתות הגדולות, הסטוריה צבאית, לחקור ולהעמיק בגיאולוגיה של א"י והמזרח.*

מה מרגש אותך? *מוסיקה מסוגים שונים, מראה מקרוב של אבנים בקיר של בית ירושלמי, מראה מפיסגה של הר, יציאה ממטוס בשדה־תעופה של מקום שעוד לא הייתי בו וסבל אנושי.*

איך היית רוצה שיזכרו אותך אחרי לכתך? *כאחד מאלה שניסו לגלם באישיותם ובמהלך חייהם את האמונות השלמה לחזון שהאמינו בו, ובישרו את צביונה של האומה העברית כפי שהיא עתידה להתרקם.*

ראיינה: נורית ברצקי
צילום: שמואל רחמני

משהו:

מישהו אמר פעם ששלום עושים בין אויבים, ומאז אנחנו מוציאים את רוב המרץ שלנו למאבקים בין ידידים.

עוד 25 שנים לפנסיה, יא מאנאייק

יום אחד בא אלי סוכן ביטוח. הייתי צעיר כמו גבעול אספרגוס, והוא אמר לי: תעשה ביטוח חיים. מחשבות על מותי הקרוב והוודאי לא העסיקו אותי, לכן אמרתי לו: לא.

"לא" שלי הוא דבר רופף מאוד, וסוכני ביטוח הם אישונים מיותרים להבחין ב"לא" כזה, לכן הוא אמר לי: מה איכפת לך, תקבל את כל הכסף בגיל 65.

ככה עשיתי ביטוחי חיים למכביר, משכורתי אמנם קוצצה, אבל חדווה אחת מילאה את לבי. בגיל 65 אני מקבל בוכטות של כסף ועושה חיים משגעים. תיכננתי מסיבה עצומה על שפת בריכה, עם קוסמים ותיזמורת ומזנון אכול־מעבר־ליכולתך.

אחר מאוד גיליתי שביטוחי החיים שלי אינם ונו רציני, מפאת אי־צמידותם לכלום. הם נמסו ואף בוטלו, עד שחברת ביטוח אחת שלחה לי את ההודעה המשפילה, שהם כבר ישלמו בעצמם את דמי הפרמיה שלי כי ההוצאות לגבות אותם עולות על שוויים.

וכך, בגיל 40, נשאר מהביטוחים שלי רק זיכרון ההרגשה הנפלאה של ביטחון שהם העניקו לי כאשר שילמתי אותם בגיל 25.

בכל זאת עדיין המשכתי להזמין אנשים למסיבה שאני עושה בגיל 65. כי לא דאגתי. היתה לי קרן פנסיה.

בגלל שבדורי לא היה מקובל לנסוע אחרי הצבא לניקי־ראש כאלסקה ובאמזונס, התחלתי לעבוד ממש בגיל צעיר. ברגע שויתו זאת אנשי קרנות הפנסיה הם פיתו אותי להצטרף לשורותיהם. רק לאחר שהצטרפתי הבנתי ששוב עשיתי זאת מוקדם מדי. מספיק היה להצטרף בגיל 30 כדי לצבור את מלוא הזכויות עד המסיבה שלי.

לא חשוב, אמרו לי, אתה תורם בזה למען אלו שהצטרפו בגיל מאוחר יותר, ככה זה אצלנו בשטעל.

ההרגשות הטובות שלי הגיעו לכמות מרשימה. שמח וטוב לב המשכתי להסתובב בעולם, שורק לי שיר עליז, ומזמין אנשים למסיבה הגדולה בגיל ששים וחמש, עת אהפוך למיליונר שעתידו עדיין לפניו.

והנה, פתאום מספרים לי בעיתונים שקרנות הפנסיה יתמוטטו ולא יוכלו לשלם בעוד 20 שנה. מה זאת אומרת יתמוטטו בעוד עשרים שנה הרי זה בדיוק חמש שנים לפני שאני... הי, הלכה המסיבה שלי.

אפשר לרוץ איתה, אפשר לקפוץ איתה

אני לא משתגע על בריחות על חשבון הדתיים. זה קל מדי, זה בנאלי מדי. לא צריך גם לצאת נגד חידושי אופנה או טכנולוגיה במסורת הישנה. אבל הרעיון המובע במודעה הזו נראה לי שווה שאביא אותו לעיונכם. שלח לי את המודעה האמיתית, משה ברגמן. הוא כותב: אני שולח לך מודעה שנתקלתי בה בעתון היורדים "ישראל שלנו". משום מה המודעה מזכירה לי פרסומת למוצר מסויים שבעזרתו אפשר לרוץ, לקפוץ, לשחק ולשחות.

חדש

תוציא את הסיכות מהראש

עכשיו עם KIPPON! לא צריך סיכות בראש.
עם KIPPON! אתה רק מניח את הכיפה על הראש והולך, רץ, קופץ ומשחק.

KIPPON!
שומר הכיפה שלא תיפול

בעזרת KIPPON! הכיפה מהראש לא נופלת

עם KIPPON! אתה רק מניח את הכיפה על הראש והולך, רץ, קופץ ומשחק.

KIPPON! מתאים לכל הגילים והגדלים. מתאים לכל סוגי השערות.

את KIPPON! קונים ב:

ניו־יורק:
Crown Heights Judaica
329 Kingston Ave.
Brooklyn N.Y. 11213
Tel. (718) 604-1020

לוס־אנג'לס
Atara's Books
450 N. Fairfax Ave.
L.A. CA. 90036
Tel. (213) 655-3050

מונטריאול
Rodal's Books & Gift Center
4689 Van Horne Ave.
Montreal, Quebec
Tel. (514) 733-1876

ובכל חנויות הספרים ותשמישי קדושה המובחרות
מחירים מיוחדים למוסדות, קייטנות וקניות מרוכזות!

הילד המתימטי

יום אחד אמר לי אייר בני הקטון מאוד: למה למספרים אין סוף אפס, למה אין להם סוף אפס למספרים אבא?

"למספרים אין סוף", אמרתי לו מה שלמדתי בבית־הספר הממלכתי, "אפס זה לא סוף המספרים".

"למה?"

חזרתי על תלמודי כמו תוכי: "ככה זה. תמיד יש עוד מספר ועוד מספר ואין סוף למספרים."

"למה?"

נסתתמו תשובותי. הילד הלך ממני בייאוש מסויים, ואני שקעתי במחשבות. בלהה כמו שתמיד קורה לי כשאני הוגה במתמטיקה. לאחר זמן קצרצר כבר לא הייתי בטוח יותר בכלום. הקטנצ'יק אולי צודק.

זאת אומרת, מה שהוא אמר נשמע כמו מחשבה מתימטית נהדרת: סוף המספרים הוא אפס. המספר האינסופי והאפס הם אותו דבר, אין דבר כזה מספר אינסופי משום שהוא חוזר אז להיות אפס. המספרים אינם אלא טבעת גדולה, המתחילה באפס ונגמרת באפס. זה אומר שהכוכב הנמצא רחוק מאיתנו ביותר הוא הקרוב אלינו ביותר. כל המספרים הם מעגל, והמעגל הזה הוא בקוטר אינסופי, זאת אומרת בקוטר אפס בעצם.

אני מפסיק להבין מה שאני מדבר, וזה נהדר. משום שעכשיו, כשאני לא מבין את זה, אני בטוח שזו תורה מתימטית חדשה שתשנה את המחשבה האנושית. איינשטיין, זוז הצידה.

נר

קשה לזהות את האמת, כאשר את הדברים הלא נכונים אומרים האנשים הנכונים. ועוד יותר קשה, כאשר האנשים הלא נכונים הם אלה האומרים את הדברים הנכונים.

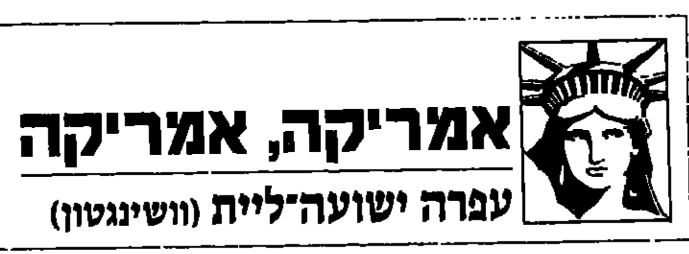
מה לעשות שהאמת איננה חוג להתאמה הכרחית.

פינת השלולית

"הלו", צילצל הצפרדע אל הנסיכה. וזהו: לא היה לו יותר כלום מה לומר לה. אז הם דיברו שעתיים, והפסיקו רק בגלל ששכנים פרצו את הדלת לשאול מה קרה שתפוס כל־כך הרבה זמן.

ככה זה. כשאוהבים מישהו, מצלצלים אליו כשאין מה לומר לו. ואז לא אומרים כלום שעתיים, שאלו הדברים החשובים ביותר שנאמרו או נשמעו אי־פעם.

מאיר עוזיאל

אמריקה, אמריקה

עפרה ישועה־לייט (וושינגטון)

בוגדין, בוגדות

שבועון אמריקני שאל את קוראיו: בעל בוגד או אשה בוגדת – פשעו של מי חמור יותר? התשובות גילו התקדמות מהפכנית בתודעת שוויון המינים. חוויותיהם האוטוביוגרפיות של כוכבים נבגדים הם הלהיט הקופתי העכשווי בבתי הקולנוע ובחנויות הספרים.

חוש העדר שכנע אותנו להצטרף לתורים הארוכים שהזדנבו מול בית הקולנוע השכונתי עליו התנוססו תמונות גדולות של מריל סטריפ וג'ק ניקולסון. זו היתה אחת ההחלטות היותר מוצלחות בחודש הראשון שלנו בוושינגטון, משום שהיא הביאה אותנו ישר לעניינים – לסרט שבלעדיו קשה היה בקיץ הזה לתאר פטפוט חברתי כלשהו בעיר הבירה. לא, חלילה, בגלל צמד הכוכבים, אלא בגלל הדמויות האמיתיות ברומן המפתח שלפיו הופק הסרט.

דמויות מהחיים, אבל גדולות מהחיים: היא והוא, שני סופר־סטארים תקשורתיים המתאהבים זה בזו ממבט ראשון, וחוגגים את האירוע על צלחת ספגטי במיטה בארבע לפנות־בוקר. הוא: קרל ברנשטיין, איש ה"וושינגטון פוסט" שזכה לתהילת עולם לאחר שביחד עם בוב וודוארד חשף את פרשת ווטרגייט. היא: נורה אפרון, עתונאית שנונה ומומחית – בין השאר – לבישול ואפיה. בין הספגטי ברוטב מיוחד שהיא נושאת אליו למיטה בהערצה בארבע לפנות־בוקר אחרי הלילה הראשון, ועד לעוגת פודינג הלימון בקצפת שהיא מטיחה בפרצופו הבוגדני בסצינת הסיום של הסרט, השנים מתחתנים, מקימים בית, היא יולדת שני ילדים, הוא מתאהב באשה אחרת.

וזהו, כמו שיודע כל מי שקורא עתונים בתל־אביב או בוושינגטון, הציר המרכזי של הסיפור מהחיים ושל הרומן האוטוביוגרפי המבוסס עליהם, "צרבת", שבעזרתו נקמה נורה אפרון נקמה מתוקה במי שהיה בעלה במשך ארבע שנים: אנטומיה של בגידה, מנקודת ראותה של הנבגדת.

כותבת שורות אלה שבעוונותיה לא קראה את הרומן, זכתה להסברים מפורטים ממקומיים יודעי־דבר שזיהו היטב גם את דמויות המישנה והסטאטיסטים. כולם מבטיחים שבסיפור אין שום דבר דמיוני „חוץ מדמותה של הגיבורה הראשית, שכל דימיון בינה לבין האופי האמיתי של נורה מקרי בהחלט", כדברי מישהי שגדלה עם הגברת באותו הכפר.

בסרט הקיטשי מריל סטריפ היא רעיה למופת, קורנת בזוהר אמהי צפוני שלא בדיוק מזכיר את היופי היהודי החם של נורה אפרון. ג'ק ניקולסון כקרל ברנשטיין הוא פספוס אמיתי, ולא רק משום שהוא מבוגר מדי (במציאות אפרון מבוגרת בשלוש שנים מהבעל השובב). דסטין הופמן, שכבר "עשה" את העתונאי היהודי השאפתן וקצר־הקומה ב"כל אנשי הנשיא", היה יכול להיות הבחירה האידיאלית, גם במה שנוגע למראה החיצוני. אבל ניקולסון, מה לעשות, ביים את הסרט. והוא גילם קרל ברנשטיין נחמד כזה שממש אי־אפשר להתרגז עליו.

במציאות, אפשר לתאר איזו „צרבת" (heartburn, – ובפירושה המילולי – „שריפה בלב") חטפה אפרון כאשר נודע לה על הרומן שמנהל אלוף נעוריה מאחורי גבה קבל עם ועדה, בעוד היא בחודשים המתקדמים של הריונה השני. אפרון, אבטיפוס מוצהר של ה"ג'אפ" (נסיכה יהודיה אמריקנית) המפונקת, הפסידה את המערכה על ליבו של קרל לטובת שיקסע בלונדינית יפהפיה שכמו יצאה מהזיית של מלך ה"שיקסות" פורטנוי: מרגרט ג'יי היתה לא רק אשתו של השגריר הבריטי ודמות מפתח בחברה הגבוהה של וושינגטון, אלא אפילו בתו של ראש הממשלה בלונדון באותם ימים, ג'יימס קלאהן.

מאז הפרשה והגירושין קרל הדרדר לשתיה, ואפילו איבד את משרתו ב"וושינגטון פוסט". אפרון זכתה ב"בסט סלר" מרעיש. אם גם הגירסה הקולנועית תהיה ללהיט – עדיין לא ברור. המבקרים קטלו את הסרט באכזריות קצת מוגזמת (מבקרו של ה"וושינגטון פוסט", היחידי שהתלהב, נאלץ לתקן את עצמו קצת

קרל ברנשטיין ונורה אפרון (משמאל), קינדי גארווי (באמצע) וסאלי קווין (מימין): „יותר מדי תיאורים בשביל כל כך מעט התרחשויות".

נמאס נוסף לאחר שנשטף, כדבריו, בגל מחאות). אבל "צרבת" הוא אירוע תקשורתי ולכבודו אפשר היה לחזור ולדוש בנושא המרתק של בגידות בחיי נישואין.

שבועון הרכילות "פיפל" ("אנשים") הקדיש לכבוד הסרט כתבת־שער שלמה לנושא הבגידות, בצירוף סקר סטטיסטי מקיף על יחסם של אמריקנים מן השורה (להבדיל מושינגטונים, שהם מין לעצמו, כפי שיוסבר להלן) לעניין, וראיונות עם בלשים פרטיים. הבלשים אמרו שרוב הרומנים הבוגדניים מתפתחים במקום העבודה, ושרוב האנשים החושדים בבן־זוגם בדרך כלל צודקים בחשדותיהם. הסקר גילה כי שישים ושישה אחוזים מהנשאלים חושבים שבגידה זה דבר רע, ושמונים ושלושה אחוזים מהם מאמינים שמי שבוגד עושה זאת מתוך "תאווה" ולא מתוך "אהבה".

הפתעה מסויימת היתה בתשובה לשאלה „מה זאת, בעצם, בגידה"? 21 אחוז מהנשאלים יראו בבן־זוגם "בוגד" גם אם רק יחשוב על ניהול רומן עוד עשרים ואחד אחוזים רואים בחומרה רבה גם את האפשרות שבן־זוגם ישתה כוסית או יסעד בחברתו של בן המין השני, בנסיבות רומנטיות. הנותרים מתחלקים באחוזים כמעט שווים בין מי שסבורים שבגידה מתחילה להתרחש רק כאשר נוצר מגע גופני כמו נישוק או חיבוק, ואלה המסרבים להתרגש כל עוד לא הגיעו החוטאים לעסוק בגועל־נפש עצמו.

הסקר מגלה התקדמות ניכרת בתודעת שיוויון המינים: לשאלה „פשעו של מי חמור יותר – של בעל בוגד או של אשה בוגדת" – ענו רוב הנשאלים שאין הבדל. אלה שכן רואים הבדל מתחלקים באחוזים דומים (11־12) בין המחמירים עם הגברים לבין המחמירים עם הנשים.

אבל הגברים בכל זאת מובילים, לפחות בהרהורי עבירה: 57 אחוזים מהנשאלים בסקר מאמינים ש"רוב" הגברים היו מנהלים רומנים חשאיים אילו ידעו שלעולם לא ייתפסו. רק 36 אחוזים חושבים שגם רוב הנשים היו מנצלות את ההזדמנות.

ומה היה אמריקני מן השורה עושה במקרה שהיה נודע לו שחברו/חברתו לחיים מנהלים רומן מאחורי גבו? 73 אחוזים היו מדברים עם הסוטה ומנסים להציל את הנישואין. 20 אחוזים היו מתחילים לחשוב על גירושין. רק חמישה אחוזים היו מנתקים מיד כל מגע עם הפושע, ולא סולחים לו לעולם.

נורה אפרון מצאה, ללא ספק, פתרון אידיאלי לבעיה כאשר הפכה אותה לספר רב־מכר. נשים מפורסמות אחרות כבר החלו ללכת בעקבותיה. אחת שסיפור חייה עדיין לא יצא מן הדפוס אבל מכונת יחסי־הציבור כבר עושה לו גלים היא כוכבת טלוויזיה זוהרת שהיתה נשואה לגבר שהפופולאריות שלו יכולה לשים את כל עתונאי־הצמרת בכיס הקטן: שחקן־צמרת בנבחרת בייסבול לאומית. השחקן, סטיוון גארווי מה"דודג'רס" האגדיים של לוס־אנג'לס, שקע בריכאון לאחר שאשתו היפה סינדי נטשה אותו ואת לוס־אנג'לס לטובת ניו־יורק לאחר 12 שנות נישואין, ולקחה איתה את שני ילדיהם.

חובבי ספורט זועמים האשימו את סינדי הבלונדינית בצערו של אלילם, וזה, היא אומרת, מה שהביא אותה לחשוף את "כל האמת": הכוכב ניהל פרשיית אהבים ארוכה וממושכת עם המזכירה שלו. כדאי לדעת ששחקן בייסבול אמריקני צריך משרד, ממש כמו כל איש ציבור, וכאשר הריהוט במשרד כולל ספה הנפתחת למיטה, וכאשר הבעל יוצא לחופשת־סקי באתר נוצץ בדיוק כשגם המזכירה נוסעת לשם במקרה – אפילו אצל רעיה בלתי־חשדנית יפול האסימון. עד כאן גירסת הסופרת הטריה, כפי שסופרה לשבועון פופולארי. הבעל ממשיך לטעון שמצא ניחומים בזרועות המזכירה רק אחרי שאשתו עזבה את הבית.

אבל העניין הרב שמעוררת הגברת גארווי בספרה העתידי לא ישתווה למהומה סביב סיפורה של בלונדינית אחרת, הכותבת מתוך ידע אישי. זוהי סאלי קווין, לשעבר עתונאית מצליחה ב"וושינגטון פוסט", כיום בעיקר רעייתו של העורך הראשי של העתון, בן בראדלי. היא אינה מספרת, למרבה הצער, את סיפור הרומן הארוך שלה עם ה"בוס" לשעבר המבוגר ממנה בעשרים שנה. אבל היא טוותה את דמותה ואת דמותו לתוך רומן דמיוני המבוסס על המציאות בוושינגטון, שתושביה אוהבים לתאר אותה כעיר חטאים שוקקת פרשיות. עלילת הרומן עוסקת כמובן בבגידות ובקינאת נשים, שאחת מהן היא עתונאית מוכשרת ובלונדינית ממש כמו הגברת קווין. נושא אהבתה וקינאתה הוא עתונאי בכיר אחר בוושינגטון, המזכיר בכל את מר בראדלי. ואילו צרתה יפת־התואר והחושנית אינה אלא הגברת הראשונה – אשת נשיא ארצות־הברית!

מר בראדלי, ככל הידוע, לא ניהל שום פרשיית אהבים עם אשת נשיא לפני שהחליט שסאלי קווין היא האשה של חייו, אבל המחברת שולחת רמזים עבים לכך שהמציאות בעיר הבירה שימשה לה השראה ומקור. מראיינת שטענה בפניה כי הקטע שבו הגברת הראשונה המאוהבת מבריחה את עצמה למפגש רומנטי מחוץ למשכן הנשיאותי כשהיא מסתתרת במיכל אשפה נשמע קצת מוגזם – קיבלה תשובה מוחצת: את הרעיון נתנה לסאלי קווין לא אחרת מאשר ג'ואן מונדייל, אשת סגן־הנשיא לשעבר שהיה גם מועמד לנשיאות. (הגברת מונדייל, כמובן, לא סיפרה על נסיונה האישי אלא הצביעה על נתיב האשפה כאחת האפשרויות הבודדות להסתלק בחשאי מהבית הלבן). ובכלל, הזכירה הסופרת, מי לא יודע מה התרחש שם בימי קנדי העליזים...

נורה אפרון, ידידתה הטובה של קווין, אמרה למגזין "וושינגטוניאן" שהספר (Regrets Only) יהיה הצלחה עצומה כאשר ייצא לשוק בחודש ספטמבר. אנשים אחרים, בהם רבים שנפגעו קשות מלשונה המצליפה של סאלי קווין בימים שבהם היתה כתבת ה"וושינגטון פוסט" ומומחית לענייני חברה (מה שבעתונים פחות מכובדים נקרא: רכילאית), היו נדיבים פחות.

באוגוסט התפרסמו כבר ביקורות ספרותיות ראשונות, ומתברר שהמבקרים – רובם ככולם מבקרות – קורעים את הספר לגזרים, מי ברחמנות, מי בהנאה בלתי־מסותרת. לשיא הרשעות הגיע השבועון "ואניטי פייר", שקבע כי "רק חרטות" עב־הכרס (556 עמודים בכריכה קשה) מתאים במיוחד לשפת הים – כקרש לחיתוך סנדוויצ'ים או כדי לספוג עודפי שמן־שיזוף. ה"ניו־יורק טיימס בוק רוויו" מרוצה שבספר יש יותר מדי עמודים, יותר מדי דמויות (ב־80 הדפים הראשונים, וזה לא כולל את אנשי השירות החשאי) „ויותר מדי תיאורים בשביל כל כך מעט התרחשויות".

„איש לא יקרא את הספר הזה פעמיים, חוץ מהמגיה, וגם לקריאה ראשונה הוא עבודה קשה", קבעה הגברת מה"בוק רוויו". מבקרים אחרים הודו שלא הצליחו להגיע לסוף ודילגו על עשרות עמודים מרוב עייפות. נשמות טובות הצטערו שהספר לא התעלה לרמת כתבותיה של קווין במדור "סגנון" שהיה לה ב"וושינגטון פוסט" בשנות השבעים. היה גם צדיק אחד שהילל את הספר ואת הסופרת. הוא עובד ב"וושינגטון פוסט".

אני החלטתי, על כן, לחכות לסרט. סאלי קווין הוצה לתפקידים הראשיים את מריל סטריפ ואת ווארן ביטי. אבל יכול להיות שבסוף יהפוך "רק חרטות" לסידרת טלוויזיה.

סוברו־מניה

(המשך מעמוד 8)

„האוטו של היום", אומר ארוארד אטלר, עורך "אוטו", „זה לא הסוברו שנכנס לשוק הישראלי בתחילת שנות השבעים. בעבור ה'מומחים לרכב' היתה המכונית הזו כמו סטירת־לחי. מכונית פשוטה ובסיסית מאוד, יעילת פאר־אקסלנס, שאין לה שום קשר למכונית האירופית המסורתית. ומדובר קודם כל על צורת הכביש, כושר היגוי והנאה מנהיגה. במשך כל השנים נעשו במכונית שינויים, אך השינוי המשמעותי ביותר היה רק לפני שנתיים. אבל להתעניינות הציבור במכונית לא היה שום קשר לשיפורים שהוכנסו בה. כשבאים אלי ושואלים אותי אם לקנות סוברו, אני מקלס לא סלתי את המכונית. אין לי כלים להסביר מה סוברו מאבזבת. אם הוא חושב לקנות אותה, הוא מן נגד השני של הקשת. הוא, בשבילי, כמו התעשייה האבודה של אריק איינשטיין".

„נהגנים אמיתיים לא סובלים סוברו. הם מבינים שסוברו זה לא חן, אבל לא יודעים למה".

אורית עצמון ממכון "מילא" - מרכז יעוץ לעסקי אנוש העוסק גם בפסיכולוגיה חברתית - מציינת: „סוברו זו מכונית שמתאימה למשתני־אישיות ישראלים. כלומר, בהנחה שהישראלי רוצה להצליח מהר, בלי להשקיע מאמץ, זמן וכסף, הרי סוברו היא מכונית שעונה על צרכיו. היא גדולה, זולה ונראית טוב. לנהג יש תחושה שהוא נוסע בב.מ.וו. חשוב לציין שיש גם תוצאה של אופנה. להיות כמו כולם. להיראות כמו כולם. טכנית, זה אוטו שמגיב מהר, וזה מתאים לאופי הסבלנות של הנהג הישראלי. הוא לוחץ קצת על הגז והופס – הוא טס. מתאים לטמפרמנט ולטווסות הישראלית".

צבי ("שישקו") פרידמן מפרסום "קשר בראל" מסביר את התנהגות צרכן המכוניות בישראל כמעגל שוטה: „כיוון שבארץ מכונית זו השקעה אדירה, בגלל המסים, לצרכן שלנו יש העדפות שונות מהמקובל. דבר ראשון הוא רוצה מכונית בעלת ערך־שוק. רק אחר־כך נכנסים לתמונה מישתנים אחרים. בגלל ההשקעה הראשונה, ככל שיש יותר מכוניות מהסוג הזה על הכביש, קל יותר למכור אותה. לכן הפירסומת הטובה ביותר של סוברו היא מספר המכוניות הנעות בכביש. אין שום הסבר אחר. היחס אל הצרכן מחפיר, השירות נורא, ובכל זאת – נוהרים".

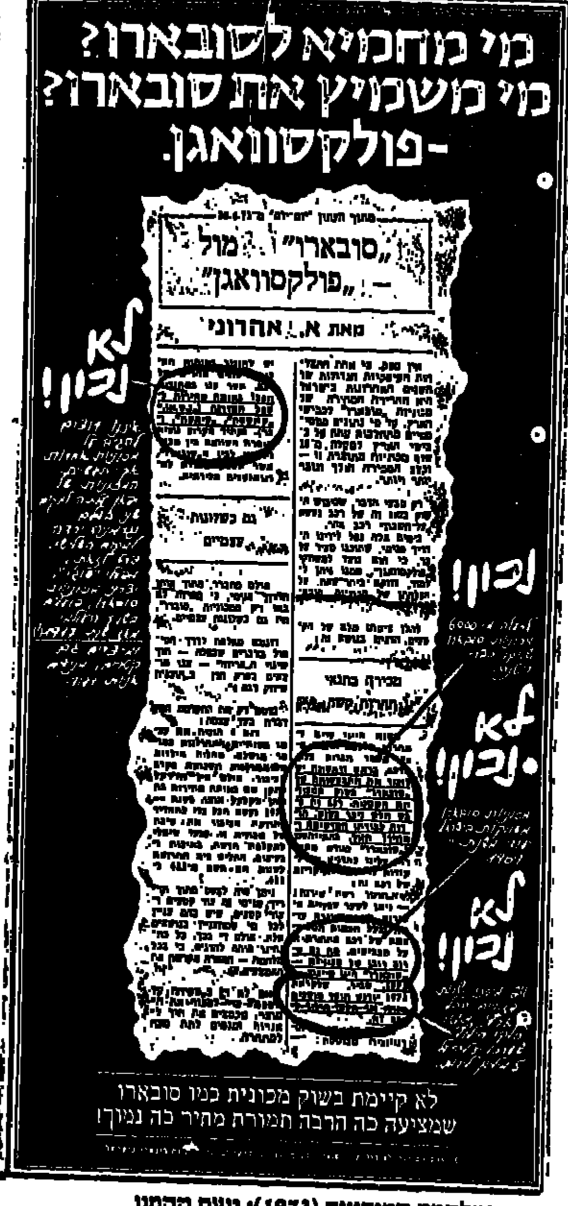
„אם ננתח את הסיבות האמיתיות לקניית מכוניות בארץ", אומר המתחרה איזיה שני, מנכ"ל "צ'מפיון", „יתברר שלגבי הישראלי, הגורמים החשובים – כמו בטיחות ושירות – אינם רלוונטים. גורם הבטיחות של המכונית, שעומד בסקרים בחו"ל במקום ראשון, נמצא אצלנו במקום השביעי, אולי מתוך האמונה ש'לי זה לא יקרה'. ככלל, נרמה שמניעיו של קונה הרכב הישראלי הם לגמרי לא רציונליים. אצלנו חשובה ההסתכלות על מה שאחרים עושים, ההשוואה החברתית. אין ספק שסוברו נותנת שני דברים שלישראלים הם חשובים: הראשון הוא גודל חיצוני. לישראלי, יותר מלכל אירופי, חשוב הגודל. הוא קונה מימד – ולא טיב. חשוב לו איך תראה המכונית מבחוץ. הגורם השני הוא המחיר. לסוברו יש מימדים מרשימים במחיר אטרקטיבי. מהשירות והיחס – מתעלמים".

תסמונת שירות סוכנות סוברו בארץ אולי ממחישה ברורה הייחודית את סיבולת קרקפת הצרכן הישראלי שסופגת בהכנעה כל דריכה, מעיכה, וסתם סיבוב נונדיקי. בסוכנות סוברו, כפי שחזיתי בעצמי כשהצגתי את עצמי כקונה פוטנציאלית, פועלים הנהלים הבאים: אם לא מבקשים, לא מראים לקונה את המכונית. ואם מבקשים, אז המוכרת לא יודעת להסביר, נו, אז צריך לחכות למי שמבין. ואז מתברר שמי שמבין לא נלהב כל־כך להראות. וכשמבקשים לפתוח את תא המנוע, הוא מצביע על מיקומו של הגלגל הרזרבי, וסוגר. מספיק. ויש רק ארבעה־חמישה מוכרים על מאות ואלפי קונים. ומקונים אחרים שמעתי כי אחרי שמשלמים, מבטיחים לצלצל להודיע שהמכונית הגיעה – ולא מצלצלים. ואם כבר מגיעים לסוכנות, אז אין איפה לשבת. ואם המכונית הגיעה בזמן או לא בזמן, אז מקבלים פתק וצריך לחפש את המכונית במגרש החניה בהרצליה בין אלפי תאומותיה הזהות. בקיצור, טירטורים.

מספרים על המנכ"ל האיטלקי של פיאט, שבביקורו בארץ רצה להיווכח במו עיניו בנס שהתרחש בסוכנות סוברו הישראלית. מה שהוא ראה, אתם קראתם בפיסקה הקודמת. מה שנותר לו היה רק להסיק מסקנות לגבי המזוכיזם הטבעי של הצרכן הישראלי.

בסוכנות סוברו מצטופפים. הפסקת חשמל איזורית גורמת להזעת יתר. עשרים איש מנסים למשוך את תשומת־לבה של פקידה אחת. אשה מחפשת מקום לשבת. הנסיון להניח את ישבנה על פגוש אחת המכוניות זוכה לחוסר אהדה מופגן מצד אנשי הסוכנות.

למה סוברו? אני שואלת את הגברת. היא לא יודעת למה. בעלה ניגש. „זה אוטו טוב", הוא פוסק,

קרב במלחמת המודעות (1973): טעם ההמון ניצח.

„את חושבת שאפשר לרמות את עם ישראל?", הוא שואל בהפגנת גאווה לאומית.

לא מפריע לך השירות?

„מה אני אגיד לך, בטח מפריע, אבל איפה שריק, כנראה יש סיבה".

תוכמת חיים ישראלית.

לדני ברקוביץ, המנכ"ל, יש הסבר: „כשאנחנו מוסרים מאה־עשרים עד מאה־חמישים מכוניות ליום, אז קורה לפעמים ששולחים מישהו להרצליה עם פתק. זה יכול לקרות. אנחנו כסך הכל משתדלים שאנשים יגמרו מהר".

בסוכנות סוברו שכחו את הימים הקשים בהם לקח הרבה זמן עד שתשעת־אלפי הלירות, מחיר המכונית אז, נשאבו מכיס הצרכן לכיס החברה. ברקוביץ טוען היום שמההתחלה היה טוב, ויכרון סלקטיבי. רון סייג מפרסום "אלרון" מלווה את סוברו חמש־עשרה שנה. „כשהתחלנו לפרסם את סוברו, יצאנו באסטרטגיית־שיווק שלא היתה מקובלת בשוק המכוניות בארץ. העיקרון היה להציג ביצועים טכניים מול מחיר. ההפרש בין סוברו לפז'ו, למשל, שהיתה אז מאוד פופולרית בארץ, היה שלושים אחוז. זה היה מאוד משמעותי כי באותה תקופה היה קשה להרוויח כאן כסף בארץ. כשיטת השיווק שלנו נתנו מכוניות למספר מהנדסי־רכב, כדי שיערכו נסיעות־מבחן. הדו"חות היו מרהימים. היו אמנם דברים רעים, אבל היו גם טובים. ההנעה הקדמית, למשל, היתה כמו למכור קרח לאסקימוסים, אף אחד לא האמין בה, אמרו שהיא לא טובה, שהיא מסוכנת לעצירת פתאום".

„אנחנו הרגשנו את הדברים הטובים: ציינו את היתרונות של ההנעה הקדמית, את צריכת הדלק הנמוכה ואת מבנה המנוע שהבטיח תאוצה גבוהה יותר. כל שיטת הפירסום היתה ממוקדת בהסברים שכנים. עם האימאג' הרע של הסוברו לא התמודדנו. העדפנו להציג עובדות בשטח. היתה בעייה תמורה של פח דק, שקיימת עד היום. אנחנו הרגשנו שיש מטוסים

(המשך בעמוד הבא)

„בשבילי מכונית זה כמו סוס ועגלה"

שאלנו את מר שימה, מנהל המחלקה המסחרית בשגרירות יפן בישראל, מה אומרים בארצו על ההצלחה המדהימה של הסוברו בארץ?

„זו לא הצלחה כל־כך גדולה. זה טבעי, זה היה קורה עם כל חברה יפנית אחרת, לא רק עם סוברו. מכוניות יפניות הן זולות יותר והקישור טוב".

– בכל זאת, מימדי המכירה והתוכנית הכללית בישראל סביב המכונית לא הפתיעו אתכם?

„סוברו לא חשבו על כך. זו היתה הפתעה. גם בארץ אף אחד לא העלה על דעתו שכך יקרה. אבל אנחנו מכירים את ההיסטוריה שלכם. אתם בדרך־כלל חיסטוריים".

– איך אתה מסביר את ההצלחה?

„בהתחלה היו הרבה בעיות עם המכוניות, בכל העולם. כולם אמרו שאוטו יפני זה טוב, זה נכון, ביפן לא מחזיקים מכונית זמן רב, שם מחליפים אותה כמו נעליים. בארץ היא הצליחה בגלל שהיא חסכונית בדלק, וגם בגלל השינוי בצורת המכונית שמצא־חן בעיני הישראלים".

– הסוברו פופולרית גם ביפן?

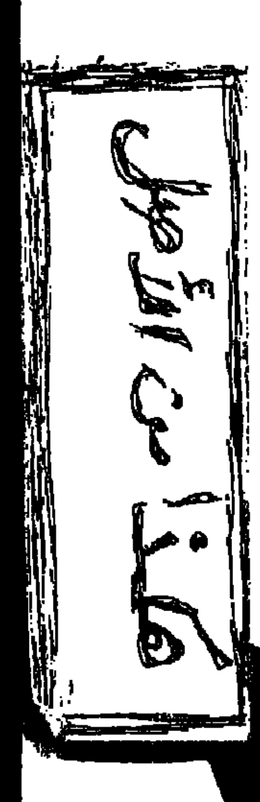
„בואי נאמר שסוברו לא נמצאת בליגה הלאומית. זה לא אומר שזו מכונית רעה, פשוט – מבחינת היקף המכירות – החברה נמצאת שם בליגה אחרת".

– למרות החרם הערבי, התעשייה היפנית לא נפגעה ממכירות הסוברו בישראל. למה שחברות נוספות לא יסחרו איתנו?

„זו כבר מדיניות גבוהה. אני מאוד אשמח אם זה יקרה".

– מה דעתך על הביקורת החריפה שמותחים על הסוברו מומחי רכב רבים?

„בשבילי מכונית היא כמו סוס ועגלה. אני לא נותן לה יותר מדי פרשנויות. יש אנשים שנותנים למכונית יחס יותר טוב מזה שהם נותנים לאשה שלהם. הכל מתחיל ונגמר בנקודת ההתייחסות הזאת".

(המשך מהעמוד הקודם)
שמשתמשים בעובי אלומיניום כזה, והמשקל הקל של המכונית גורם לתאוצה מהירה. בשנה הראשונה נמכרו כ־60 מכוניות, בשנה השניה נמכרו 180, ולאחר שהפרסום נכנס לתמונה נמכרו בשנה השלישית 1,500 מכוניות".

„עד שנת שנת 73' המשיכה העלייה, והמכירות הגיעו ל־6,000 מכוניות בשנה. פיאט היתה עדיין המובילה, סוברו במקום החמישי, אבל היא כבר היתה מתחרה. אלא שבאותה תקופה קרה דבר לא נעים. אטם ראש המנוע נשרף בחלק די גדול של המכוניות לאחר כעשרים אלף קילומטר. כדי להחליף את האטם היה צורך להוציא את המנוע החוצה. חברת פולקסווגן ניצלה את המצב וצילמה במוסכים מכוניות סוברו עם מנועים בחוץ. היה משבר גדול. אנשים היו בטוחים שהמנוע של סוברו נשרף. אנחנו לא נשארנו חייבים ויצאנו במודעות: מי משמיץ את סוברו? – פולקסווגן. מי מחמיא לסוברו? – פולקסווגן. מיד לאחר הופעת המודעות שלנו בעיתונים, זימן איגוד המפרסמים נציג של יפנאוטו ונציג של פולקסווגן, ונערך 'הסכם שלום'. המלחמה נגמרה, אבל המכירות של סוברו ירדו בשנת 75' לחצי: שלושת־אלפים מכוניות בשנה".

שנת המפנה היתה 1980. מכונית הסוברו שינתה את צורתה החיצונית, והשינוי הזה – בשילוב עם ימי אירדור העליונים – הביא ב־1982 למכירת־שיא של עשרים ושבעה וחצי אלף מכוניות, מספר שהיווה שלושים ושניים אחוזים מכלל שוק המכוניות בארץ. בחברת יפנאוטו לא מדברים על כורגנות חרשה, על הליכה כתלם, וגם לא על האקט הראוותני של ציון נפח המנוע על גבי עטיפתה החיצונית של המכונית, שאז טרם היה מקובל כפי שהוא מקובל היום בין יצרנים מסויימים. ההסברים שלהם אחרים: „ראשית, אנשים הגיעו למסקנה שסוברו היא מכונית אמינה מאוד. לא נתקעת, לא מתקלקלת. שנית, מחירה זול יחסית (היום כ־25 אלף ש"ח. בארה"ב מחירה כ־4,500 דולר...). סיבה נוספת: מיד לאחר מלחמת יום הכיפורים קפצו מחירי הדלק. החיסכון בדלק של סוברו נתן לה דחיפה גדולה. אנשים נוכחו לדעת שהוצאות האחזקה נמוכות מאוד. ועוד דבר: לא יקרה שנהג יבוא לחברה ויגידו לו אין החלק שאתה מחפש. יפרקו אותו חדש, ויתנו לו את מה שהוא צריך. כל אלה תברו יחד".

על מלחמת סוברו־פולקסווגן לא מדברים היום במשרדי "צ'מפיון", יבואני אודי ופולקסווגן. „אנחנו לא רואים בסוברו מתחרה", אומר מנכ"ל צ'מפיון, „כיוון שאנו נמצאים ברמת מחירים אחרת, ואנחנו מתייחסים לאוכלוסיה שמצד אחד קריטריוני הבחירה שלה הם יותר רציונליים מאמוציונלים, ומצד שני הכנסתה גדולה יותר. אנחנו לא עושים מאמץ פירסומי בכוון של לקוחות סוברו, כי בשבילנו הם אבודים מראש. מכוניות אירופיות נותנות נוחיות גדולה יותר על שטח חיצוני קטן יותר. לקוח רכב קפדן יודע להעריך זאת".

ההספדים על הבנתם המוטורית האבודה של ציבור הנהגים הישראלים אינם משפיעים על מכירות הסוברו. „בכל מדינה בעולם", אומר רוני אהרונוביץ, עורך "אוטו", „יש דגש על דגם מסויים שנמכר טוב מאחרים, אבל היחס בארץ לטובת הסוברו הוא חסר תקדים. אולי יש תופעות כאלה גם במקומות אחרים, אבל נדמה שזה יתכן רק במדינות קומוניסטיות, שם המדינה מספקת ליקיריה דגם אחד – וזהו".

אגב, בגיליון הראשון של "טורבו". נערך מבחן נהיגה לסוברו ולאלפא־סוד. בנסיעת־המבחן, אלפא־סוד ניצחה את סוברו בנוק־אאוט. חמש שנים לאחר אותו מבחן, אלפא־סוד כבר לא קיימת וסוברו – קורעת את השוק והכביש הישראלי. מכונית עם עור של פיל. גם הצרכן.

מיכל קפרא

„רכב אמין מאוד"

מיכה קראוס, מנהל השירות הארצי של "שגריר" (חברת גרירה ושירותי דרך) מחווה דעתו:

„תשעה־עשר אחוזים מכלל מנויי הרכבים הפרטיים ב'שגריר' הם מכוניות סוברו. זה רכב אמין מאוד. בסוברו עם גיר רגיל, התקלות השכיחות הן קלות למדי, וקשורות בדרך־כלל קורות לכבל המצמד שאותו אנו מתקנים מיד, בדרך. ברכב אוטומטי אין תקלות מכניות בכלל. אחוז הגרירות של סוברו מכלל הגרירות בדרכים הוא נמוך מאוד – 7.6 אחוזים – וגם זה בהתחשב בעובדה שרוב הגרירות של הסוכנות נגרמות בשל תאונות. ותאונות יכולות לקרות גם לרולס־רויס".

דני רובינשטיין, מנכ"ל "אוויס" אומר: „לנו כחברה להשכרת רכב, לא משנה כל־כך סוג האוטו. השיקולים שלנו הם אחרים. השורה האחרונה היא מחיר – ואספקה. יש לנו גם סוברו, אבל לא במספרים יוצאי־דופן. סוברו היא מכונית אמינה מאוד. השיקול הבטיחותי של המכונית לא חשוב לנו במיוחד, וגם לא לאלה ששוכרים את המכונית. אצלנו אין ביקוש מיוחד לסובה, אבל בדרך־כלל יש דרישה לקטגוריה מסויימת של רכב ולא לסוג עצמו".

צד פופ

(המשך מעמוד 17)
שלרוב פועלת בארץ. את ג'ון פאר, זמר רוקנרול חסר חשיבות, השוותה פעם עם ברוס ספרינגסטין; את התקליט הרביעי במספר של "מועדון תרבות" ציינה כאלבום השני שלהם. והיו עוד. טעויות קטנות. אולי לא כל־כך חשובות.

דולב: „את המידע לגבי 'ז'אן קונפליקט' העבירה לנו חברת התקליטים. ברוב המקרים הטעויות נובעות מפליטות־פה, בגלל הלחץ של הצילומים, ומשום שלא כל הטקסט כתוב מראש, אלא נמצא רק בראשי פרקים. בבית אני לפעמים רואה תוכניות בוידאו ומגלה שאכן טעיתי. אבל כבר אמרתי שאני לא מבינה במוסיקה. אני צריכה לסמוך על חברי המערכת".

מערכת היחסים בין גרנית לדולב וביניהם לשאר המעורבים בתוכנית, מורכבת למדי. דולב מתארת את המצב כקרוב לאידיליה. „אני מסתדרת טוב עם כולם, ובעיקר עם מנחם. הוא מאוד עוזר לי בנושאים המקצועיים". גרנית מודע למתחים הקיימים בין שני מגישים של אותה תוכנית: „בדרך־כלל היחסים טובים", הוא אומר. „באופן טבעי, לפעמים נוצר מתח מסויים. אנחנו גם שונים זה מזו, לא רק בצורת ההגשה אלא גם בצורת החשיבה. היא צעירה, אנרגטית, מלאה בטחון עצמי. זה מתבטא על המסך. לפעמים אני אומר לה: 'תהיי מתונה יותר, לא כל־כך חד־משמעית'. אבל אין בינינו סכסוכים. בכלל, אני שייך לסוג האנשים שקשה לריב איתם".

ישיבת המערכת עומדת להסתיים. נאווה בורק שולפת מאי־שם קלסר וכמו מלצר מעונב במסעדה היא קוראת בקול את ה"תפריט": „מחברת 'פונוקול' קיבלנו קסטה על ה'קיור', אל קורלי, 'דוקסי מיוזיק' וסו... סו... אני לא מבינה את המלה הזו, משהו עם בנשיז...". אחרי עזרה קטנה מפרנס וגרנית היא מגיעה ל"סוזי והבנשיז". ממשיכים. ה"קיור". כנראה לא יכנסו. „להקה לא חשובה". "והאם", לעומת־זאת, יכנסו. לא סתם. ב"ספיישל".

בעניין בחירת החומר יש רבים המוכנים להתווכח איתם. טוענים שהם רדודים, פונים למכנה המשותף הרחב והנמוך ביותר. לא מנסים לשמור על רמה ואיכות – למרות שאיכות, בכל הקשור לחומרי התוכנית – היא מונח יחסי מאוד. אין להם מטרה מוגדרת. יורים חיצים לכל עבר בתקווה שמשהו כבר יפגע. עובדים צמוד מדי לדירוג של מצעד הפזמונים. מלובן, כמובן, חושב שהתוכנית מציגה חומר טוב. אפילו טוב מאוד. „זה נכון שיש עוד מה לשפר, אבל בסך הכל אני בהחלט מרוצה מהתוכנית ורבים אחרים מספרים לי שהם מרוצים".

כמעט סוף הישיבה. צופים בוידיאו של חיים משה. שירו החדש, "תודה". בסרטון נראה חיים משה בקטעים מהופעות חיות, מעריצים ומעריצות מתגעלים עליו בהיסטריה. רואים גם פרסומת של חברת אבטחה. מלובן אומר לנאווה בורק להרים טלפון לאוהד ראובני, האמרגנים של חיים משה. נוטל את האפרכסת: „תשמע, אני לא מכניס את הוידיאו בצורתו הנוכחית. תקצר לי את הקטע שבו קופצים עליו המעריצים, וגם את הפרסומת לחברת האבטחה. זה נראה 'שראוחי' שלי. ואל תשכח, אם אתה שם את ה'קליפ' הזה קודם ב'זהו־זה' – אז זהו־זה, תשכח מאיתנו".

אבי מורגנשטרן

"החבר החמישי של 'עד פופ'"

אריה ברק, כיום מנהל מכירות בחברת "סי.בי.אס", היה בעבר איש ה"פרומו" (קידום מכירות) שלה, והצליח להשחיל ל"עד פופ" חומר רב עד כדי כך ש"חוענק" לו התואר הבלתי־רשמי "החבר החמישי של מערכת 'עד פופ'". זה היה בתקופתו של מנור. המחמאה שזכה לה ברק בוודאי אינה מחמאה לאנשי התוכנית דאז.

„הייתי מסתובב שם די הרבה, אבל כשהם ישבו להחליט – לא הייתי בפנים. לפעמים גם הצלחתי להכניס קטעים שלא הכי התאימו לתוכנית. איש 'פרומו' טוב יכול להכניס כמעט כל דבר כמעט לכל תוכנית בטלוויזיה. צריך רק לדעת איך. למשל: הכנסתי ל'עד פופ' את ניקה קוסטה. לא באתי ואמרתי להם 'יש לי סרטון שלה', אלא הלכתי בדרך עקיפה. הצעתי להם לעשות קטע – אייטם – על ילדי־פלא. הם קיבלו את זה בשמחה. או סרטון של להקת הרוק הכבד 'עקרבים'. הצעתי להם לעשות אייטם על רוק כבד. מבחינתי, לא הפריע לי שהוצגו שם אמנים של חברות נוספות. העיקר שהסרטון שלי נכנס. חשוב לדעת להציג את הדברים הנכונים".

ברק, איש פרומו משופשף וממולח, ידע לגעת בנקודת התורפה של התוכנית. למלובן די נמאס לשדר "קליפים" (סרטוני וידאו של שירים) באופן רצוף, הוא מנסה לגוון את התוכנית עם "אייטמים" שונים, כאלה המציגים קבוצה של אמנים כמוצגי תופעה מסויימת, וכדומה. כך, עם קצת דימיון, אתה יכול לכבוש את המסך. בחוגי המוסיקה המקומית ידוע שיש כאן זוכי הזוקה. מלובן מדגיש שבמרבית המקרים הם עומדים על המשמר.

באחת מישיבות המערכת הועלתה הצעה לראיין את דפנה ארמוני (שאלבום סולו ראשון שלה אמור לצאת ב־26 בספטמבר) את התקליט הפיק שלום חנוך שגם כתב לחלק מהשירים. חברי המערכת רצו את שלום חנוך לצידה של דפנה. מלובן היה הבולדוזר שניסה לדחוף את העניין. למרות כל הנסיונות, העסק לא הלך, עד שלבסוף הועלתה הצעה לפיה הסכים שלום חנוך להופיע בראיון. בתנאי שבנוסף לכך יוקרן ב"עד פופ" סרטון מאלבום לקראת המופע שערך בצמח בפ"ן באמצע הסרטון אבן חוקרן. עוסקת הבולה.

מאת יהודית חנוך

מהגלריה לרחוב

לא כל אמן זוכה לראות את עבודותיו מטיילות ברחובות, סועדות במסעדות, רוקדות במועדונים – ולא רק תלויות על קירות לבנים של מוזיאונים וגלריות. אחת ה"מלים האחרונות" באופנה של היום היא האמנות שהולכת גם ברחוב, בגדים מצויירים, ארוגים ורקומים שהם גם יצירות מקוריות, פרי עיצובם של אמנים ידועים מארה"ב, אירופה ויפן. גם אצלנו החלה באחרונה אופנת הציור על בגדים לכבוש לה מקום מסחרי מכובד, לא בלי דחיפה קטנה מצד מעצבי־טכסטיל שהתמחו בעניין, מהם בוגרי "שנקר", המציירים בגדול על כותנה ועל משי, וכמה נשים־אמניות שהתאהבו בנושא.

"אמנות לבישה" שמוכרים בבוטיק (למעלה; מיכל שמיר, צילום: מירי דווידוביץ') וציור צבעוני שנהפך לבגד לא רק יפה אלא גם נוח ושימושי (מימין; שרה אינסלר, צילום: צביקי עשת).

אמריקנים קוראים לזה – Wearable Art אמנות לבישה. בסוהו של ניו־יורק, בעבר אי־זור צפוף של מפעלים קטנים ובתי־חרושת אפורים וכיום גדוש בבוטיקים אופנתיים וגלריות יפהפיות, מוכרים עתה בגדים מצויירים, ארוגים ורקומים שהם גם יצירות אמנות, פרי עיצובם של כמה מהאמנים הידועים ביותר בארצות־הברית.

אפשר להתווכח בשאלה האם הבגדים המצויירים הם אמנות – או אומנות. האמנים שעוסקים בכך רואים אותם כאפשרות נוספת למעורבות אקטיבית יותר בחברה בה הם חיים. בסופו־של־דבר, לא כל אמן זוכה לראות את עבודותיו מטיילות ברחובות, סועדות במסעדות, רוקדות במועדונים מפורסמים, ולא רק תלויות על קירות לבנים של מוזיאונים וגלריות.

כיום קשה כבר לקבוע – ואולי זה ...לא משנה – מי היו הראשונים ...של אופנה זו שהחלו לצייר ...בגדים, ומתי. האם היו אלה ...משועממים שלא היה להם ...לקנות בגדים חדשים, והם נטלו ...שונים וקישקשו בהם על ...ומכנסי־ג'ינס מה שהיה ...שלהם באותו רגע; ואולי היו אלה ...שכבר ניסו כל צורה אפשרית ...אמנותי – מציור על הרים ...בקולורדו ועד קישקושי־גרפיטי ...הרכבת התחתית של ניו־יורק.

...של היום אפשר למצוא בין ...בני עשרה עם דמיון ...אך גם את אמן האר־דקו ...ארטה, שבגיל תשעים פלוס ...של ציור על מה שהוא ...מתנועעים") הציירים קיט ...ודויד הוקני, מהידועים ...שעבודותיהם המקוריות ...בעשרות ומאות אלפי דולרים ...במוזיאונים, אך מציירים גם על ...הנמכרים בסוהו בבוטיק ששמו ...". קית הרינג, אגב, פתח ...בסוהו מקום משלו בו הוא ...לא רק בגדים אלא גם תכשיטים ...בעיצובו.

...חלוץ הציור על בגדים ...לאופנה זו הוא הישראלי ...שפיגל. מזה כמה שנים מטיילים ...והמצויירים שלו בתצוגות ...העונתיות כשהם נושאים את ...של מיטב המעצבים. לפני ...שנים צייר שפיגל בשביל מעצב ...ז'אק דה־קסטלבז'אק סידרה ...״שש־מאות שנות הסטוריה״ ...על בדים את דמויותיהם של ...ידועים מתקופות שונות. על ...צמר חלקות ולבנות שהשתמש ...ככבד־ציור העלה פורטרטים של ...ארה"ב המנוח ג'ק קנדי ורעייתו ...קנדי־אונאסיס, החשמן רישלייה ...דה־פומפדור. שנה לאחר־מכן ...בדמויותיו (בגודל טבעי) של ...שמלות משי מהממות, ומאלה ...לציורים נאיביים, דמויי יצירותיהם של ילדים קטנים. עוד העלה על בדים ...כהגדלה עד פי מאה, מיניאטורות ...מהמאה השש־עשרה שנראו ...כמו ציורי הקיר המרשימים ...ארמונות עתיקים. הבגדים של אליקים שפיגל כבר תלויים ...בפאריס – ועכשיו הוא מצייר ...בשביל מעצבים יפנים, וכמו ...כיפן – נטלו היפנים את ...הלבישה והפכו אותה למוצר ..., בציורים משוכפלים על ...אלפי מטרים של בד.

אוסף של צעיפים מצויירים שנהפך לבגד־לכל־עת. (מאיה בנגן, צילום: אלי סמל).

גם בישראל הולכת אופנת הציור על בגדים ומתפשטת במישורים שונים. מ"גימיק" פרסומי של רשת חנויות "טתה" שמכרה חולצות טריקו לבנות אליהן צרפה שקית ובה ארבעה צבעים בהם יוכלו ילדים משועממים לצייר על החולצות בעת חופשת הקיץ, ועד למעצבי־טכסטיל שהתמחו בעניין, מהם בוגרי ובוגרות "שנקר", שמציירים בגדול על כותנה ועל משי.

בין הידועות בתחום זה אצלנו נמנה את בתיה עוזיאל, המוכרת לרבות מתוכניות הטלוויזיה שלה למלאכת־יד, אך גם מלמדת בביתה בקורסים מיוחדים את אמנות הציור על משי; מאיה בנגן, מעצבת־טקסטיל שעברה לציור על משי ומרבה לצייר פרחים בסגנון אקזוטי, ציפורים (בעיקר טווסים) על צעיפים מרובעים ומלבניים.

וישנה מיכל שמיר, בוגרת "שנקר", המציירת על בדים שונים מיני מוטיבים עליזים, מגביעי־גלידה על חולצות־טריקו ועד לאבסטרקטים מרתקים על שמלות מצויירות, ומוכרת את יצירותיה בבוטיק שפתחה לא מכבר בתל־אביב.

הציירים הישראלים של היום מתעלמים כמעט לגמרי מהאפשרויות הטמונות באמנות הלבישה. אחת מהבודדות שפנו לעבוד גם עם אריגים היא הציירת שרה אינסלר, שאחרי שנים רבות בעולם האמנות הציגה לאחרונה את האריגים המצויירים, העשירים והמאוד־צבעוניים שלה בתערוכה שנערכה בתיאטרון ירושלים במסגרת "פסטיוואל ישראל".

ה"טיילת" על הטיילת

סוף קיץ תחילת סתיו ב"טיילת". פחות המולה, יותר הנאה (צילום: שמואל רחמני).

פעמי הסתיו הגיעו. הלהט האכזרי מתפוגג והולך. הרוחות נושאות בשורה של עונה מתחלפת: גווני הרקיע מתרככים. גם הנשמה. קיצו של הקיץ ותחילתו של הסתיו הם עונת הים הטובה ביותר. פחות המולה ויותר הנאה. אפילו לישיבה על הטיילת של תל־אביב יש איכות אחרת. השמש, מן הצהריים ומערבה, כבר אינה מלהיטה מלקק את המרפסות המתופות של בתי־הקפה.

את עונת סוף־הקיץ תחילת־הסתיו בטיילת של תל־אביב אנו פותחים במסעדת "הטיילת" (הרברט סמואל 80, ליד השגרירות האמריקנית). יש לה זכות ראשונים. היא היתה הראשונה, לפני שנים מספר, שהכניסה "סטייל" חדש ורמה נאותה למסעדות החוף כאיזור שהיה שקוע בהזנחה מתמשכת. היא הקדימה את התגיגה הגדולה שירדה על המקום עם סיום פרוייקט הטיילת. וכשהתגיגה הזו החלה – ה"טיילת" השתלבה לתוכה מוכנה ומזומנה.

ותיקי העיר והמדינה ודאי זוכרים את המקום הזה בגילגולו הקודם – "קפה נוסבאום" – שהיה אכסניה לצעירי המחתרות ובסיס עירוני לנערי הפלמ"ח. ל"נוסבאום" היה מבחר מרשים למרי של תקליטי מוסיקה קלאסית, כאשר לתקליטים עוד קראו "פלאטות", ואחרי כל כמה השמעות היה צורך להחליף את המחט של הגרמופון. אחרי־כן היתה כאן "חנובה" של האדון צבי גלסמן – לחמניות עם שמינית חבילה חמאה, צלוחית שמנת חמצמצה, ביצים בכוס או מטוגנות בחמאה ועוד מיני פריטים מן התקופה בה עדיין לא ידעו שצריך לחשוש משמנים רוויים ועודפי קלוריות. את "הטיילת", על סגנונה המיוחד, הקימו שני בניו של גלסמן.

אתה יכול לשבת ב"הטיילת" וללגום ספל קפה בלבד, להנות מארוחה קלה וכמובן לסעור סעודה של ממש.

אנחנו בחרנו באפשרות האחרונה והזמנו "הרינג בנוסח שודי" וסלט יווני כמנה ראשונה, ספאר־ריבס ושישליק בקר כמנה עיקרית. ביקשנו מים וקיבלנו לשולחן כד זכוכית עם מים צוננים. בשולחן סמוך הזמינו וקיבלו אותו כד כשהוא מלא במיץ תפוזים.

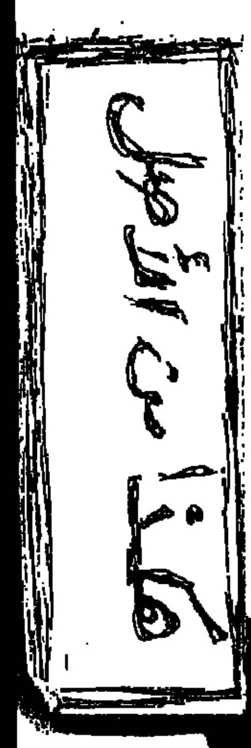
ה"הרינג" שקיבלנו היה מאיכות סבירה, נקי מאידרות, רך. עיטרו אותו בירקות חתוכים ובתפוחי־עץ, ומרחו אותו במעט חזרת. לחם שחור טרי ומימרח מתובל גילוו אל המנות הראשונות. בסלט היווני, שהוא, במקומותינו, ירקות חתוכים ועליהם פיסות גבינת צאן, היו ירקות טריים, שמן זית וגבינה מלוחה שניסתה להיות דומה ל"פטה" המקורית. השישליק הופיע על גבי שני שיפודי־עץ מאורכים. קוביות הבשר – כנראה של "סינטה"? – היו גדולות והמנה כולה נדיבה למדי. אולם הבשר לא היה אחיד באיכותו. היו בו קוביות עסיסיות, שנלעסו בקלות יחסית, והיו אחרות, קשות וקצת צמיגות, שנזקקו לטוחנות צעירות ונמרצות כדי להתגבר עליהן. ההצלחה הגדולה היתה ה"ספאר־ריבס". אלה הגיעו כגוש אחד שממנו יכולת להפריד צלע־צלע ממש בנגיעת מזלג. כל צלע נשאה עליה כמות יפה של בשר, והבשר, עשוי בדבש ושום, היה טעים ונימוח. כתוספת למנות הבשר קיבלנו אורז מ"ספל" – ערימה סימטרית, יפה, עם גרגירים שלמים, מופרדים זה מזה, ובתוכם מעט בצל קצוץ לדק ופרורי ביצה טרופה. על ערימת האורז נחו גזיזי פלפל קלוי. אל תחמיצו את מנת האורז הזו.

קינחנו בעוגת תפוחים חמה עם קצפת, ומולנו קינחו בקציפת־וניל קלילה. שתי מנות קינוח מצויינות. בעד כל הנזכר (פלוס בקבוק בירה) תקבלו חשבון המסתכם ב־52.30 ש"ח. אם החניתם את רכבכם בחניון הסמוך, מתחת לשגרירות האמריקנית, יזכו אתכם בשעת חנייה אחת חינם.

חטיפים

מי שזוטר ונתקף געגועים למסעדות חיוניות שבאיזור סן־ז'רמין בפאריס, עם השיפודים הגדולים והמגשים של בשר וירקות המוצגים שם בפתחים ובחלונות הראווה או בכמה מסעדות דומות בלונדון (כמו הלבנונית ברחוב סטראנד) שגם בחלונה מוצגים השיפודים המרתיבים בפראם עוד לפני שהועלו על מזבח הפחמים – יכול למצוא נחמה לזכרונותיו בשיפודים מאוד דומים, המוגשים אצלנו (לצליה בבית) ב"דלישום", במרכז הקניות שבצפון תל־אביב.

[illegible]

כדאי

מדיח כלים — חיוני או מותרות?

זמן רב חיפשו את הנוסחה הנכונה: מדיח־כלים המותאם במיוחד למשפחה הישראלית הממוצעת, לזוגות ולאנשים הגרים לבדם. צוות־הפיתוח של חברת „אויקל" מצא את התשובה: מדיח־כלים חסכוני וקומפקטי (לא גדול מדי, לא קטן מדי), אך עם קיבולת־ענק של עד 40(!) צלחות + כוסות + סכו"ם, כל זאת במחזור הדחה אחד. למדיח קראו „אויקל SUPER". חידוש בלעדי ב„אויקל SUPER": נורית בקרה לנוזל ההברקה! 3 שנות אחריות, ושירות צמוד של „אויקל" משלימים את הרכישה המומלצת. חיוני לחגים הקרובים.

חגים בפתח. ההכנות שלך כבר נכנסות להילוך גבוה: קניות, תוכניות, אורחים, משפחה. הרבה ריצות, לא מעט עבודה, בתוך הלחץ את עלולה לשכוח את הדבר הכי חשוב: את עצמך.

כן, החג של כולם הוא לא תמיד החג שלך. לא לגמרי. כאשר כולם קמים מהשולחן, שבעים ועליזים, את נשארת תמיד עם „המנה האחרונה": כיור עמוס כלים. האם שוב תפתחי בחברתם את השנה החדשה?

הפעם אינך מוכרחה. את יכולה להחליט, עוד היום, שזהו, עד כאן אינך מסכימה יותר לבלות את מיטב שנותייך בקירצוף אינסופי של כלים, שמדיח־הכלים יעבוד במקומך. בשביל זה יצרו אותו. מדיח כלים חדל להיות מוצר מותרות, הוא כלי עזר חיוני לעקרת הבית. אבל, עוד רגע. לפני שמסתערים על המכשיר הראשון בחנות, כדאי מאוד להחליט מראש על המכשיר שבאמת זקוקים לו. החלטה נכונה — כבר בבית, לפני הקנייה — חוסכת זמן, כסף והתרוצצות מיותרת בחנויות צפופות.

מדיחי־כלים, כפי שאת יודעת, אפשר לרכוש בשתי דרכים: לתת למישהו אחר למכור לך מכשיר גדול מדי או קטן מדי לצרכים שלך; או לקנות מדיח קומפקטי ומשפחתי, המותר לך בדיוק את אותן הבעיות, בפחות כסף ובלי לתפוס שטח מיותר במטבח. גם התפעול שלו זול להפליא: הרבה פחות מים וחומרי ניקוי, מאשר בהדחה ידנית.

הלהיט של התקופה האחרונה שייך לקבוצה השניה. „אויקל SUPER". ההחלטה של חברת „אויקל" לשווק את המדיח הקומפקטי, היעיל והחסכוני, נותנת תשובה לדרישה צרכנית גוברת; אפשרות להשיג מדיח־כלים משפחתי, המותאם בדיוק למשפחות הישראליות, לזוגות צעירים, ולאנשים (גברים, נשים) המתגוררים לבדם. לא מכשיר גדול מדי, הסותם את המטבח, אך לא מדיח קטן מדי, המשאיר כלים בחוץ.

איכות אירופית

קודם כל, האיכות. „אויקל SUPER" משלב את מיטב הסטנדרטים של אירופה. כדי לעמוד במגע מתמיד עם מים וחומרי ניקוי, נדרש מרכב (BODY) החסין בפני חלודה. גוף המדיח מיוצר מפלדת אלחלד מעולה. עובדה זו מבטיחה, בנוסף, גם חוזק וגם קלות. בתוך תוכו, מצוייד ה„אויקל SUPER" ברכיבים המעולים ביותר: המכלולים — משאבות וחלקי החשמל והפיקוד — הם ממיטב התוצרת האירופית. את יודעת בדיוק מה את מקבלת, גם כשאינך רואה את החלקים הפנימיים.

גם למשפחות דתיות

למשפחות דתיות ומסורתיות המקפידות על הפרדה מוחלטת בין הכלים המשמשים למאכלי בשר וחלב מספקת רק „אויקל", חינם, גם רשת מיוחדת נוספת, עבור הכלים של ארוחות חלביות. הכשרות נשמרת עד הסוף.

חנוחות. לא צריך לבנות את המטבח מחדש כדי לשלב בתוכו את המדיח הקומפקטי. אפשר להציב אותו על שיש, או לשלב אותו (BUILT – IN) בתוך ארון המטבח. זאת בזכות המידות הקומפקטיות שלו (רוחב: 460 מ"מ; גובה: 490 מ"מ; עומק: 530 מ"מ). יתרון גדול של נוחות ויעילות.

עכשיו מגיעים לשיא התיחכום. הקיבולת העצומה. צוותי הפיתוח והתכנון שתיכננו את „אויקל SUPER" ראויים לפרס מקצועי מיוחד. לתוך המדיח הקומפקטי והגמיש נכנסים לא פחות מאשר 40 צלחות + כוסות + סכו"ם. לא רק הכלים של המשפחה מטופלים בו, גם מערכות־האוכל של האורחים בשטפות באותו מחזור הדחה!

הקיבולת הבלתי־תאמן (כלים של 12 סועדים) פוטרת מן הצורך להמתין עם מטבח גדוש כלים, עד למילוי התכולה של מדיח גדול יותר. מצד שני, אין צורך להסתפק בתכולה קטנה מדי, המשאירה חלק מהכלים בחוץ.

מה קורה עם הקערות, המחבתות והסירים? — אין בעיה. הסלסלה של ה„אויקל SUPER", בה מונחים הכלים, בנויה באופן מודולרי: אפשר להנמיך ולהגביה אותה לפי הצורך; אפשר גם להסיר חלקים עליונים שלה, ולהניח על המשטח התחתון של הסלסלה את כלי האוכל והבישול הגדולים יותר.

מחזור הדחה מהיר ויעיל: תוך 30 דקות נגמר כל התהליך. ההדחה האוטומטית המלאה כוללת הברקה וייבוש הכלים. מערכות האוכל ממתינות, יבשות ומבריקות, עד לשימוש הבא. וכל זאת בכ־15 ליטר מים בלבד.

גם צריכת החשמל היא מועטה: — כ־½ קו"ש בלבד למחזור פעולה... ה„אויקל SUPER" מצוייד ב־2 דרגות חום: 55°C לפעולה רגילה ו־65°C לפעולה מאומצת (הדחת הסירים והמחבתות).

[illegible]

כאשר מדובר במשפחה קטנה (זוג צעיר) או באדם בודד, לא חייבים להפעיל את כל התוכנית. המדיח היעיל מצוייד בתוכנית מיוחדת לשטיפה בלבד, מכוונים את כפתור ההפעלה לשטיפה קרה בלבד (בלי אבקת־הדחה) והפעם צורכים עוד פחות: כ־3 ליטר מים בלבד. על פעולה זו אפשר לחזור עוד 4 פעמים, וכאשר המדיח מלא, מפעילים אותו בתוכנית־הדחה רגילה.

ב„אויקל SUPER" קיים חידוש בלעדי למדיחים קומפקטיים: נורית בקרה לנוזל ההברקה! אם הנוזל מתרוקן, נדלקת הנורית המיוחדת כתזכורת חיונית.

המדיח המשוכלל והקומפקטי גם קיבל את הגיבוי הראוי למכשיר בסטנדרט כזה: 3 שנות אחריות (!) + שירות מקצועי וצמוד של חברת „אויקל". אם עקרת הבית עצמה היתה צריכה לתכנן עבורה את המדיח הקומפקטי והמתאים לה ביותר, היא היתה מגיעה לאותה תוצאה. „אויקל SUPER".

ניתוח צרכני: „אויקל" עדיף!

סקר צרכני, המקבל חיזוק נוסף בממצאי המועצה הישראלית לצרכנות, מציג נתונים מעניינים וחשובים לגבי משפחת מדיחי־הכלים הקומפקטיים (מיני קומפקט). מימצאיו של הסקר פורסמו ב„מעריב" ביום 12.6.86 וכן ב„מעריב" ביום 20.6.86 ואנו נעזרנו גם בו.

לפני ניתוח הנתונים הספציפיים, ראוי לציין כי מתוך כל הדגמים, שאנו בדקנו עומדים בראש הרשימה 3 מדיחי־כלים, הבולטים באיכותם:

1. מדיח כלים „אויקל SUPER" המיובא ע"י חברת „אויקל טכנולוגיות 2000" בע"מ.

2. מדיח כלים „קינג", המיובא ע"י חב' „בתי לוין".

3. מדיח כלים „פרינסס", המיובא ע"י חב' „מלכה".

השוואת הנתונים והמימצאים תתרכז אפוא רק בין שלושת מדיחי־הכלים אשר הוזכרו הנ"ל.

מחירים:

הפרשי המחירים ביניהם מסתכמים מאות בודדים בלבד. הואיל ומדובר במוצר האמור לשרת את הלקוח למעלה מ־10 שנים, ניתן להתעלם מאותם הפרשים, שהופכים לחסרי משמעות כאשר הם מתחלקים על פני שנות שימוש נוספות. בכל מקרה אין זה נבון להתפתות לקנייה פחות טובה, כדי לחסוך כמה עשרות שקלים.

קיבולת:

מדיח כלים „אויקל SUPER": קיבולת של 40 צלחות + 12 כוסות + סכו"ם.

מדיח כלים „קינג": קיבולת של 24 צלחות + 17 כוסות + סכו"ם.

מדיח כלים „פרינסס": קיבולת של 31 צלחות + 11 כוסות + סכו"ם.

בהקשר זה חשוב לציין כי במדיחי־הכלים של „אויקל SUPER" מצאנו סלסלים מודולרי, המאפשר שימוש נוח ומגוון עבור צירופים שונים של כלים (יותר כוסות או צלחות, כלים יותר גבוהים וכדומה).

צריכת חשמל, מים וחומרי ניקוי:

אלמנט החיסכון מורגש כאן במיוחד, הואיל ומדובר במכשיר הנמצא בשימוש יומיומי רצוף למשך שנים רבות. התחרות בין המדיחים כאן היא חלוקת כמויות הצריכה של המרכיבים האמורים (חשמל, מים, חומרי ניקוי) לכמות הכלים להדחה. החישוב הסופי מצביע על העדפה ברורה למדיחי־כלים של „אויקל SUPER", שבהדחה אחת שלו, ניתן להדיח הרבה יותר כלים משני האחרים. אנו חישבנו ומצאנו, שחסכון זה בלבד לאורך השנים, „משלם" את כל המחיר!

[illegible]

בבדיקה השוואתית של שיטות האגירה בין המדיחים, תוכנית האגירה החסכונית של „אויקל SUPER" נמצאה כתוכנית השימושית ביותר. כלומר נקודת זכות נוספת שמצאנו במדיח־הכלים של „אויקל SUPER".

נוחות הפעלה:

אחד הדברים החשובים ביותר, בכל כלי חשמלי לבית, הוא נוחות וקלות ההפעלה.

כאשר בדקנו את הנושא „התאהבנו" ב„אויקל SUPER" מההדחה הראשונה. הכלים מוכנסים למדיח בלי שום מאמץ ובאותה קלות גם נשלפים החוצה, בתום ההדחה. כל התהליך — כדאי לזכור — מתבצע בלחיצה על כפתור אחד בלבד. יעיל, קל והעיקר — פשוט ונוח.

אחריות:

החברה היחידה מבין השלוש, המעניקה אחריות של שלוש שנים למוצר שלה, הינה „אויקל". ולפיכך זו היתה נקודת ההכרעה בשיקולנו.

ההגיון שלנו אומר, כי חברה המאמינה עד כדי כך במוצר שלה, ראויה לאמוננו המלא.

סיכום:

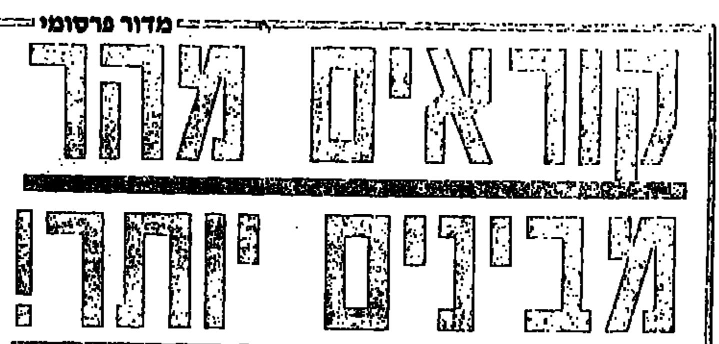
לאור המימצאים הצרכניים האמורים, מסקנתנו החותכת הינה העדפה ברורה למדיחי „אויקל SUPER". לכך נוספות המלצות נלהבות של אלפי הלקוחות שבחרו ב„אויקל SUPER", מדיח הכלים הקומפקטי והחסכוני בעל הקיבולת הגדולה. מבחינתנו, לא נותרה כל התלבטות, אנו בחרנו לנו לחג מדיח קומפקטי „אויקל SUPER".

לקראת החג מומלץ גם לכם לרכוש את „אויקל SUPER" ולנצל הסדרי תשלום נוחים, המותאמים לכל תקציב.

חג שמח.

היכן משיגים אותו?

ישנם בארץ מאות בתי־עסק של מכשירי חשמל. לא כולם משווקים את ה„אויקל SUPER". כדי לחסוך ריצות־שווא וחיפושים, תוכלי לגשת ישר לאחת החנויות המשובחות שברשימה הבאה, [illegible]

אלפי סטודנטים, מנהלים ועובדים בכירים נוטלים חלק בקורסים לקריאה מהירה ומגלים עולם חדש של יכולת קריאה, ריכוז והבנה ברמה שלא הכירו...

מאת אייל בר

האמריקאים לומדים לקרוא מהר כבר בבית־הספר! בגיל מאוחר יותר אפשר להבחין בתוצאות טובות. הסטודנט המנהל, והעובדים מסוגלים להתמודד עם כמויות עצומות של חומר כתוב ביעילות ובצורה מאורגנת. הישראלים ממשיכים להתלונן על הסחבת על הביורוקרטיה, על חוסר יכולת וארגון לקוי...

„אם היו מלמדים את טכניקת הקריאה המהירה כבר בגיל צעיר, היתה הרמה והיכולת משתפרת ללא הכר", בטוחה דורית כהן סטודנטית ירושלמית, בוגרת אחד הקורסים של „קריאה מהירה".

דורית הצטרפה לקורס עם יכולת קריאה של 150 מילה ברקה. קשה מאוד להצליח במבחנים האוניברסיטאיים עם מהירות קריאה כזו... דורית גילתה עובדה זו כבר בתחילת שנת הלימודים הראשונה.

לא הצלחתי לעבור אפילו על חצי מהחומר אותו הייתי צריכה לקרוא", היא מחייכת במרירות, „התיישבתי מיואשת מול הספרים ה„כבדים". ניסיתי לקרוא אבל העיניים שלי לא עמדו בקצב, השתעממו והתעייפו. קראתי כל שורה פעם פעמיים ושלוש! תקופת המבחנים היה בשבילי „סרט לחוץ ומטושטש".

דורית נכנסת בימים אלה לשנת לימודיה השניה. „אני קוראת במהירות כפולה", היא מציינת בסיפוק. „למדתי איך להפיק מעצמי את המקסימום, איך לקרוא ולהבין, איך לברור את העיקר מן טפל... הקורס עצמו מרתק באופן יוצא מן הכלל. המורה היתה מעולה והאווירה נהדרת. אני מוכנה לעבור את החוויה הזו פעם נוספת", היא צוחקת.

המנהלים יודעים: קוראים מהר ומתייעלים!

דורית היא רק אחת מתוך אלפי הסטודנטים שעברו את הקורסים לקריאה מהירה הנפתחים מדי שבוע ברחבי הארץ. סיפור ההצלחה של הקורס עובר מפה לאוזן.

אין ספק כי הצלחתם הרבה של תשעה המפגשים היא, בראש ובראשונה, כהצלחתם של אלפי המסיימים אלה המסוגלים היום להתמודד עם כמות עצומה של חומר כתוב בצורה היעילה, המרוכזת והטובה ביותר.

קריאה מהירה, מסתבר, היא לא רק הנאה, הגברת היכולת וסיפוק אישי, הקריאה המהירה היא גם נכס ויתרון כלכלי חשוב ויעיל. מנהלים רבים, כהם ראשי מפעלים, עתונים בתי חולים ובנקים, מזמינים את הקורס למקום העבודה!

צוות מדריכים מיוחד של המכללה לקריאה מהירה" עומד מוכן לכל קריאה ויוצא ל„שטח" – להעביר את תשעה המפגשים במקומות העבודה עצמם! עשרות מפעלים כבר התייעלו ושיפרו את יכולת הקריאה, ההבנה והקליטה של עובדיהם. הקריאה המהירה, גילו מפעלים אלה, היא חסכון כר מן יקר.

„קריאה מהירה" – בכל רחבי הארץ!

בתל־אביב: בית ציוני אמריקה, אבן גבירול 26	ביום א' 21.9 וביום ד' 24.9 בשעה 5 בערב
בתל־אביב: בסמינר הקיבוצים, דרך חיפה 149	ביום ב' 22.9 וביום ה' 25.9 בשעה 5 בערב
בירושלים: בבית מיטשל, סוקולוב 15	ביום א' 21.9 וביום ד' 24.9 בשעה 6 בערב
בחיפה: בבית ארדשטיין, י.ל. פרץ 20	ביום א' 21.9 וביום ד' 24.9 בשעה 5 בערב
בקרית־חיים (מזרח): בבית ההסתדרות, שדרות 75	ביום ב' 22.9 וביום ה' 25.9 בשעה 6 בערב
בהרצליה: בביה"ס התיכון, הרב קוק 30	ביום א' 21.9 וביום ד' 24.9 בשעה 7 בערב
בכפר־סבא: בתיכון ע"ש אלון, גלר 6	ביום ב' 22.9 וביום ה' 25.9 בשעה 7 בערב
ברחובות: בבית התמושה, גולדברג 6	ביום א' 21.9 וביום ד' 24.9 בשעה 7 בערב
בפתח־תקוה: בבית נטע, טרומפלדור 30	ביום א' 21.9 וביום ד' 24.9 בשעה 7 בערב
בראשל"צ: רח' אחד העם 20	ביום ב' 22.9 וביום ד' 24.9 בשעה 6 בערב
בנתניה: בית ליגת נשים, מקדונלד 5	ביום א' 21.9 וביום ד' 24.9 בשעה 5 בערב
ברמת־גן: בבית התרבות, קריניצי 6	ביום א' 21.9 וביום ד' 24.9 בשעה 5 בערב
בב"ש: מתנ"ס ע"ש לוין – מרכז גילת שכונה ד'	ביום ב' 22.9 וביום ה' 25.9 בשעה 5 בערב
בקרית־אונו: מרכז קהילתי, צה"ל 104	ההרשמה מוקדמת כל יום במתנ"ס
באשקלון: מתנ"ס וולדנברג, גרופר 15	ביום ב' 22.9 וביום ה' 25.9 בשעה 7 בערב
בעפולה: מועצת הפועלים, רח' יהושע	ביום א' 21.9 וביום ד' 24.9 בשעה 5 בערב
בחדרה: המכללה האזורית שכונת רמבים	ביום א' 21.9 וביום ד' 24.9 בשעה 7 בערב

להרשמה ולקבלת ציוד לימודי הקדם ובוא 30 דקות לפני פתיחת הקורס.
שכר הלימוד למשתתף 147 שקלים חדשים. לפרטים נוספים 03-9616185, 03-912093.

חיים ואוהבים

עולי־גבעה, באתונה

תייר אמריקני נחת אצלנו לא מכבר מיוגע ומנודשם, לאחר טיול שערך באירופה עם ..., טיול שבישראל מכנים אותו "אירופה הקלאסית", דהיינו: יוון, איטליה, שווייץ, הולנד, ... ואנגליה. אלא שאצל האמריקנים זה נעשה ..., כאשר התחנה האחרונה היא אתונה. אנחנו ... בטיילת בת"א על אבטיח וגבינה (יוונית, ...) ושומעים מפיו איך־היה וכו'. משום־מה הוא ... בתחנה האחרונה, ואני נותנת את דבריו כלשונם.

„אנחנו מגיעים אל גבעת האקרופוליס המעוטרת ..., ערש תרבות המערב, הדמוקרטיה, המקום בו ... לנשום חפשי, מקום בו התעוררה ... לחוות את יפי החיים. המקום בו הכל ... אתה עומד במקום המופלא ההוא, ששמש ... וזורחת עליו, ומה יש לך לומר עליו?" כאן ... נדהמת מן הסגנון ומעזה לקטוע את שטף ... של ידידי, שהוא מרצה באוניברסיטה, ... אשכולות ומה לא, ושואלת אותו באנגלית ... מה אתה, בעצם, רוצה להגיד?

„מה זאת אומרת? תייר, בפרט כשהוא אמריקני, ... צריך להגיד משהו על משהו שהוא השקיע ... הרבה כסף כדי להגיע אליו. אז הסתובבתי בין ... ההמונים שכיסה את האקרופוליס, ואספתי ... כנף של תיירים שנאמרו במקום נשגב זה".

„... אל בנו: 'ראית את אמא?'"

„אשה לרעותה, לאחר שסוף־סוף הן הגיעו, ..., אל הפרתנון: 'מה זה? טיפוס הרים או לא? ... לי את!'

„גבר עם מצלמת קולנוע לגבר אחר עם שתי ... רגילות: 'יש פה יותר מדי אנשים, צפוף. לא ... לצלם'.

„גבר לשני אנשים המתבוננים במקדש, במקום בו ... האלה אתנה כפוסידון בעת המאבק על אתונה: '... לנו הטיסה הגרועה ביותר שאי־פעם זכורה לי. ... היה יבש כמו עץ. אמרתי לדיילת: סליחה, ... אני לא מסוגל לאכול את הסטייק הזה'.

„אשה לאיש תוך כדי התבוננות בפרתנון: 'אתה ... מתפלא מעניין באו כל הדברים הישנים הללו, לא?'

„שיחה בין אשה לבעלה: אשה – 'מה מצב ...' בעל – 'הן הורגות אותי'.

„גבר משיב למדריכת התיירים האומרת שהיא ... את המקום בפעם המי־יודע־כמה ועדיין לא נמאס ...: '... כמו מפלי הניאגרה. את יכולה לחזור לשם עוד ... וכל פעם זה כמו חדש'.

„אשה לבעלה, בעודם מטפסים במדרגות ...: 'עכשיו, אחרי ששיכנעתי אותך לקנות את ... ברומא – אל תשבור רגל'.

„אשה לרעותה בעודן מתבוננות במבנה הפרתנון: '... זה שמה של הבירה הדנית ששתינו אמש?'

„שני תיירים זה לזה. האחד: 'זה משהו־משהו'. השני: '..., מה אגיד לך, חורבה אמיתית'. מישהו מן ...: '... הצילים! הצילים! מה כל־כך תרבותי בארץ ... לך הצילים שלוש פעמים ביום?'.

אני מודעת לכך שקל לשבת על הטיילת ... ולכת לאותם טוריסטים אמריקנים מגוחכים על גבעת האקרופוליס. אבל למה לא לחוש רווקא ... כלפי האמירות האותנטיות כל־כך של אחינו, התיירים האמריקנים? וכי אנו טובים יותר? וכי ... שלנו אינטליגנטיות יותר בשעה של עייפות ... מושכת בין כרכי אירופה?

חוץ מזה, יש להביא בחשבון כי עד הגיעם אל התחנה האחרונה בטיולם באירופה הקלאסית, היו להם אמירות חכמות יותר. ברומא, בכנסית פאולוס הקדוש, בטח אמרו: „זה משהו נ־ה־דר"; ליד ה"פורום" אמרו: „אח, ההיסטוריה נושמת כאן!". בוונציה אמרו: „איזה יופי! איזה יופי!", ואת ה„נפלא!" שמרו בשביל פירנצה.

בפאריס בטח אמרו: „זו היתה עיר נפלאה ברורות הקודמים"; ליד האופרה בווינה אמרו משהו מתוחכם כמו „באמת לא רגיל"; בשעת ארוחת ערב כלשהי שיבצו בחיוך את צמד המלים המתורבתות „הסעודה האחרונה" שספגו במילאנו, וכך – בהגיעם לאתונה – נגמרו להם כל המלים המתאימות ולא נותרו להם אלא „ראית את אמא?" או „בדיוק כמו מפלי הניאגרה". בטח שזה די עצוב להגיע למקום כמו האקרופוליס וכל שיש לך לומר זה „מה היה השם של הבירה ששתינו אמש", אבל זה מה שקורה במציאות, ואני מאוד אוהבת לכתוב על כך – ולא על דברים אוטופיים.

אפשר, כמובן, גם להגיב אחרת ובצורה לא מגוחכת: בשתיקה. לשבת על האקרופוליס על חתיכת ענתיקה, להתבונן למטה ולצדדים, ולשתוק. לא לומר שומרכך על חצילים. ואז איש אינו יודע מה מסתתר מאחורי השתיקה: התפעלות אידקץ או עייפות ורצון לגמור כבר עם כל התרבות הללו.

מחלקת הנוסטלגיה

לאן, בעצם, נעלם המדריך מן התנועה, זה עם השפם הגדול, מכנסי ה"שיבר", הנעלים הג־בוהות והמשומשות וה"פאטס" (שהיו כורכים מעל הנעלים על גרבי הצמר בצבע חאקי), אותו מדריך שהיה בוגר ממך בשנתיים וכל הבנות השתגעו אחריו, והוא הלך להגשמה לקיבוץ והתחתן שם עם יוכבד וכשפעם נפגשתם לא האמנת לו שהוא־והוא?

מה קרה עם המאפיות שביום ששי בצהרים היו הילדים מביאים לשם מן הבית לאפייה תבניות גדולות עם עוגות שמרים וסירים של טשולענט?

איפה השכנים שהירשו לך לבוא אליהם יום־יום להתאמן שעה בנגינה מנדנדת על הפסנתר שלהם – ובלי תשלום? ולאן נעלם המורה שלך לאקורדיון שהיה הולך מבית לבית לתת שיעורים? ואיפה הכותות לר־קוד שעה וחצי הורה "לעבודה! להגנה! לקיבוץ! להכש־רה!", ואיפה האמונה שזה מה שבאמת תעשי כל החיים?

ולאן נעלם החצי מיל של "כופר הישוב"? לאן שקע החלום שתהיה לאבא שלך משכורת כמו של עשירים – 25 לירות בחודש – ואז תאכלי כל יום בננה? והיכן הרופא שהבטיח לך שתיכף אחרי שיוציאו לך את השקדים תקבלי גלידה, ואת זוכרת את הגלידה הזו לעולמים, כי לא היית מסוגלת לבלוע אותה.

לאן בעצם נעלמה הדאגה מה יקרה למשקפיים רגע לפני הנשיקה... והפחד שיראו עליך שאת ככר... והדאגה שאם תתחילי עם זה לא תדעי איפה להפסיק וזה יפריע ללימודים!

ולהיכן נעלמו כל אותם גברים שבראותם מכרה ברחוב היו מסירים את לכבודה את כובעיהם? ולאן נעלמו הנשים עם הכובעים והנוצות שהסתירו בקול־נוע? ומה בעצם קרה לאותה חו"ל שהיתה פעם עולם קסום ורחוק שרק העשירים והשליחים נסעו אליה?

תיבת דואר / סיפורי סבתא

לאחר שנתקלתי מספר פעמים בהתנצלויות שלך על רכושניותך ומסירותך לכל מיני חפצים שמזמן סיימו את תפקידם, על חוסר היכולת שלך להיפרד מהם ועל ההיתר מראש שאת מתירה לבניך לחשליכם במקומך – עלי לחזקך בסיפור הבא:

סבתי ז"ל היתה בת ביל"ויים מגדרה, וממייסדי נהלל. במשך 89 שנותיה היא חילקה את כל מה שהיה לה עם הזולת, אבל שמרה על כל מיני חפצים וסמרטוטים. היא לא היתה רכושנית במובן של התקשרות למה שמסמל עושר, כסף וזהב, למשל, אלא במובן של רכושנות שימושית ומעשית של הקיום היומיומי.

כשפרצה מלחמת יום הכפורים היא הוציאה בקור־רוח סדינים צבועים בשחור בהם השתמשה, לפי דבריה, להאפלת החלונות במלחמת ששת הימים. במובן שהללו שימשו אותה עוד קודם־לכן במערכת סיני ב־56, ואינני בטוחה שלא הזו מונחים בארון הגדול שלה עוד מימי מלחמת השחרור...

כשהייתי צריכה חוט, שרוך או מסוק כינים (שנעלם מהעולם) חיש מהר לשימוש בעולם המודרני) – מצאתי אלה בתחתית הארון שלה. היה שם כל מה שהיו בבית, וקופסאות פח עם ציורים עתיקים מלאות כפתורים יפהפיים. היא תמיד היתה גאה למצוא הכל ולהיענות לכל בקשה שלי.

„את רואה?", היתה אומרת, „אני לא זורקת שום דבר!".

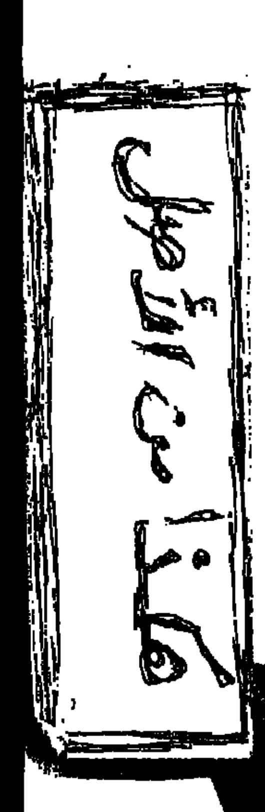
בנוסף לאוזן קשבת, פתיחות והבנה, מצאתי אצלה גם את כל הספרים הקלאסיים של הספרות הרוסית, הצרפתית והאמריקנית, ספרי "עם־עובד", אנציקלופדיה, מילונים וקונקורדנציה לתנ"ך.

בגיל 89 היתה סבתי צעירה ברוחה, גאה, שמחה, חזקה ומלאת־חיים. כשנפטרה, מצאתי בארון הכלים שלה ערמות של בקבוקים וצנצנות ומכסים מכל הסוגים, וכל מיני כלים "ענתיקים". לקחתי משם לפני שתים־עשרה שנה את מקציף־היד ואת סיר התפלא.

עד־היום, כשאני קולה חמניות או גרעיני דלעת, זה "מצליח לי" רק כאשר אני עושה זאת בסיר־הפלא הישן. והשרוף שלה, וכך גם האורז בסיר הכבד שאינו ניתן להבריקה. אף אחד לא יודע להכין אורז כזה!

כשאני מכינה עוגה או שמנת מתוקה, במקום להוציא את המיקסר או המג'ימיקס שבלעדיהם איני יודעת איך הייתי יכולה לגדל את ילדי – אני לוקחת את המקציף הישן של סבתא, נזכרת בה בגעגועים עצומים והרבה אהבה, ומכינה את הקצף כשדמותה והשראתה מלווים את מעשי.

גלית בן־עמי אסולין
מבטחים, הנגב

פנטהאוז

יואל לב

עניין של אמון

את החרדות הנשיות שלה משדרת גליה בדרך־כלל אל בתה, רינה, ולעתים אלה שידורים רבי־עוצמה. מהם נעשים במודע, אחרים – נובעים מתוך התת־מודע של גליה וקולטים ממנו, בדרך מסתורית כלשהי, לתת־מודע של רינה מבלי שהשתיים ישוחחו על הנושאים במלים מפורשות.

דומה שבדרכים אלו מנסה גליה לטעת בבתה את הפחדים הנשיים הקדמונים – מפני אנשים זרים, מפני חשכה, מפני מכשולים. גוף האשה חלש כל־כך. מפתה. פרובוקציה. ורינה נמצאת עתה בדיוק בגיל בו נהוג לתארה כ"פרובוקציה מהלכת על שתיים".

גליה טורה בינה לבין עצמה שבתה נמצאת עכשיו בראשית פריחתה הנשית, גיל קסום וקוסם שבו הנערות השרויות בו אינן יודעות להעריכו כהלכה, אינן מכירות בעוצמת הכוח שהוא מקנה להן. אך מה שמטריד אותה איננו דווקא הלבוש הצעקני והחושפני של רינה. לא המכנסיים הקצרים, ההדוקים, לא החולצה הדקה המכסה רק את החזה וחושפת בטן חטובה ושזופה, גם לא השיער הזהוב והעור הצעיר השזוף. עד כאן, היא מזכירה לעצמה, תיאור תכונות המשותפות לרינה ולרוב בנות גילה. כמעט כולן מתלבשות כך, מסתובבות חצי־חשופות, מסתרקות בצורה חושנית.

גליה מנסה להעביר לרינה מסרים של צופן נשי סודי, זועק, אבל לפעמים יש לה תרגשה שרינה מסרבת להבין. כאשר בתה מאחרת לחזור הביתה, יושבת גליה על מרפסת הפנטהאוז, משקיפה למטה. היא מנסה אמנם להעביר את הזמן באופן אחר – לחזור לחדר, לקרוא, להאזין לרדיו, אבל לרוב אינה מצליחה. כולה קשובה לחריקת המעלית העולה או לרעש מנוע מכונית שתעצור סמוך לפתח.

הדברים החמירו כאשר בתקופת החופש הגדול עבדה רינה כמלצרית בבית־קפה צפון־תל־אביבי גדול. את המשך הזמן עד למועד שובה הביתה, בשעות הקטנות של הלילה, באופן מאיים ממש. גליה חשה שעצביה משלמים את מחיר הזמן הזה שעובר כל־כך לאט, מחיר החופש של רינה המסרבת לקבל דמי כיס מהוריה, המבקשת להיות עצמאית, לקנות לעצמה בגדים משוגעים כרצונה ולפי טעמה "מבלי לפשוט יד אל קמצנית ולבקש מאבא נדבות"; בלי שלמישהו מהם היה הדרישה אפילו לשאול אותה מה היא עושה בכספה.

אלא שבתי־הקפה נסגרים הרבה אחרי חצות, ולמרות שגליה המודאגת נקטה בכל אמצעי הזהירות – אפילו סיכמה עם מנהל בית־קפה שיזמין בעבור רינה מונית, ידאג שהיא תעלה ותיסע בה, ירשום את מספר המונית ואת שם החברה – למרות כל אלה חשה גליה שאין לה כוח לעמוד כך על המרפסת בלילות הקיץ הארוכים ולהמתין לבתה שתשוב הביתה בשלום. בחופש הגדול הזה רינה נהפכה לעצמאית. בטוחה לעצמה. כשגליה ורינה נוסעות יחד במכוניתה של האם, כבר לא היה ספק ששריקות ההתפעלות של גברים אחרים מכוונות אל הבת. תחילה היה לגליה קשה להשלים עם ה"תחרות" החדשה הזו, אך במרוצת הזמן למדה להנות מיופיה של בתה ועברה בשתיקה גם על פלישותיה של הבת לארון הבגדים שלה, כאשר רינה שולפת ממנו את מיטב בגדיה של האם, "שואלת" אותם "לאירוע מיוחד" ומוצאת עצמה אחר־כך יושבת – לבושה באותם בגדים שעלו הון תועפות – על הרשא שבחצר הבניין, יחד עם חברים בני־גילה, בלי להתחשב בעובדה שאמה שומרת בגדים אלה רק לארועים מיוחדים.

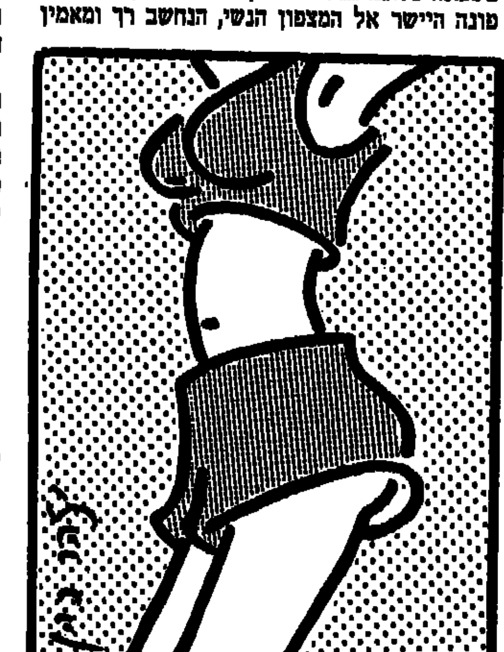
אגב, על הבגדים שקנתה בכספה התברר שרינה יודעת להשגיח – ועוד איך. עליהם היא שמרה היטב.

יותר מכל ה"שידורים" של האם, קלטה רינה שידור אחד מסויים שנושאו: האימון בבני־אדם. גליה מטבעה מאמינה באנשים. יש בה פתיחות חמה ותכיבות טבעית. היא מסוגלת לפתוח את דלת הדירה מבלי לשאול תחילה מי עומד מאחוריה, גם אם זו דמות שמעבר לדלת נראית כמאיימת, וגם אם היא נמצאת בדירה לבדה. לאורי הסבירה זאת פעם כשאמרה: "אני לא יכולה שלא להאמין לאנשים. כשעולה אלינו איזה מקבץ נדבות, אשה המבקשת תרומות או צעירים מכת הכושים העברים מדימונה האוספים כסף בשביל בני הקהילה שלהם, קשה לי לומר 'לא'. פשוט אינני יכולה לחיות בחשד נצחי". דווקא את המסר הזה קלטה רינה היטב. כמו ש"סחבה" מאמה את החולצות והחצאיות, כדרך שקיבלה ממנה בתורשה את שיערה הבהיר, כפי שנהגה מבלי משים לחקות את גינוניה הנשיים של האם, כך קלטה ממנה גם את האמון הנאיווי הזה בבני־אדם.

★

ואז באה פרשת האונס שהתרחש בשכונה.

קצין המשטרה שישב עם דיירים מהאיזור סיפר להם על תופעה האופיינית לאנס שהחל מכה דווקא בשכונה שלהם. "מה שמאפיין אותו היא העובדה שהוא פונה היישר אל המצפון הנשי, הנחשב רך ומאמין

יותר, ובעזרתו הוא משיג לעצמו שוב ושוב את קורבנותיו. לדוגמה, הפרשה האחרונה: נערה צעירה הלכה ברחוב, שאותה עת היה סואן למדי. הוא לא תפס את הקרבן וגרר אותה לסמטה אפלה. הוא היה חביב. אדיב. מנומס. לבוש היטב. הביט בעיני הנערה בעיניים של פסיכולוג מאומן. הוא סיפר לה שהכלב שלו הלך לאיבוד. כאילו ידע שהנערה הזו מגדלת כלב בביתה (אנשים מגלים בקלות אוהבי כלבים על פי הדרך שבה הם מלטפים כלב, משחקים איתו או אפילו מתבוננים בו). כך הוא הצליח להוציא את הנערה מתוך רחוב סואן בלי להפעיל שום כוח, בלי לגעת בה, בלי להיטפל אליה ובלי להפחיד אותה. הוא רק פנה אל מצפונה ואל העובדה שהיו לה עיניים תמימות ושובות של אדם שאינו יכול לסרב".

"לאחרים שעברו ברחוב הם נראו כגבר ונערה המהלכים יחד ומשוחחים בעניין רב; איש לא ניחש שבעצם הוא רואה אנס הגורר עמו את קורבנו קשור אליו בחוט נעלם, מוליך אותו צעד צעד אל סמטה צדדית שממנה יהרוף את הנערה לעבר מרתף חשוך. אתן מבינות את הסכנה? במקרה אחר הוא ביקש מצעירה אחרת לעזור לו 'להוריד את אשתו החולה מהדירה שליד הגג אל המכונית'. גם הצעירה הזו חצתה רחוב סואן, הלכה עם האיש לסמטה צדדית, ו...".

★

גליה היתה בדילמה. איך להסביר לרינה שעליה לחשור בכל ארם, לחשוש מפני כל זר, ויחד עם זאת לא לפגוע בתמימות היפה, הילדותית, באימון הרב שקורן ממנה? איך אפשר להפוך אותה לחשרנית מבלי לעוות אותה, לעקם את אישיותה, ואיך בכלל אפשר לחיות בחברה בה עליך לחשוד כל הזמן באנשים זרים ויחד עם זאת להיות פתוח אליהם, להיות מוכן לנסות לעזור להם? ואז התרחשה הפרשה שכמעט הטריפה את דעתה.

זה היה ערב רגיל. רינה יצאה אל חברתה. לפעמים גליה היתה ממתינה לה במרפסת כאשר רינה צלצלה שהיא יוצאת מבית החברה וחוזרת הביתה. הידידה גרה במרחק של ארבעה בתים מהבית המשותף. באותו ערב רינה צילצלה לומר שהיא יוצאת הביתה, וגליה מצאה עצמה עומדת במרפסת מלווה במין תחושה מוזרה שגרמה לה להחסיר פעימת לב ולחוש כי שיער עורפה סומר.

מרחק ההליכה בין שני הבתים לא עלה על חמש דקות, אבל רינה לא חזרה. גליה צלצלה אל הידידה, שאמרה לה כי רינה "כבר יצאה מזמן. דווקא רציתי ללוות אותה, אבל היא אמרה 'עזבי שטויות'".

גליה ירדה לרחוב כשכל החרדות הנשיות, הפחדים והסיוטים חגים וסובבים אותה כבמחול עיוועים. באותו לילה התעכב אורי בירושלים, וניר למד עם ידידים, אי־שם באיזה בית שאת מספר הטלפון שלו היא לא ידעה. גם לא את שם החברים הללו.

וגם הרחוב היה כמעט שומם. עובר־אורח שעמד בתחנת האוטובוס המרוחקת והמוארת התבונן בה באדישות. הוא ראה אשה סתורת־שיער, לבושה בחצאית כהה ובחולצה מרושלת שנזרקה על כתפיה ממש ברגע האחרון. עיניים גדולות, כמעט מטורפות. פה פעור. עיוורת מחרדה.

כשחלפה על פניו שאל אותה אם קרה משהו. גליה פלטה בקושי את השאלה האם ראה נערה צעירה, כבת חמש־עשרה וחצי, שיער בלונדיני.

הוא ראה. היא דיברה עם מישהו. איזה גבר פנה אליה ושאלה אותה משהו. "זה היה קרוב לתחנה, אז שמעתי קצת. הוא אמר לה שאבד לו בסביבה כלב העונה לשם בובי, ואולי היא ראתה אותו? מעניין", הוסיף הממתין בתחנה, "שהילדה הציעה בעצמה לעזור לו לחפש את הכלב האבוד".

★

הכל הסתחרר סביבה. גליה מצאה עצמה יושבת בתחנה המוארת כאשר הגבר סוטר לה קלות על לחיה. כנראה שלרגע איבדה את הכרתה. היתה לה תחושה שהכל מתרחש בבת־אחת והיא לא יודעת מה לעשות, ואיך... לטלפן למשטרה? לצלצל לאורי שבירושלים? להזעיק את השכנים? לחפש אחר הניידת של המשמר האזרחי העוברת לעתים בסביבה? ואולי כבר מאוחר מכדי לנסות לעשות משהו? בעיני רוחה כבר ראתה את התמונה כולה, ונזכרה, פרט לפרט, בתאור של קצין המשטרה שסיפר לה ולשכנותיה על פרשת האנס והילדה. את התמונה הזאת גליה לא יכלה לעכל. באותו רגע לא עמדו לה כל התחכום, כל הנסיון, כל הבגרות שצברה במשך השנים, והיא מצאה עצמה רובצת אידאונים בתחנה, כאשר באותו רגע ממש נמצאת בתה...

נדמה היה לה שהיא חולמת. חלום יפה מרי. לפתע עמדה מולה רינה, בזרועותיה כלב פורל לבן, ולצידה גבר כבן 40. מחייך. אחר־כך זכרה גליה רק דבר אחד, השאלה ששאלה אותה רינה: "תגידי, אמא, את השתגעת? מה את עושה כאן באמצע הלילה?"...

הורוסקופ

מזל מאזניים

מאת אילת השחר

שנה של שינויים – כולם שינויים לטובה – צפויה לבני המאזניים. ראשית: התחום הכספי. בשנים האחרונות הם סבלו מבעיות כלכליות קשות. השכר שניתן להם לא תאם את המאמץ שהשקיעו, והם היו צריכים לצמצם בצריכה ולחסוך כדי לקיים את עצמם. מצב זה יחול אצלם השנה שיפור משמעותי. הלחצים הכספיים יחלשו, ולא זו בלבד שהם יוכלו שוב לארגן את חייהם בנחת ורווחה יחסיים – הם אפילו יצליחו לחסוך ולצבור אמצעים. בשלב זה נדמה שתקופת הלחץ הכספי לא תחזור בקרוב – לפחות לא בטווח של מה שנים.

גם התחום המשפחתי גרם לבני המאזניים מקשה האחרונה מתח רב, עוגמת נפש וסבל. הדבר אילו השפיע על מצב בריאותם. הם היו מעורבים מריבות וסכסוכים ואם יש דבר ששנוא עליהם – זה ריב ומדון. יתכן שהמתח שהיה מנת חלקם קשור לבית – למשל דירה, שיפוצים או שינויים – כולם מבצעים לחלק.

ובכן, בנושא זה אפשר לבשר להם שכבר בימים הקרובים משהו ישתנה בחייהם, ושוב לא יהיו עסוקים בהתנגדויות וכמתח הקשורים לבית. או שהדבר ינבע משינוי כמעט בכל מערכת היחסים, או משינוי פנימי של בן המאזניים שיגיב על ההתגרויות באופן שונה מרגיל.

התחום הבולט ביותר בחיי בני המזל בשנה הבאה הוא תחום היחסים שבינו לבינה. פה עומדים לחול שינויים משמעותיים ודרמטיים. כבר מאוקטובר התחום הרומנטי מקבל תנופה. זה עומד להיות הנושא המרכזי בחייהם. אך סערת הרגשות לא מגיעה בזמן הנוח ביותר, בני מאזניים אוהבים שקט והרמוניה גם במשחקי הרגשות. וכבן, ממרץ הבא עומד להתחולל שינוי שיהיה להם יותר נוח, גם אם יהיה קיצוני מרוסני. תשכון נפש בכל הקשור למערכת יחסים קיימת יעסיק אותם, שוב לא תהיה נכונות להתעלם מהסבל הכרוך בנישואים לא מוצלחים. בני המאזניים יפסיקו להבליג על עלבונות, מריבות וסקנדלים במשפחה, ונישואים אומללים עשויים לבוא לקיצם.

מאידך זו גם שנה של בניית קשרים יציבים, בריאים והרמוניים. פגישות שיהיו לבני מאזניים במשך השנה הקרובה יגרמו לשינויים בחייהם, נישואים חדשים, יציבים ומספקים או לפחות קשירת קשר חיובי, ארוך־טווח. לבני המאזניים שכבר נואשו מלמצוא את בן הזוג המתאים, אפשר לומר – לא להתייאש. ההפתעות הנעימות – בדרך.

כפי שצויין, אוקטובר מביא עמו התרגשויות רבות בתחום הרומנטי. קשר חדש או מחודש יבוא לידי מימוש וסערת רגשות תציף רבים מבני המזל. בחודש זה צפויה גם שמחה מיוחדת הקשורה לילדים. אולי הרחבת המשפחה. אולי הישג מרשים של ילד. עם זאת יש להיזהר מהוצאות מוגזמות, שכן החודש צפויים קשיים בתחום הכספי.

חודש נובמבר מדגיש את הקושי הכלכלי. ההוצאות של החודש שעבר נהפכות לבעייה. שוב צפויים חובות מעיקים, ושוב יורגש צורך בהצטמצמות ובחסכון. אבל לא לאורך זמן, שכן לקראת סוף החודש צפויה עזרה מחברים וידידים.

דצמבר יביא לפתרון הבעיה הכספית. החודש יושם דגש על קשרים בעלי משמעות עם חברים וידידים. בני המזל גם יגלו שזה הזמן בו הם יקבלו מהחברים הקרובים עזרה וסעד. בחודש זה צפויה גם עבודה רבה – יותר מהרגיל – אבל זו תביא אחריה גם הרחבת סמכויות והערכה רבה יותר מצד הממונים. פה המקום לציין שבמשך כל השנה היתה לבני מאזניים הצלחה בתחום המקצועי. הם התחבבו על הבוס ונמסרו לידיהם סמכויות ואחריות.

המערכת הבין־אישית תחזור לעמוד במרכז הזירה בחודש ינואר. יתכנו קשרים עמוקים יותר עם בן או בת הזוג, אך אפשרות אחרת היא שהמאזניים יהיו עסוקים בגיבוש קשרים עם אנשים חדשים במקום העבודה. גם הקשר עם חברים וידידים ממשיך להיות חשוב. צפוי אירוח בבית של חברים קרובים, ומביקורים אלה מובטחת הנאה שלמה.

פברואר שוב שם את הרגש על קשר רומנטי שיסעיר את בני המזל. אפשרות אחרת – אירוע חשוב הקשור לילדים. אולי החלטה על הרחבת המשפחה, אולי לידת ילד נוסף.

מרץ מערן את סערת הרגשות של החודש שעבר, אך זו עדיין ממשיכה להעסיק את בני המזל. אם ישנו תסכול בימים אלה – הוא צפוי על רקע קשיים במימוש הרגשות הללו כתוצאה מהגבלות בעבודה. זהו חודש של עבודה קשה, דרישות רבות מהבוס והרגשה שהמאזניים כלוא בתוך החובות.

באפריל שוב תעסיק את בני המזל מערכת קשרים בין־אישית, ושוב צפויה להם שמחה גדולה שתנבע מקשר חדש, מיוחד במינו. עדיין צפויה עבודה רבה, אך בצידה צפוייה גם נסיעה לחו"ל, וכך גם בחודש מאי. סיכויי הנסיעה מתחזקים במיוחד לקראת סוף החודש.

יוני הוא חודש יפהפה בתחומים רבים. אם עד כה לא תתממש הנסיעה המקווה, זה הזמן לממשה. אם כבר נסעתם, יתכן שעתה יצוצו סיכויים לנסיעה נוספת. אפשרות אחרת היא אירוח אנשים מחו"ל – אורחים בעלי חשיבות רבה לבני המזל. אלא שבכל הנוגע לאירוח אנשים אלה יש לצפות לכמה קשיים, בעיקר על רקע מיגבלות שפה ותקשורת עם האורחים, או מיגבלות כספיות ומשפחתיות.

יולי "קורא את המאזניים לסדר". חזרה לעבודה ולקריירה. צפויה תקופה של אחריות רבה יותר ועומס כבד מהרגיל במקום העבודה. על כל פנים, בחודש זה יוסטו כל התחומים האחרים הצידה ויאבדו מחשיבותם.

אוגוסט הוא חודש של חיי חברה פעילים וסוערים. מסיבות והנאות חברתיות אחרות צפויות לרוב בני מאזניים. ואם יציאה מהשיגרה – אז עד הסוף. הם וודאי ירשו לעצמם להנות מכל הבילויים הטובים.

ספטמבר הבא הוא חודש של אתנחתא. אחרי כל כך הרבה פעילות צריך לנוח. ואמנם, בני המאזניים עלולים לסבול מעייפות ולהיזקק למנוחה טובה וממושכת. זה הזמן לכך, גם כדי להתכונן לקראת שנת המאזניים הבאה.

תחזית לשבוע שבין 19 ל־25 בספטמבר

מאזניים (23 בספטמבר עד 22 באוקטובר)
השבוע יתכנו שיפוצים בבית. כדאי להיזהר מפני שגיאות בהנהלת חשבונות העלולות לגרור בעקבותיהן מספר סיבוכים כספיים. הבטיחו את נכסיכם. לעומת־זאת, יש לכם הזדמנויות חדשות להרוויח את כישוריכם.

עקרב (23 באוקטובר עד 21 בנובמבר)
יושם דגש על מתינות בכל הנוגע לבריאות ולתזונה. שעות הערב מתאימות במיוחד לרומנטיקה, אך בן/בת הזוג עשויים להפתיע בבקשה חריגה. אתם עלולים להיקלע לוויכוחים, ולא יזיק אם תשתקו.

קשת (22 בנובמבר עד 21 בדצמבר)
ההשראה נוחתת לפעמים ברגעים חמשונים ביותר, והשבוע זה יקרה לכם שוב. בעית בריאותית קלה תיתכן אצל המפונקים במיוחד. הסובבים אתכם עלולים לאמץ טקטיקות שונות בניסיון לשכנע אתכם.

גדי (22 בדצמבר עד 19 בינואר)
השתדלו למלא התחייבות לקרוב משפחה. עניינו אינו בראש מעייניכם כעת, אולם אתם עלולים גם לחיות את השיגרה שאתם מעדיפים לא לראות עכשיו. המחבורה שלכם די קדחתניים השבוע, ותזדרזו לקראת סבלנות.

דלי (20 בינואר עד 18 בפברואר)
הסכמים שתעשו היום לא יתקיימו, ככל הנראה. הבית הוא המפלט הסודי שלכם עכשיו, אולם עלולים לפלוש אליכם אורחים בלתי־צפויים. קרוב משפחה מבקש להיכלל במשהו שאתם מעדיפים לעשות לבד.

דגים (19 בפברואר עד 20 במארס)
השבוע אתם עלולים להיגרר לביזבוזים גדולים מדי. התפתחויות בתחום העסקי בלתי־צפויות. שימו את הדגש על פעילויות קבוצתיות ועל אירוח. כדאי להתעלות מעבר לשטחיות, ולהתעמק בדברים חשובים.

טלה (21 במארס עד 19 באפריל)
בימים אלה רצוי לסמוך על האינטואיציה, במיוחד בעניינים הקשורים לקריירה. נוסעים עלולים להיתקל בהוצאות בלתי־צפויות, אין כל פסול בתחושה של בטחון עצמי, אך לא כדאי להתרברב.

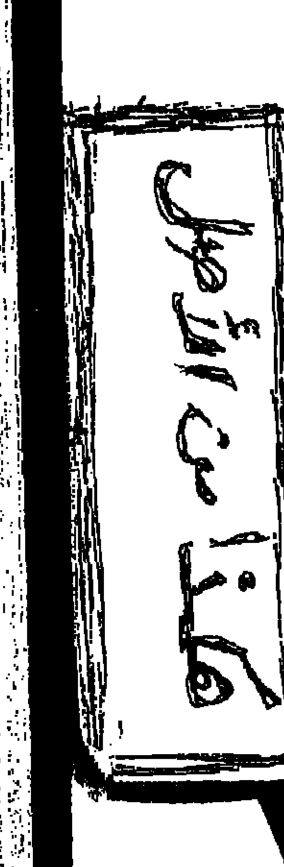
שור (20 באפריל עד 20 במאי)
השבוע אתם עתידים לשמוע מידידים הגרים מחוץ לעיר, או לנסוע לבקר אצלם. נושאים מק־
חוריים ואקזוטיים מושכים עתה את תשומת־לבכם. זה זמן לעשות פשרות, כדי שלא תיקלעו לעימותים מיותרים.

תאומים (21 במאי עד 20 ביוני)
חיי החברה מתחילים להימאס עליכם. בזמן האחרון, ויכול להיות שתבקשו עכשיו להתבודד מעט. אל תרגישו שמישהו אחוב כובל אתכם – כל מה שאתם צריכים זה קצת מנוחה. כדאי לבדוק נושא הקשור בהשקעות.

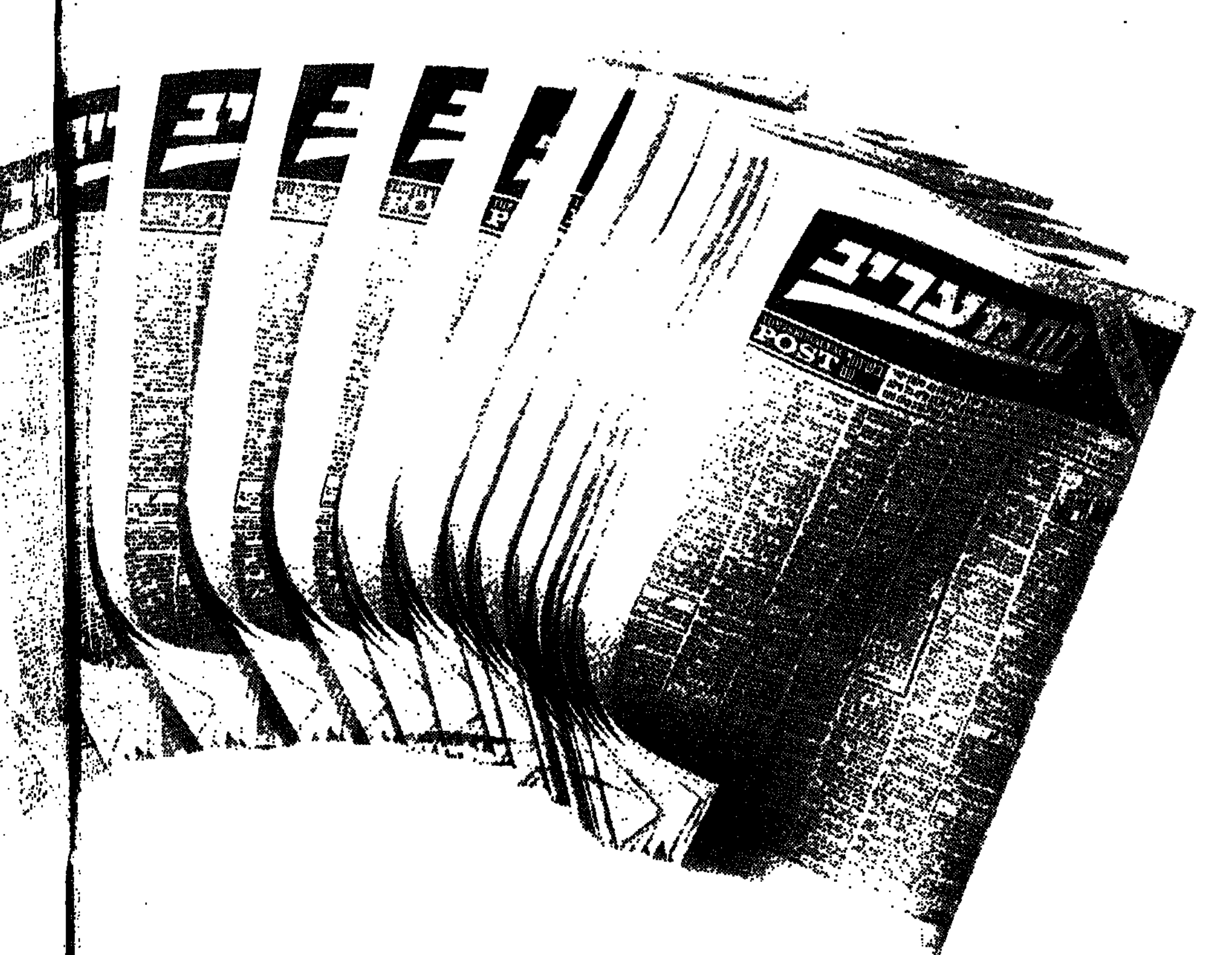
סרטן (21 ביוני עד 22 ביולי)
עירוב עסקים עם בילויים עלול לגרור אחריו הבטחות או התחייבויות בלתי־נבונות. בתחום הרומנטיקה והידידות אתם עלולים להיתקל ברגשות קנאה. באופן כללי, אין ההרמוניה שוררת עתה ביחסי החברה.

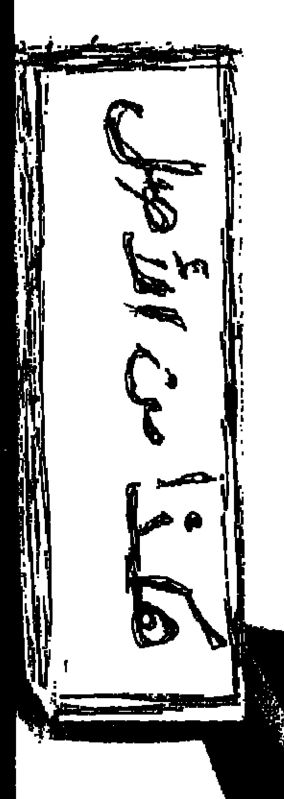
אריה (23 ביולי עד 22 באוגוסט)
נסיעות או אירוח ידרשו מכם הוצאות גדולות יותר מכפי שציפיתם. בתחום הקריירה, אתם נתונים השבוע מהשראה, וכדאי לנקוט פעולה מהירה. העסקים בסדר, אך לא כדאי לשים את כל הביצים בסל אחד.

בתולה (23 באוגוסט עד 22 בספטמבר)
אתם נוטים להיות זוהר מדי ראוותניים בימים אלה. יכול להיות שתצטרכו להתמודד השבוע עם טיפוסים רגישים במיוחד, ותתקשו לשמור על שלוות נפשכם; מומלץ לספור עד עשר. שעות הבוקר יפות לעבודה.

מחפש משהו? יש לנו את זה. יום יום. והרבה.

עשרות אלפי הצעות. שישה ימים בשבוע.
היום, אתה לא סוגר עיסקה בלוח מעריב!

בלוח מעריב מתפרסמות יום יום יותר דירות, יותר מכוניות, יותר מישרות פנויות, הרבה יותר הצעות. לכל דבר.

אינך צריך לחכות ליום שישי כדי לסגור עיסקה - בלוח מעריב אתה מוצא בדיוק מה שאתה צריך, בכל יום שאתה צריך. 6 ימים בשבוע.
אלפי אנשים בוחרים לפרסם בלוח מעריב כי בתשלום אחד המודעה מופיעה יום יום, אפילו חודש ימים, ומגיעה להרבה יותר אנשים.

פרסום בלוח מעריב כדאי יותר למפרסמים. וכדאי לך.

לך על בטוח לוח מעריב הלוח הגדול במדינה

הזדמנות לעסקת המזומנים הטובה ביותר בתל-אביב

"דירת מפתח" במגדלי רום

ביד אחת - אתה חותם על החוזה. בשניה - אתה מקבל את המפתח לדירתך החדשה.

במסגרת הסדר מיוחד לתקופה מוגבלת: אם תזדרז ותחתום על החוזה בזמן הקרוב, תיהנה גם ממענק מיוחד של 7½% מגובה הסכום שתשלם בתוך חודש מיום חתימת החוזה.

היום, כשקשה לצפות את המצב הכלכלי בעתיד הקרוב - "דירות המפתח" במגדלי רום הן המפתח לשמירת היציבות הכלכלית שלך לאורך זמן.

לבחירתך דירות החל ב-$88,500 ועד $240,000 (לא כולל מע"מ).

"בונים ויוצרים" (אוזיל, ציטרין, מנדלסברג) היא אחת החברות הותיקות והסולידיות בעיר, בעלת ותק של קרוב ל-50 שנות פעילות ובעלת נכסים רבים בעיר. תוספת הכלכלי של "בונים ויוצרים" מאפשר לה לברור בקפדנות, ללא לחץ-זמן, את הדיירים המבונים להתאכלסות בבניין.

"מגדלי רום" - מובנים עד לפרט האחרון, היחידים במגדלי ת"א לבניה מיידית.

בואו להתרשם ולהתפעל במשרדי המכירות ב"מגדלי רום" - רחוב פנקס פינת דרך-חיפה, המגדל הדרומי, קומה א' (הכניסה מרחוב פנקס 76).

מגבית למען הבנים ותלמידי חכמים

50.000 ל"י הושגו כדי לעזור בצורה הגאותה לאלפי רבנים ותלמידי חכמים מתוסרי אמצעי מחיה לקראת החגים. — על כן נמסר בכינוס רבנים ועסקנים דתיים בת"א, מגזל הנשיא הרב ישראל סנהדראי מסר דו"ח על תכנית העזרה אשתקד, במסגרת "מגבית התגים" הנערכת מדי שנה בשנה ע"י הסיסד "עזרת תורה". שליך הרבנית הראשית והמיצה... לת"א—יפו, הרב יעקבזון שר על הצורך לגייס עסקנים ... לעבודת ההתרמה.

מעריב

השבוע לפני 35 שנה

בעמוד זה מבחר מהידיעות והמודעות שפורסמו ב"מעריב" בשבוע המקביל של 1951. הנוסח המקורי נשמר. ליקט: גבריאל שטרסמן.

בן־גוריון יאיים בסירוב להרכיב ממשלה

אם לא תחול התפתחות בלתי צפויה ברגע האחרון ואם גם לא יצליח הנסיון של השעה השתיים־עשרה מצד הפרוגרסי־בים לתווך בין מפא"י והציונים הכלליים - יודיע מר ד. בן־גוריון לנשיא עוד השבוע, מחר או מחרתיים, כי הוא אינו מוכן לקבל על עצמו להרכיב את הממשלה החדשה.

במקרה זה יטיל בוודאי הנשיא את תפקיד הרכבת הממשלה על מר פ. רוזן (אם כי תחילה יציע תפקיד זה גם לציונים הכלליים, שהם המפלגה השניה בגודלה), ואז יתחיל הסיבוב השני בשיחות הקואליציוניות.

מסקנה ססימית זו נתגבשה אמש אצל ראש הממשלה ואצל הועדה המדינית של מפא"י, נוכח הקפאון המוחלט שנשתרר בשיחות עם הכלליים ועקב ניתוק השיחות עם הפועל המזרחי.

היום אחה"צ עומר ראש הממשלה להפגש עם משלחת מטעם מפ"ם שתמסור לו את התשובה השלילית של מפלגתם בענין כניסתם לממשלה.

סגנו של לבון מציע הרחבת הקיצוב

מ"מ המנהל הכללי של משרד החקלאות, והממונה על אגף המזון, מר מ. גרצברג, תבע אמש הרחבת הקיצוב לענפים נוספים והגברת הפיקוח לשם עקירת השוק השחור.

את תביעתו זו העלה בישיבת הועדה של ההסתדרות למלחמה בשוק השחור.

הוא טען, כי משרד החקלאות נתאכזב מהשיטה הליברלית בקיצוב ואמר שרק קיצוב כללי יכול למנוע בעד השוק השחור. הוא ציין, כי לא יתכן קיצוב במזון בלי תיאום עם ענפים אחרים, כדוגמת ענף ההובלה וכרומה. כן דרש להגביר את הפיקוח ואמר שההסתדרות צריכה להעמיד לרשות הממשלה פקחים מתנדבים, שלא יראו מסירת ידיעות על עברייני השוק השחור כהלשנה אלא כחובה אזרחית.

המופתי מנסה לרכז את הפליטים בגבול ישראל

המופתי והועד הערבי העליון פתחו בתנועה ליצירת אזור של יישובי ערבים פלשתינאים סביב ישראל ולמניעת הרחקת הפליטים מן הגבולות, כפי שמודיע "ניו יורק טיימס" מבירות.

לדברי הכתב מתנגד המופתי עכשיו לשיבת חלק מן הפליטים לישראל, כדי למנוע יצירת הרדשם, שעניין ארץ־ישראל נתיישב.

סוכנות הסער של האו"ם נשאה ונתנה עם המופתי על פרסום גילוי דעת למען יישוב הפליטים, כלי לפרט שהם צריכים להשאר בקירבת ישראל. סופר העתון מנמק את המו"מ באמרו, כי "ארגון האו"ם מוכרח היה לישא וליתן במידה מסויימת עם הועד הערבי העליון, ובעקיפין עם המופתי, בגלל הסימנים המעידים על ריבוי השפעתו של הועד בקרב הפליטים".

מ. בגין חזר

מר מ. בגין, ראש תנועת "החרות", חזר הבוקר לארץ באניה "אכאציה" מחופשתו באיטליה. באותה אניה חזר הצייר הבלגי בישראל.

נחנך מפעל הצמיגים — במסגרת "שבוע התעשיה"

"שבוע התעשיה" נפתח הבוקר במעמד ראש הממשלה, כאשר נתקיים בקרית אריה על יד פתח תקוה טכס פתיחת בית החרושת לצמיגים של "ג'נרל טויירס".

הבנין הגדול, שאין לו עדיין גג (את שלד הגג מתקינים בבת אחת בבית חרושת ביפו, ועליו יבוא ציפוי של אסבסט), כוסה בברזנטים ודגלי ישראל וארה"ב הונפו עליו ועל הבניינים הסמוכים. מול פני הנאספים נתלו צילומים המראים את כל תהליך הייצור של צמיגים. עד הרגע האחרון עוד עבדו בהכנות לקבלת פני האורחים החשובים.

א. מילרוד — ראש עירית מגדל אשקלון

ראש רשימת מפא"י, מר אליעזר מילרוד, נבחר אמש מחדש כראש עירית מגדל־אשקלון בישיבה חגיגית, אך צנועה, של העירייה החדשה.

כסגניו נבחרו ד. פלדמן (מפא"י) וו. הלפרין (הפועל המזרחי).

שמה החדש של העיר — מגדל אשקלון — אושר פה אחד.

אוטובוס ראשון יצא הבוקר מת"א לאילת

שרות "דרום יהודה" בקו תל־אביב – אילת נחנך הבוקר. לחנוכת הקו קדם סכסוך עם אנשי "יתור" שמנעו יציאת האוטובוס הראשון, אבל הושגה פשרה.

כשעמד האוטובוס של "דרום יהודה" שנועד לחנוך את קו תל־אביב – אילת, לצאת הבוקר מן התחנה המרכזית בתל־אביב, שעה קלה אחרי 6, הופיעה פתאום קבוצה של מכוניות טאכסי של "יתור" והקיפה את האוטובוס לאילת.

ה"הסגר" על האוטובוס נמשך 75 דקות עד שהכטיח מר י. ציז'יק, ראש "רשות הנגב", כי תביעות "יתור" וכל הסכסוך ייחקרו על ידי המוסדות המוסמכים בהקדם האפשרי.

37 נוסעי האוטובוס חיכו בסבלנות לחיסול הסכסוך. בינתיים הופרעה, ובחלקה אף נתעכבה לגמרי, התנועה בתחנה המרכזית על ידי שש כלי־הרכב – ובכללם אוטובוס אחר – שניים קואופרטיב "יתור" בשביל ה"הסגר".

לאחר חילופי דברים תריפים בין חברי שני הקואופרטיבים הופיע במקום משמר שוטרים. סמל המשטרה, לאחר ששמע טענות שני הצדדים, התקשר עם מרכז המשטרה באלקוש ואח"כ בטלפון, ולבסוף הושגה פשרה.

אחרי כן יצא האוטובוס למסע חנוכה. הנסיעה מתל אביב לאילת תימשך 12 שעות.

הסתיו בא

גשם חזק וממושך ירד הבוקר במספר מקומות במרכז ובצפון הארץ. בת"א ירד גשם החל מ-7.30 בבוקר במשך מחצית השעה.

מנהל השרות המטאורולוגי אמר הבוקר לסופרנו, כי הגשמים מהווים את היורה ומבשרים את התחלת הסתיו. החל מיום ד' בבוקר עבר גוש אוירי קר על פני הארץ, בעקבות השרב הכבד ששרר לפני כן.

סבורים, כי לאחר הגשם תתחיל עונת החמסינים האחרונה בשנה זו.

הועלו המחירים במוניות הבינעירוניות

המחירים במוניות הבינעירוניות הועלו החל מהבוקר ב-25 אחוז. נסיעה מת"א לחיפה עולה כעת 1,100 ל"י במקום 875 פרוטה, ונסיעה מת"א לירושלים 900 פרוטה במקום 725 פרוטה.

המפתח להצלחת הארוחה טמון במראהו של שולחן האוכל

הצעה מיוחדת לחגים

קישוטי מזון

מאת טובה ארן

זהו ספר שכולו יופי וחן. ספר המאגד בתוכו שיטה חדישה, המאפשרת לאוהבי אסתטיקה ליפות את השולחן ולעשותו חגיגי ונעים לעין ולא רק לחיך.

אין זה עוד ספר בישול, אלא ספר־מדריך המוליך אותך, צעד אחר צעד, כיצד לעשות במו ידיך זרי פרחים מ... צנונית, גזר, סלק, קליפות אשכוליות, גמבה ועוד.

התוצאה מדהימה ביופיה והמשימה קלה לביצוע. כ־600 צילומי צבע המודפסים על נייר כרומו, מאפשרים לך ליהנות מספר הדרכה יפהפה.

תושבי ארה"ב יכולים להזמין במחיר של $25 לספר כולל משלוח לפי הכתובת:
T.U. ARAN P.O.Box 20701 Columbus Circle N.Y,
New York 10023 U.S.A.

המחיר הקטלוגי — 37.- ש"ח, מחיר מיוחד לחגים — 28.- ש"ח (כולל משלוח)
המבצע בתוקף עד סוף נובמבר 1986.

שוני מבצעי ענק

לקראת החגים

במשביר לצרכן

21.9-26.9.86

כלי בית ומטבח

מערכות לאוכל וסכו"ם
סירים ומחבתות
אביזרי מטבח
כלי זכוכית וכוסות

15% הנחה

שבוע כלבן

מצעי מיטה
שמיכות וכריות
מפות וכופיות
מגבות

עד 20% הנחה

לילדים

חולצות טריקו שרוול ארוך
צנטרוטקס
רק 7.99
ורבי ילדים
15% הנחה

קניית השבוע

סט סירי אמאיל
7 חלקים
רק 29.90 ש"ח
עד אזילת המלאי

מוצרי PHILIPS

עד 4 תשלומים ללא ריבית

הגרלת פרסים של מוצרי פיליפס

קדין ליחיד 23.99
32.99
31.99
44.99

רוזי בן יוסף
דגמים חדשים

מבצע בלעדי למחזיקי ויזה
VISA
ויזה יותר טוב מכסף
קנה היום ושלם אחרי החגים 2.11.86

תוי קניה של המשביר לצרכן - מתנה שכדאי לתת - מתנה שכדאי לקבל

פרסום הרשת

